

Nikolaj Mašuk in Maša Bersan Mašuk, Vstali Jezus, vojaki, angeli, odrešenje v cerkvi v Sentilju, Slovenske gorice. Foto Ivo Zajdela

Uvodnik

Jurij Bizjak, koprski škof

A dvigni oko!

Premišljeval sem, kako bi slikovito predstavil svoj pogled na sedanje burno in razburkano dogajanje doma in po svetu, in na misel mi je prišla ljubka pesmica našega mojstra Župančiča *Večer v pristanu*. Naj se vam, dragi bralci, ne zdi, da je dolgovozna in okorna, je namreč zelo v redu takšna, kot je: "Elektrika, plin, rdeči, zeleni signali – kot bi se žonglerji s slepečimi noži igrali, vse mešajo, mečejo semtertja jezera vali. Kar parnik z lopatami ves ta nemir še vznemiri, ugasne odsvit, spet plasne, v elipsah se širi, z verigami zvonci, piščalke z rogovi v prepri. Naval na mostiče, pozdravi sprejema, slovesa, in petje in vzkliki in tajna solza' iz očesa, in dim in zastave – fantastična v vihri drevesa. A dvigni oko: tam, po vsemirja dvori Mirno' razstavljeni nebeški kori". Dva povsem različna pogleda na dva povsem različna svetova. Kakor danes: pogled na zbegano in zmedeno zemljo, na bučne plotune pogosto tudi nasprotujočih si podatkov in mnenj in ocen in napotkov in smernic in zapovedi in prepovedi na eni strani – in pogled na spokojno

zvezdno nebo in "mirno' razstavljene nebeške kori" na drugi strani ...

In vsem je dobro znano, kdo prebiva nad temi "nebeškimi kori": "On, ki sredi silnega viharja mirno spi na barki" (Mr 4,35-41). "On, ki na barki prestrašenih mornarjev pošilja trden spavec svojemu preroku Jonu" (Jon 1,5). On, "ki ne pusti, da omahne tvoja noga, ki kot tvoj varuh ne zadremlje. Glej, ne zaspis in ne zadremlje, varuh Izraelov"! (Ps 121,3-4). Zato se v tem velikonočnem času s še večjo verno obračamo na Gospoda in ga prosimo z besedami apostola Pavla: "Naj nam Bog našega Gospoda Jezusa Kristusa, Oče veličastva, da' duha modrosti in razodetja, da bi ga spoznali, in našemu srcu razsvetljene oči, da bi vedeli, kakšno je upanje, v katero nas je poklical, kakšno bogastvo veličastne njegove dediščine pri svetih"! (Ef 1,17-18).

Bratje in sestre! Vsem želim globoko doživetje in radostno izkustvo vstajenja našega Gospoda in Zveličarja Jezusa Kristusa. Kakor kliče apostol Pavel: "Vzdrami se, ki spiš, in vstani od mrtvih in razsvetli te bo Kristus"! (Ef 5,14). Kakor se naše telo vsako jutro prebudi in zakoraka v nov dan, tako naj se, morda po dolgem času, za Veliko noč prebudi naš duh in se požene v prihodnost, v bližnjo in daljno prihodnost, novim bojem in novim zmagam naproti. Gospod nas vabi: "Jaz sem svet premagal"! (Jn 16,33).

Ob Veliki noči v tem preizkušeni polnem letu vsem bralkam in bralcem iz srca želimo, da bi bilo Kristusovo vstajenje neusahljiv vir novega življenja!

Ministrica

Objavljamo velikonočno voščilo, ki ga je poslala ministrica dr. Helena Jaklitsch za naše bralce

2

Duhovnik in pedagog

Po tej krizi bomo vsi drugačni, trdi p. Silvo Šinkovec v pogovoru o Veliki noči in osebnih odnosih v času pandemije

3

Vinogradnik

Gianni Mania' iz Števerjana o svoji navezanosti na zemljo, stekleničenju in dostavi vina na dom

6

Izobraženelec in publicist

Predsednik DSI Sergio Pahor o odpovedanih dejavnostih društva in posledicah krize za našo skupnost

17

Dr. Helena Jaklitsch, ministrica za Slovence
izven meja Slovenije

Voščilo

“**D**ragi rojaki, pred nami je praznični čas, čas skrivnosti, znotraj katerega je razpon od največjega trpljenja do največje svetlobe. V teh skrivnostih je ključ, s katerim lažje doumemo tudi vse trpljenje, ki zadeva človeški rod – v preizkušnji epidemije še posebej.

Na tem ozadju lahko bolj iskreno pogledamo na svoje življenje in tudi na življenje naše slovenske skupnosti. Marsikaj lahko napravimo, ko so običajne obveznosti okrnjene – pri čemer imejmo v mislih tudi skrb za slovenski jezik in to, kaj lahko naši skupnosti dobrega prispevamo. To bodo naše najboljše možnosti za čas, ko ta svetovni »veliki teden« mine.

V tem smislu s skrbjo in najboljimi željami mislim na vse vas in vam kljub izrednim okoliščinam voščim lepo obhajanje velikonočnih praznikov”!

ZDRUŽENJE
CERKVENIH
PEVSKIH
ZBOROV
ZCPZ - Gorica

vošči
vesele velikonočne
praznike cerkvenim
pevcem, pevovodjem,
organistom in
vsem ljubiteljem
zborovskega petja

Blagoslovljene velikonočne praznike

“S trikratnim aleluja
v duši vam bo lažje
nadaljevati kakršno koli
življenjsko pot, zdravo
ali bolno, uspešno ali
skrahirano...”

– Alojz Rebula

KATOLIŠKA KNJIGARNA

želi vsem zvestim odjemalcem
vesele velikonočne praznike!

Obiščite nas na naši
Facebook strani!

DRUŠTVO ARS,

ki Vas bo tudi v prihodnje osrečilo

z odličnimi razstavami naših umetnikov,

Vam vošči vesele
velikonočne praznike!

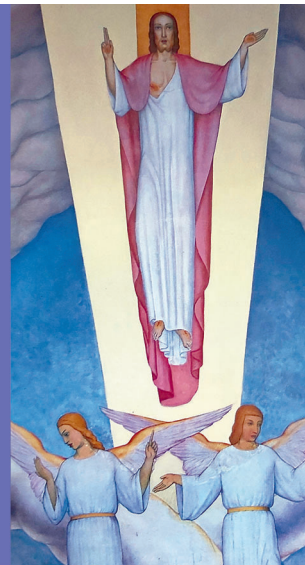

Na svetu imate stisko,
toda bodite pogumni:
jaz sem svet premagal.
Jn 16, 33

Blagoslovljene
velikonočne praznike

#vsebodobro

Vstajenski Kristus
Tone Kralj

cerkev sv. Andreja
v Štandrežu

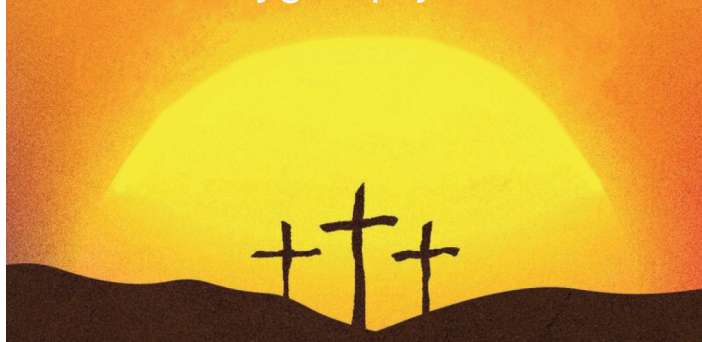
SLOVENSKA PROSVETA
in založba MLADIKA

voščita vsem bralcem
mirne velikonočne praznike,
polne vere, upanja in ljubezni

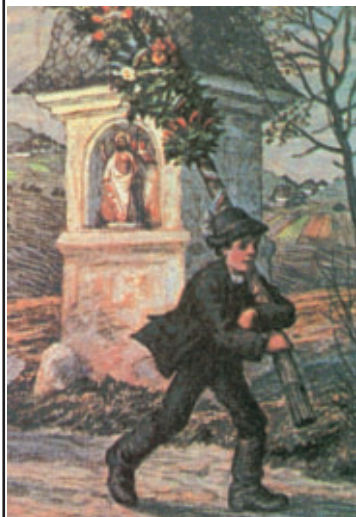

GORIŠKA
MOHORJEVA
DRUŽBA

Naj radost ob Kristusovem
vstajenju prežari vaša srca in naj
ob dobri knjigi napoji vašo dušo!

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

želi včlanjenim
društvom,
pevskim
zborom in
organizacijam
kakor tudi
vsem,
ki njeno delo
podpirajo
in spremljajo,
vesele
velikonočne
praznike.

VELIKA NOČ 2020

Pesem poleti v Nebo,
tudi ko zapojemo doma.
Aleluja naj zadoni
v vseh srcih!

Zveza cerkvenih pevskih zborov Trst

Povejmo na glas

Vstajenje premaga vsakršno zlo

V času, ko je še nepojasnjena bolezen prekrila svet na vseh straneh neba in kot teman oblak legla na prav vse ljudi, na vsakega od nas, je zadobilo vstajenje nov pomen. Vstajenje kot luč vseh luči, kot svetloba, ki je ni mogoče prekriti z nikakršno temo, pa če je ta še tako grozeča. Saj luč, ki je močnejša od same smrti, premaga vse druge stiske in vsakršen obup in se dvigne nad brezštevilne obraze teme, ki nam vsi po vrsti hočejo zadati zlo. A luč, ki jo vstajenje ljubeče podarja, utripa in živi že več kot dva tisoč let in tudi danes odganja proč vse, kar nas navdaja s tesnobo in trpljenjem, s strahom, nemočjo, in to z zlim namenom, da se ne bi mogli boriti s težavami in bi jim podlegli in bili ponižani v boleč poraz. Vstajenje je torej največje dobro, ki sploh obstaja, daje nam pogum, da zlu pogledamo v oči in nas usodno ne zajame negotovost pred hudimi preizkušnjami, danes pred tisto, ki nas je zaobjela na vseh celinah in je po naravi tudi smrtna. Vstajenje pa daje moč, ki nikoli ne omaga, saj v človeku odkrije tisto luč, ki zanesljivo najde varno pot, za katero se je zdelo, da sploh več ne obstaja. In ta moč je v presenetljivo lepem prepoznavanju, da je za nas dobro, da se strnemo, ko nam je najtežje, da stopimo drug do drugega, da bi teža osame ne bila neznozna in bi se nam razkrila resnica, kako smo v globini duše vsi eno in med seboj enaki in s tem povezani, ko nam je najhuje. Tako nam vstajenje na stečaj odpre oči, da smo nepremagljivi, kadar

smo vsi skupaj, in da ta rešitev izhaja iz dobrega v nas. Dobro v nas je, ki želi združiti vse naše poti, dobro v nas nam daje vedeti, da je izhod iz vseh stisk in vsakršnih tesnob blagi nasvet svetlobe, da sebe rešimo, ko rešimo še druge, in ti se rešijo, ko se dobrohotno sklonijo nad nas. In s to veličastno kretnjo vstajenje uniči smrt, in ko premaga smrt, premaga zlo, ki hoče pokončati dobro, zlo, ki hoče zasejati nevero v človeka, nevero v Božjo dobroto in zanetiti v ljudeh sovražstvo, mržnjo, prepir nasilja, spopadov, vojn in v srca vtisniti strup večvrednosti in njeno željo povzpeti se nad vse druge, ki hoče vsem vtisniti strup ukazovanja in oblastništva, ki jemlje si pravico, da podreja vse, ki proglašajo jih za manjvredne. Vstajenje pa je od zla močnejše, in to neskončno, saj prinaša luč smisla in odrešitve, prinaša svetu in vsem ljudem blagohotni mir, mir, kraljestvo razumevanja in prijateljavanja, kraljestvo srečnega življenja in sočutja za vse in med vsemi, ko vsi skrbijo za vse druge in ti drugi skrb stotero vračajo. Tako zasijejo obzorja obljubljenega dežele, ki je pokrajina ljubezni in njeno prebivališče, ki je izpolnitev stoletnih in tisočletnih sanj in pričakovanj, da bomo vendar dočakali prihod pomirjenosti in le srečnega življenja vseh z vsemi in za vse. In to vstajenje nas dviga in s svetlobo prepričuje, naj bomo z vero vanj bolj skupaj kot kdaj koli prej, in bomo premagali tudi to današnje stisko, ki je s temnim pajčolanom ves svet in vse nas prekrila.

Janez Povše

POGOVOR Pater Silvo Šinkovec

Mogoče bomo zdaj bolje razumeli Prešerna

Pater Silvo Šinkovec se je rodil v Šentjerneju na Dolenjskem; kot duhovnik je služboval v cerkvi sv. Jožefa v Ljubljani. Izkazal se je v medijih in na seminarjih kot defektolog, filozof, teolog, psiholog in pedagog. Bil je vzgojitelj, duhovni asistent Skupnosti krščanskega življenja, šolski svetovalec na ŠKG, rektor cerkve sv. Jožefa v Ljubljani in soustvarjalec Duhovnega središča sv. Jožefa. Vodi duhovne vaje in uvajanje v meditacijo, mnoge spremlja na duhovni poti. S predavanji in terapevtskimi pogovori pomaga ljudem pri osebni rasti. Od leta 1995 vodi šole za starše. Je duhovni asistent Društva katoliških pedagogov Slovenije, urednik revije Vzgoja in od 2011 direktor Inštituta Franca Pedička. Leta 2005 je prejel Slomškovo priznanje in priznanje Andraškoškega centra Slovenije. Zadnja leta poslušalci radia Ognjišče radi poslušajo tudi njegove radijske kateheze.

Kako se počuti duhovnik v času koronavirusa, ko ni več liturgičnih obredov v cerkvah in ko so vsi stiki z verniki odrezani? Kako vi preživljate dneve?

Prišel je čas omejitve stikov, gibanja, prepovedi. To, da lahko hodijo ljudje k sveti maši, je zelo poseben čas. Sicer svete maše duhovniki darujemo. Toda zdaj smo sami. Zdjaj se počutimo kot kartuzijani. Duhovniki prihajajo vsak večer, vsako noč ob 23.30 v cerkev in tam molijo, sredi noči, brez prisotnosti ljudi, vernikov. Sami mašujejo tudi zjutraj ob 7. uri. Čisti samotariji so in skupaj somašujejo. Zdjaj z novim dekretom smo duhovniki dobili prepoved somaševanja. Vsak mašuje sam. Bogu hvala, da lahko še mašujemo. Maša je neprecenljiv zaklad za tistega, ki se je udeleži, in za duhovnika, ki jo daruje, in za ves

Človek rabi človeka, osebni stik. Samo v osebni stiku teče živa komunikacija. Dokler imamo tak stik, je tudi nadomestni, po telefonu, dober podaljšek takega stika. Ko pa izgubimo osebni stik, ga nobena naprava ne more nadomestiti ali ustvariti.

kraj, kjer se maša daruje. Ni prijeten občutek, ko sem sam v veliki cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani. Dan za dnem. Ko sem prve dni razmišljal, kako bo to šlo, me je prijatelj naučil, kako se sveta maša lahko prenaša po Facebooku. Od 15. marca naprej vsak večer prenašam sveto mašo po tem mediju. In zgodil se je mali čudež. Vsak večer je več ljudi pri sveti maši. Kako so navdušeni. Všečkajo, komentirajo. Nekateri globoko doživljajo mašo, tudi če niso fizično navzoči. To me opogumlja. Včasih prav navdušuje. Vsak večer molimo za vse okužene z virusom, za vse zdravstvene delavce in druge, ki se trudijo za zavezitev pandemije, in za vse pokojne. Za pokojne bomo morali še več moliti. Te duše odhajajo nenadoma, mnoge nepripravljene. To je zdaj naša prioritarna pastoralna naloga. Upam, da je ta prva izkušnja vsaj malo v smeri želje papeža Franciška, ki nas je pozval, naj bo odziv na pandemijo molitev po vsem svetu.

Kako ljudje v Sloveniji reagirajo na epidemijo? Panično? Umirjeno?

Epidemija je nekaj povsem nove-

ga. Od druge svetovne vojne do zdaj nismo imeli takega kriznega dogodka. Neko podobnost so ljudje doživljali z vojno za osamosvojitve. Takrat je bila prepoved gibanja, takrat je deloval krizni štab, takrat so bile vsake dan tiskovne konference s poročili z bojišč. Toda tisto je trajalo dva tedna. To zdaj traja že več in ni videti konca. Prve dni so bili ljudje začudeni. Najprej niso mogli verjeti, kaj se dogaja. Potem so sprejeli dejstvo, da ni več gibanja, da ni šole, vrtca... Da so cerkve po večini zaprte. Hitro so tekli v trgovine in nakupili rezervno hrano in drugo potrebno. Potem so nekaj dni malo uživali v zatišju, na mini počitnicah. Tako se je zdelo. Zdjaj je ta faza mimo. Zdjaj odkrivajo resnične stvari. Ljudje so veliko doma, v zaprtem prostoru. Nekateri so ponovno odkrili svojo družino, lepoto družinskega življenja, bivanja skupaj. Nekateri starši so "odkrili" svoje otroke in otroci svoje starše. Lepo jim je, ker so lahko veliko skupaj. Ustvarjajo, se pogovarjajo. Marsikje tudi molijo. Drugje pa, kjer odnosi že dolgo niso urejeni, zdaj trpijo. Biti skupaj, ko odnosi škripajo, ko se razpoke kažejo v vsej svoji globini, ni lahko. V takih okoliščinah, z dodatnim strahom pred okužbo, z manj zaslužka se stopnjujeta nezadovoljstvo in tudi napadelnost.

Pred kratkim ste dobili novo vlado. Katere najpomembnejše ukrepe je sprejela? V socialnih medijih je tudi slišati veliko kritike do vodilnih politikov.

V Sloveniji nismo nikoli zadovoljni z vlado, naj bo katera koli. Po 30 letih se še nismo navadili, da je vsaka vlada naša vlada, da vsako vlado mi izvolimo. Če vlada ne deluje dobro, je pač treba razmisliti, kdo jo je izvolil in zakaj

in kaj lahko volivec spremeni, ko je za to čas. Po drugi strani pa je nova vlada dobila po prvih raziskavah javnega mnenja veliko podporo. Nad pričakovanji. To pomeni, da vendar uživa večjo podporo, kot kažejo mediji. Ljudje cenijo, da se je vlada v krizi hitro obrnila, zavezila gibanje, omejila širjenje okužbe. To se zdaj pozna, epidemija se ni preveč razširila. Tudi pri nabavi potrebne sanitetne materiala je po hitela, poskrbela za nekaj socialnih pomoči najbolj potrebnim, na primer upokojevcem. Dobro je, da je že ukrepala pri pomoči podjetjem, ki bodo zelo trpela škodo. Zdi se, da je vlada hitro doumela svoje poslanstvo v tem kriznem času. Ker ne vemo še, kako se bo epidemija razvijala, je tudi težko ocenjevati, kaj je zdaj dobro in kaj ne. Zdi se pa, po podatkih, ki jih imamo, da se je vlada dobro znašla, ko je morala takoj ukrepati.

Kako spremljajo verniki mašo po spletu? Ali jih je veliko? Ali se odzivajo?

Kot sem omenil, sem se sam odpravil na Facebook maševat. Tako so storili mnogi duhovniki. Učili

smo se drug od drugega. Veliko ljudi spremlja mašo papeža Franciška, nekateri so ga šele zdaj odkrili. Zelo so z njim zadovoljni. Veseli so, da so ga odkrili in da ga lahko spremljajo. Vsak dan mašo prenašam po Facebooku in sem od prvega dne presenečen, koliko ljudi spremlja sveto mašo in tudi molitev po njej. V cerkvi nikoli ni toliko ljudi pri sveti maši ob delavnih. Predvsem sem vesel, da se je oblikovalo nevidno občestvo molivcev. Čudovita je tudi pesem, ki jo je napisala pred mnogimi leti s. Elizabeta Kremžar, uršulinka, in jo večkrat prebiram. Redovnica, ki ni mogla k sveti maši, prosi svojega angela varuha, naj stopi na njeno mesto v cerkvi in namesto nje prinese njene prošnje na oltar, naj časti Kristusa pri povzdigovanju, prosi za duše v vica in ji prinese blagoslov obhajila. Res lepa pesem, ravno prava za ta čas. Odkrivamo sveto mašo v njenih mnogih odtenkih. Nekdo je prvi dan ukrepov prepovedi gibanja rekel: "Zdjaj bomo šele odkrili pomen in vrednost svete maše. Ko nečesa nimaš, šele veš, koliko ti to pomeni".

Kaj pa starejši in bolniki, ki nimajo priložnosti se povezati po spletu?

Nekaterim to omogočijo otroci ali vnuki. Na primer, ker mnogi starejši niso bili na Facebooku, so se zdaj prijavili. Prosili so tiste, ki se znajo priključiti, da so jih vključili v dogajanje. Tako vidimo, da sodobni mediji niso po svoji naravi ne dobri ne slabi, ampak sredstva, od nas pa je odvisno, za katere vsebine jih uporabimo. Zavedam pa se, da mnogi starejši žal nimajo te možnosti. In ostajajo sami, osamljeni. Nekateri prav v strahu. Lepo je, da se mnogi prostovoljno javljajo in takim ljudem pomagajo prinesiti kaj iz trgovine ali kaj drugega. Vsekakor, ne glede na starost, pa moram poudariti, da gre za veliko osiromašenje. Biti pri sveti maši prisoten je povsem nekaj drugega, kot biti prisoten samo po ekranu. Prejeti sveto obhajilo je neprecenljive vrednosti. To manjka mnogim. To povedo vsak dan. Mnogi pogrešajo vstop v cerkev, v svet prostor, v posvečen prostor. Mnogi se doma ne morejo zbrati, ker so tam mnogi moteči dejavniki. Mnogi pogrešajo bližino duhovnika, bližino skupnosti. Mnogi čutijo praznino, ker ni zakramentov, milosti zakramentov pogrešajo.

Mogoče bodo tudi velikonočni obredi odpadli. Kaj pravite? Imate kaj drugega na programu?

Škofje so že dali navodila za praznovanje velikonočnih obredov. Sami bomo. V praznih cerkvah. To bo žalostno. Ljudje bodo oropani za blagoslov zelenja, za blagoslov jedi. Za bogato bogoslužje. Tudi mi bomo prikrajšani, saj bodo obredi potekali v oskubljeni obliki. Tako izpraznjenih cerkva zgodovina še ni videla. Tudi v času vojne ne. Cerkev bi se morala bolje organizirati, spodbujati k več molitve. Biti velikodušna s podeljevanjem zakramentov. Mogoče bomo vrednost in pomen zakramentov, milosti, ki jih zakramenti in bogoslužje prinašajo, šele zdaj odkrili. Najprej mi, duhovniki, pa tudi laiki. Za veliki teden pripravljam duhovno obnovo. Vsak dan ob 9. uri bom imel duhovno branje, brali bomo knjigo Ramona Cueva Moj polomljeni Kristus. Zdi se mi, da bo prava spodbuda za pogovor s Kristusom, šola molitve, šola pogovora

z Jezusom. Priložnost odkrivanja skrivnosti trpljenja in božjega odpuščanja, božje ljubezni, odkrivanja, kako se vera spreminja v življenje. In spoznanja, kako ostajamo lahko zaprti v svoj navajeni

religiozni svet, mnogokrat sterilni. To zgodbo prebiram vsako leto, včasih z več skupinami. Vsak večer bom prenašal preko Facebooka bogoslužje svetega tridnevja. Vsaj nekaterim bom omogočil, da bodo "zraven". Želim si, da bi v času, ko je nebo najbolj široko odprto, teklo na to zemljo čim več milosti. V odrešenje.

Imeli ste veliko seminarjev in tudi veliko ste pisali o čustvih. V teh dneh, ko so ljudje zaprti v stanovanjih in se bojijo bolezn, se več zaupa v ljubezen. Kako vse to deluje na naše družbeno življenje? Ali bo to pustilo posledice v prihodnosti?

Že dolga leta sodelujem pri Društvu Samarijan, klic v stiski. Tam se dnevno srečujejo s samoto, osamljenostjo, strahom, jezo, žalostjo, krivdo, ljubosumjem, tesnobo mnogih ljudi. Ko človek ne more obvladovati svojih neprijetnih čustev, postaja vedno bolj tesnoben. Psihična kronična tesnoba stanja lahko porajajo tudi psihosomatska obolenja. V tem času je takih posameznikov mnogo več; to je povezano z novo zunanjo grožnjo, virusom, boleznijo, izgubo prihodka, izgubo socialnega stika. Če k temu dodamo še slabo duhovno stanje, to, da mnogi že leta in leta ne blagoslavljajo svojih stanovanj, svojega delovnega mesta, da mnogi že dolgo ne prejemajo zakramentov, da mnogi ne molijo več, so še mnogo bolj ranljivi. Fizična grožnja okužbe, psihična tesnoba stanja, socialna šibka mreža in duhovna plitvina so odlični pogoji, da se virus, fizični in duhovni, hitro širi. Posledice so hude, če človek ne reagira pravočasno. Zato vse spodbujam, da najprej reagirajo duhovno. Da redno blagoslavljajo svoj dom, da redno molijo in izgovarjajo svete besede, da se odprejo zakramentom in božji besedi, da se duhovno okrepijo. Potem bo tudi na vseh drugih področjih mnogo lažje. To velja tudi za čas ali, bolje, posebno še za čas pandemije. Pretresljivo je bilo videti papeža Franciška, ki je molil sam na Trgu sv. Petra, pred Marijino podobo in Križem, obe podobi sta Rimljanom že služili za odvrnitev kuge. Kako se kar ni mogel ločiti od njiu! Tam je stal in srčno prosil za Rim in za ves svet. To je zgled vere. Prej ko se bo svet zbudil duhovno, hitreje se bo epidemija podelila in manj

bo posledic, fizičnih, psihičnih, socialnih in ekonomskih. O tem sem trdno prepričan.

V teh dneh je veliko ljudi doma na socialnih omrežjih, vendar mislim, da to ni odstranilo čuta samote in negotovosti, ki nas obdaja.

Te dni nas sodobne aparature, mobiteli, računalniki, televizija, radio rešujejo. Šola lahko poteka, delo na daljavo lahko poteka, maše lahko potekajo. Toda to seveda ni "normalno" življenje. To je le za prehodno obdobje. Človek rabi človeka, osebni stik. Samo v osebni stiku teče živa komunikacija. Dokler imamo tak stik, je tudi nadomestni, po telefonu, dober podaljšek takega stika. Ko pa izgubimo osebni stik, ga nobena naprava ne more nadomestiti ali ustvariti. Sicer ustvarjajo stike, toda drugačne

narave. Nežne materine roke noben računalnik z vsemi programi ne bo nadomestil otrokom. Človek v osami trpi. Samota je sicer dobrodošla, ima veliko vrednost. Biti sam in tiho je iskana vrednost puščavnikov in vseh ustvarjalnih in duhovnih ljudi. Toda, to je želena, iskana, svobodna odločitev. Prisiljena samota pa ne postane polna in ustvarjalna pot duha, ampak postaja gluha samota, ki vodi v osamljenost in otopenost. Vsekakor, pa imamo zdaj vsi priložnost, da odkrijemo v danih okoliščinah tudi plodno tišino, ustvarjalno samoto, ki nas očisti, prenovi, resetira, opogumi, na novo naravna, omogoči, da vstopimo v skrito kamrico srca. Mogoče bo to za koga prvič. Stiska je vedno tudi priložnost.

Vi ste tudi terapevt in imate veliko stikov, pogovorov z ljudmi. Kako počenjate to v teh dneh koronavirusa?

Seminarje smo odpovedali. Za medicinske sestre, za učitelje, za osebno rast. Odgovorene so skupina za duhovno branje in druge oblike srečevanj. Odpovedani so osebni pogovori. Zdjaj je prirodno sredstvo telefon. Po telefonu se slišim z osebami, ki prihajajo sicer na pogovor. Ni isto, je pa vedno nadaljevanje pogovorov, ki smo jih že imeli. Prihajajo pa tudi novi ljudje, kličejo, pišejo. Žal, vsem ne morem odgovoriti, ne po mailu ne po sms-ju ne po wiberju ne po skaypu ne na Facebooku... Kljub karanteni in odpovedanim dejavnostim je čas še

Rad bi bil blizu vsakemu, ki me išče.

vedno omejen. Čutim pa stisko. Rad bi bil blizu vsakemu, ki me išče. Najbolj se čutim blizu vsem pri večerni sveti maši in večerni molitvi. Molitev nas vse poveže. Mnogi tam najdejo tolažbo in moč.

Tudi šole so zaprte. Kako potekajo poučevanje in stiki po spletu?

Vrtci in šole so zaprti. Člani Društva katoliških pedagogov smo izvedli letno skupščino korepondenčno, sveto mašo pa smo prenašali po Facebooku in nago-vo predsednice tudi. Odpovedali smo mnoga srečanja, predavanja, sestanke. Učimo se komunicirati

po medijih na daljavo. Mnogi učitelji delajo polni delovni čas in še več kot prej, da dajo razlog učencem, da jim pošljejo domače naloge, da jih potem pregledajo, da odgovarjajo na mnoge maile učencev. Nekateri učenci pridno delajo domače naloge, mogoče še bolj zavzeto kot prej, drugi to razumejo kot počitnice in bolj lenarijo. Nekateri otroci že močno pogrešajo šolo, sošolce, učitelje. Predvsem otroci iz neurejenih družinskih razmer hrepenijo po varnem okolju. Za mnoge take otroke je šola varen prostor. Lepo je pa videti, da so mnoge družine to situacijo uporabile za skupno bivanje, pogovor, učenje, povezanje. To je neprecenljive vrednosti. Za otroke in za starše.

Mislite, da bo ta epidemija spremenila naša čustva in nekoliko vizijo sveta?

Ko so v Sloveniji uvedli krizne razmere, razglasili epidemijo z vsemi posledicami, je nekdo izjavil, da ne gre za pravo pandemijo, da bo to trajalo štirinajst dni in potem bo spet vse po starem. Vendar svet bo po pandemiji povsem drugačen. Ta stavek sem si zapomnil, ker se mi je zdel preroški. Nikoli se še ni zgodilo, da ne bi vozili avtobusi, vlaki, letala. Da ljudje ne bi mogli v cerkev. Nikoli. Če se je zdaj to zgodilo, se je z razlogom. Z namenom. Po tej krizi bomo vsi drugačni. Nekateri bomo odkrili, da ni nič samo po sebi umevno. Če bi kdo pred nekaj tedni rekel, da se bo vse to ustavilo, bi ga imeli za blaznega, sanjača. Vse to ima svoje mesto v zgodovini. Svet se je vrtil z neverjetno naglico. Sami sebe nismo več dohajali. Nekaj ali nekdo nas je ustavil/o. Veliko je zdaj časa. Ljudje preiščujejo, sebe doživljajo na nov način, druge doživljajo drugače. Svoje delo vidijo v novi luči. Mnogi, ki so do zdaj veliko molili, zdaj molijo še več. Še bolj cenijo svojo vero in svoje prepričanje o moči molitve. Mnogi vero šele zdaj odkrivajo. Odkrivajo drugo, ki zares molijo. Ni več staromodno moliti. Postaja nekaj sodobnega in potrebne- ga. Nekaj, kar prinaša upanje. Nekateri se zdaj soočajo s svojo resničnostjo, praznoto. Begajoče življenje več ne prekriva resnične- ga notranjega čutenja. Marsikje se zdaj kaže, da je v globini srca kar prazno, puščavsko. Nekateri pa se niti ne upajo soočiti s seboj. Pri takih osebah bomo pričali velikim stiskam, tesnobnim razpoloženjem, želji po hitrem izhodu. Veliko jeze. Tema ni samo v okoliščinah življenja, je tudi v človeku. Ta je huda. Upam, da bomo še poslušali papeža Franciška. To-liko preroških besed je že izrekel. Te dni pomenljivo misel: vsi smo v istem čolnu. Vse mora skrbeti za usodo vseh. Smo ena velika družina. Kristjani smo še bolj poklicani, da smo sol in kvas. Da prinašamo svetost. Da smo molivci, kot Abraham in Mojzes. Zase in za svoje sodobnike. Pomoč prihaja od zgoraj. Mogoče bomo zdaj bolje razumeli Prešerna in njegovo preroško pesnitev Krst pri Savici, v kateri nas uči, da je zemlja kraj preizkušanj, pravi Bog pa ljubezen, vsi pa smo bratje in sestre. "De pravi Bog se kliče Bog ljubezni, / de ljubi vse ljudi, svoje otroke, / de zemlja, kjer vijó viharji jezni, / de skušnje kraj, de so naš dom visoke / nebesa, de trpljenje in bolezn / z veseljam vred so dar njegove roke, / de čudno k sebi vod' otroke ljube, / de ne želi nobenega pogube".

Karlo Nanut

V razmislek vsem nam

Vera in preizkušnje

Vsak človek prinese na svet veliko dobrega, pečat Boga, pa tudi krhkost in nagnjenost k slabemu. To imamo že v genih od prejšnjih rodov, k temu dodata svoj vpliv še okolje in ne nazadnje tudi osebno odločanje, ki marsikdaj izbira lažje in tudi slabe poti. Zato odnos z Bogom ni samoumeven in vera prav tako. Ne moremo se polno uresničiti sami in v svoji moči. Že brez človeške ljubezni ne moremo živeti in se čustveno razviti. Podobno je tudi s prisotnostjo Božje ljubezni, ki nam krepi odločitve za dobro in zaustavi pritisk slabega. V Božji ljubezni zajemajo človeške ljubezni, razvijajo se kesanje, ponižnost, usmiljenje, moč za nove začetke, potrpežljivost, dobrohotnost, odpuščanje ... Na tem obzorju je vera temelj za sprejemanje sebe, sveta in povezavo z Bogom. Sveto pismo poudarja, da smo bili odrešeni po veri in smo stopili v domač, sinovski odnos z Bogom.

Vera se pokaže ob preizkušnjah

Ob preizkušnjah, ki pridejo v življenju, se pokaže, kako trdno je naše zaupanje v Boga in nas podpira v nadaljevanju boja, da postanemo na koncu zmagoviti in se prekalimo. Nihče si ne želi težkih trenutkov, smrti, bolezni, nesreče, padcev, epidemij, toda, ko pridejo, moremo iti vanje s pogumom in zaupanjem ali pa kričimo, preklinjamo, se jezimo na Boga ali celo izgubimo vsako upanje. Ob novici, da so zboleli za koronavirusom, so neredki posegli po nasilju in si vzeli življenje. Verniki moremo v njih okrepiti svojo vero. To velja za posameznike, pa tudi za cele narode. Tako je bilo v zgodovini in bo tudi v sedanjosti. Nekdo je rekel, da se bo po tej epidemiji vsaj v Španiji in Italiji Bog preselil z nogometnih stadionov nazaj v cerkve.

Preizkušnja vere

Vsaka preizkušnja je na neki način tudi preizkušnja vere. Zdi se nam, da je nekaj slabo in brez pomena, vidimo hudobijo, ki se

dviga proti nam, vendar more tudi iz največje teme posvetiti upanje in priti izhod. Sveti Peter nas spodbuja: "Bodite tega veseli, čeprav morate zdaj nekaj časa trpeti v raznih preizkušnjah, da bo preizkušnost vaše vere veljala več kakor zlato, ki je minljivo, pa se v ognju preizkuša, vam v hvalo, slavo in čast, ko se bo razodel Jezus Kristus. 1 Pt 1,6-7"

Sveti Jakob nas uči, kako naj odgovorimo v preizkušnjah: "Moji bratje, kadar pridete v razne preizkušnje, imejte to za čisto veselje, saj spoznavate, da preizkušnost vaše vere ustvarja stanovitnost. Za stanovitnost pa naj bo značilno popolno delo, da boste popolni in celoviti in vam ne bo ničesar manjkalo". (Jak 1,2-4) Apostol govori o tem, da so različne preizkušnje v našem življenju. Te se spreminjajo, današnje preizkušnje niso iste, kot so jih imeli naši predniki. Tudi v življenju posameznika so v različnih obdobjih različne preizkušnje in skušnjave. Toda vse imajo skupno, da postavijo v krizo naše življenje in srečo, zato so neposredno povezane tudi z našo vero. Vera nam daje moč, da se moremo boriti in ohraniti svoje prepričanje. Marsikdaj pride do misli, da bi odstojili od poštenega boja in se naslonili na greh, izdajo in nasilje ali pa zbežali v umetni svet. Vera pride v ospredje zlasti, ko ne vidimo rešitve, zato je še toliko bolj pomembno zaupanje v Boga.

Abraham je dolga leta pričakoval otroka, naslednika, ki mu ga je Bog obljubil. Toda ostal je trden v veri v to Božjo obljubo in dočkal, da se mu je v starosti rodil sin Izak. Drugo tako preizkušnjo vere je prenesel ob Božji zahtevi, naj daruje sina edinorojenca. Čeprav s težkim in zlomljenim srcem,

brez vsakega zunanega znamenja, je ubogal in bil pripravljen žrtvovati tudi največ, kar je imel, sina. Bog od njega ni zahteval konkretne uresničitve tega dejanja, ampak, da je storil v svojem srcu. Zato je oče vere. Pismo Hebrejcev gleda na to žrtev v luči večnosti: "Misli si je, da more Bog tudi od mrtvih obupati. Zato ga je - rečeno v prispodobah - dobil nazaj od mrtvih". (Heb 11,19)

Kristof Zupet: Križani

Tudi v Psalmih se srečujemo s preizkušnjo vere. Tu se srečamo z nočjo vere, ki je zelo huda preizkušnja pri veri vsakega molivca. Bog dopusti človeku, da se znajde v temi in ne čuti njegove bližine. Moli, vendar ne vidi odgovorov, Bog, kot da je daleč in nem. To je težka preizkušnja vere, ki se zgodi še zlasti pri molivcih in mistikih, ki so imeli globoke izkušnje Božje bližine. Znana je noč vere pri Tereziji Avilski, Janezu od Križa, Materi Tereziji in drugih. Po tej preizkušnji se prekali vera in postane čisto zaupanje ter hvaležnost, tudi če ne najde nikakršnega odgovora in potrdila.

V Psalmu 13 se kralj David sprašuje: "Doklej, Gospod, me

boš vedno pozabljal? Doklej boš skrival svoje obličje pred mano? Doklej bom moral dajati nasvete v svoji duši, nositi bolečino v svojem srcu dan za dnem? Doklej se bo moj sovražnik povzdigoval nad mano?" (Ps 13,2-3) David se je našel v veliki težavi, obrnil se je k Bogu po pomoč, iskal je vsaj kakšen znak njegove prisotnosti, vendar ni našel odgovora. To je bila huda preizkušnja njegove vere, spraševal se je, ali ga je Bog pozabil, in to za vedno? Tu nas preseneti Davidov odgovor, potem ko je v sebi premlerel to preizkušnjo. Odgovoril je z vsem pogumom vere: "Jaz pa zaupam v tvojo dobroto, moje srce se raduje, ker si me rešil". (Ps 13,6) Še vedno je videl probleme, težave, še vedno ni bilo jasnega izhoda, toda kljub temu je ohranil vero in zaupal Gospodu, še zahvaljeval se mu je. Njegov pogled se ni ustavil pri sedanjem stanju, ampak je na osnovi preteklih izkušenj Božje dobrote pogledal še naprej. Bil je uslišan po preizkušnji.

Posebno preizkušnjo vere srečamo pri Jezusu na križu, ko je v bolečini kričal s Psalmistom: "Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?" (Mr 15,34) Naš Odrašenik je moral iti skozi vse temne noči in v svoji najgloblji človeškosti prenesti krizo oddaljenosti od Boga. Brez čutenja Božje bližine je zdržal to preizkušnjo in se kot pravi vernik izročil Očetu: "Oče, v tvoje roke izročam svojega duha". (Lk 23,46) Prav s to zvestobo v temni noči vere in izročitvijo Očetu smo bili odrešeni.

Stanovitnost in modrost
Preizkušnje niso nikoli prijetne, vendar so koristne, ker nas vzgajajo in krepijo našega duha ter prinašajo uspehe. Apostol Jakob povezuje preizkušnjo s stanovitnostjo: "Saj spoznavate, da preizkušnost vaše vere ustvarja stanovitnost. (Jak 1,3) Preizkušnja rodi stanovitnost in stanovitnost krepi našo človeškost. Moramo biti budni in stanovitni v okoliščinah, ki jih ne predvidevamo. Preizkušnja nas po stanovitnosti prekali in utrdi naše zaupanje. Besedo stanovitnost moremo razumeti tudi v smislu potrpežljivosti, nekateri jo razumejo kot vztrajnost,

budnost. Pomeni, da ostanejo stanovitni in vztrajni, kljub preizkušnji. Pomembno je, ne odstopiti od namena, ampak nadaljevati poslanstvo kljub težavam, ki se postavljajo na tej poti. Stanovitnost pomeni, da se odpravimo na pot, ko je sonce in ko je oblačno, da se ne prepustimo čustvom in trenutnemu razpoloženju. Potrebna sta zemljevid in kompas, da vemo, kam moramo iti. Pri tem veliko pomeni modrost, da presodimo, kdaj je prav, da gremo, in kdaj je treba počakati. Včasih je bolje, da ostanemo doma in gledamo visoke gore od spodaj, kot da se podamo v nestanovitno vreme in slabe okoliščine. Sicer pa moramo odriniti na pot in pri tem ne delati nepotrebnih obvozov. Bog nas kliče, da ob težavah vstanemo in gremo naprej.

Vsaka preizkušnja predstavlja napor in disciplino, zlasti pa zaupanje vase, v druge in Boga. V njej postanemo bolj odprti za Božjo prisotnost, podporo in bližino. Kakor fizične preizkušnje okrepijo telo, podobno je tudi z našim duhom. Vsaka odpoved, trpljenje in napor krepijo našega duha. S tem se okrepimo in prečisti tudi naša vera. Seveda se včasih zgodi tudi obratno, ljudje s šibko vero ob preizkušnji ne čutijo Božje bližine in pomoči, zato ga preklinjajo ali se še bolj oddaljijo od njega. Na splošno nas preizkušnje okrepijo in pomagajo, da gremo naprej z večjo vedrino ter pogumom. Ob tem boju postajamo modri, preizkušeni, da življenje gledamo skozi Božjo voljo. Sveti Jakob pravi: "Če pa komu od vas manjka modrosti, naj jo prosi od Boga, ki jo vsem rad daje in ne sramoti - in dana mu bo". (Jak 1,5) Apostol še dodaja, naj prosi po veri, kajti, če je kdo v dvomu, je "podoben morskemu valu, ki ga veter dviga in premetava". (Jak 1,6) V prenašanju preizkušnje je potrebna pamet, kar pomeni, da je naš um usmerjen k cilju in boljši stvarnosti ali pa zgolj k življenju. Toda napor mora biti stvarno opravičen. Pametnost končno pomeni gledati na dogajanje skozi Boga in biti odprti za njegov blagoslov. Knjižni pregovor pravi: "Strah Gospodov je začetek znanja, modrost in vzgojo zaničujejo bedaki". (Prj 1,7) Pametnost in vedenje, ki ju izpostavlja Sveto pismo in evangelij, ima marsikdaj svet za nespamet in neumnost. Toda v življenju se obrestujejo ti pogledi in modrost. Mnogi ljudje imajo veliko znanje, vendar niso pametni, in ob preizkušnji klecnejo ali se povsem zlomijo. Vsakodnevno premišljevanje Božje besede pomaga pri srečevanju s

preizkušnjami in daje modre napotke, kako jih premagovati. Kaj pomaga človeku, če si vse pridobi na tem svetu, svoje življenje pa zapravi in izgubi večno srečo ter povečanje? (Mt 16,26)

Blagoslov in veselje

Apostol Jakob hvali vsakega, ki prenese preizkušnjo: "Blagor človeku, ki stanovitno prenaša preizkušnjo, kajti ko bo postal preizkušeni, bo prejel venec življenja, ki ga je Bog obljubil njim, kateri ga ljubijo". (Jak 1,12) Blagor pomeni vesel. S tem notranjim veseljem, ki je Božji dar, se je mogoče boriti v preizkušnjah in iti naprej, ko te minejo. Blagor tistemu človeku, ki po preizkušnji gleda na Božje delovanje v svojem življenju in po veri presoja dogajanje. To je povsem drugačen pristop k preizkušnjam, ki krepijo našo vero in utrjujejo pozitiven pogled v življenje. Predvsem je pomembno, da preizkušnjo izročimo v Božje roke in pri tem ne zapademo v dvom laži, negativne misli, ki se nam lahko pojavijo. Božja resnica nas vedno drži pokonci in z njo ne izgubljam nepotrebnih moči, da se ne sprašujemo, ali bi se odločili za boj ali ne. Prav resničen pogled na stanje preizkušnje in njene posledice nam pomaga k zmagovitemu premaganju preizkušnje. Vsa bo ob koncu moral iti skozi veliko preizkušnjo smrti. Zato so različne preizkušnje koristna sredstva, da se usmerjamo proti naši najvišji točki prehoda v večnost. Pri vsem tem ne smemo zanemariti veselja, ki nastopi po premaganju preizkušnji. O tem sta nam spregovorila apostol Jakob in Peter. Posebno dragocena je izkušnja Jezusa po premaganju skušnjavah, kakor jo je napisal evangelist Matej: "Tedaj ga je hudič pustil, in glej, angeli so pristopili in mu stregli". (4,11) Po prestani preizkušnji, ki je bila izbojevana v Gospodovem Duhu, nastopi nebeško veselje, nekaj blagega in lepega. Kaj pomeni športniku, da dobro opravi preizkušnjo, študentu in dijaku, da konča maturo in izpize? Koliko dni, ur žrtvovanja, discipline in naporov je v tem delu? Mama, ki prenaša težo nosečnosti, toda, ko rodi otroka, so vse težave pozabljene. Rojstvo otroka je njeno veselje. To veselje ni zaradi preizkušnje, ampak zaradi uresničenja poklicanosti. Zato se more veseliti. To je velikonočno veselje, ki sije iz vere, ker je po preizkušnji trpljenja in križa Gospod vstal od mrtvih in posvetil naše križe in boje. V tem je upanje nezlomljivo in svetloba ljubezni nikoli ne zaide.

Primož Krečič

Misel na Veliko noč Kamni na naših grobovih

Na Veliko noč beremo Janzov evangelij velikonočnega jutra, ki nam predstavlja to, kar so izkusili številni Gospodovi učenci, začenši sicer z ženami. Čeprav namreč Janez govori le o Mariji Magdalenini, pa samo še dopolnjuje tisto, kar so ostali evangelisti že povedali, glede na to pa, da so pod Jezusovim križem stale številne žene, ki so tam našete, so te tudi prve priče vstajenja. Podobno velja tudi za apostola Janeza, da je prvi prišel h grobu, vendar pa zaradi spoštovanja Petrove avtoritete ni vstopil. Že igra teme in svetlobe nam pa pove nekaj zelo pomembnega, saj je Marija Magdalena šla h grobu še v temi, prišla pa je ob zori - svetloba premaga temo. Po poti tja so se žene spraševale, kakor nam pove evangelist Marko, kdo jim bo odvalil kamen od vhoda v grob (Mr 16,3), saj so nesle tja dišave, da bi mazilile Gospodovo truplo. Po Marku je bil kamen odvaljen, kar nam pravi tudi evangelist Janez, a sporoča nam, da Magdalenini se

na kraj pameti ni prišlo, da bi lahko Kristus vstal od mrtvih, ampak je najprej pomislila, da ga je kdo ukradel. Kako daleč je torej človeku ta ključna skrivnost naše vere, ki jo izpovedujemo ob koncu naše veroizpovedi, namreč "vstajenje mrtvih in življenje v prihodnjem veku", ali po apostolski "vstajenje mesa in večno življenje". Človek torej ve, da bo umrl, vidimo, kako naši svojci, prijatelji in znanci umirajo, več od tega pa ne vemo. Zato je to šele res tisti pravi kamen, ki je zavajen na naša srca, ki pa ga človek sam ne more odvaliti. Človeška pamet lahko kolikor toliko ugotavlja, tudi preko znanosti, številne zakone našega bivanja, a bolj v tem fizičnem smislu, kamor spada tudi naše čutenje in kamor spadajo naša čustva, več od tega pa človek ne more. Sami torej nimamo ne odgovora, kaj je pred tem, niti odgovora, kaj je potem. Evangelisti nam vseeno povedo, da je Kristusovo vstajenje tudi zgodovinsko dejstvo, saj so priče jasno videle in spoznale, da je umrl, prav tako pa so priče spoznale, da njegovega trupla nihče ni ukradel, ampak je razlaga lahko samo ena, da se je res zgodilo vstajenje. Znanost tu lah-

ko išče, kolikor pač hoče, a relikvije, kakor je, recimo, sveti Sindon, Turinski prt, predstavljajo samo znamenje, ki kaže naprej k neki višji stvarnosti. Zato pa nič ne pomaga, če je človek poln ponosa in napuha, češ da je on sam gospodar vsega. Če je tako, potem ni prostora niti za tisti prvi dve Božji kreposti, ki ju vsak od nas lahko prejme, če je le kolikor toliko rodovitne zemlje v njem, tudi v nepopolni obliki, to pa sta vera in upanje. Te zakrknjenosti se je najprej treba osvoboditi, da pride najprej v naša srca žarek vere in upanja. V nasprotnem primeru tudi Bog ne more nič, pa ne, da tega ne bi bil sposoben, ampak popolnoma spoštuje človekovo svobodno voljo. Tako zelo, da celo dopušča človeku, da si lahko domišlja, kako bo lahko rešil vse sam, tudi vprašanje trpljenja in smrti, z eno besedo zla, pač brez vstajenjske luči, ki pa prihaja le od Gospoda. Vse zlo se prične pri tem človekovem napuhu, ki ga skoraj gotovo tudi ta kriza ne bo kaj dosti omajala, kakor ga niso že številne pred njo. Konec koncev nam sam Gospod, kakor nam poroča evangelist Luka, pove, da tovrstnemu človeku niti največji čudež ne bi nič pomagal, torej niti, če bi kdo vstal od mrtvih (Lk 16,31).

Andrej Vončina

Oj, harfa, pojva!

Naš človek-Bog-Ljubezen vstal je iz groba: oj, harfa moja, pojva Mu v radost!
Zgubila je oblast nad svetom Zloba - širok postal v Nebeški svet je most!

Oj, harfa, veseliva se z Gospodom!
Trpel je bil, ker ljubi vse ljudi!
Ustvarjen svet z ljubečo je svobodo; da v njej ostane, teče s križa Kri.

Ljubezni te ne smeva pozabiti: igravja jo, če smeva, žalostnim!
Ne neha živi Jezus jih ljubiti - in dobro bo, če srečajo s z Njim!

Vladimir Kos

Skozi drugačno prizmo (25)

Ali je konec "sladkega življenja"?

Z užitkom sem prebral zapis italijanskega pisatelja in so-delavca največjega italijanskega dnevnika Corriere della Sera Antonia Scurati. V naslov sem nalašč dal besedno zvezo "sladko življenje", ki je dobesedni prevod imena splošno znanega filma Federica Fellinija La dolce vita. No, Scurati pravi, da bo to življenje, ki bi ga lahko označili kot lagodno, a to je preslaba oznaka, zdaj moralo izginiti, da bi na njegovih ruševinah zrastle drugačno življenje. Tudi ta zadnja besedna zveza najde svoj literarni naslov, in sicer v romanu Fulvia Tomizze, a pustimo razmere, ki jih nismo doživeli, doživeli so jih tisti, ki so najbolj izpostavljeni nevarnosti. O Milanu, kjer živi v Neaplju rojeni pisatelj, govori kot o mestu, kjer petdesetletniki (tudi šestdesetletniki) hodijo okrog v telovadnih copatah, a tudi o tem, da jih je ta zgodovinska zadeva, sredi katere smo, našla povsem nepripravljene. Govori torej tudi o sebi in o tem, da je končno čas, če bi ga hoteli izkoristiti, da odrastejo. A lahko uporabimo kar prvo osebo množine, ker je čas tudi za trideset in štiridesetletnike, da odrastemo. Pravi, da njegova hči ne bo v resnici spoznala tega obdobja, ker se bo zdaj, po njegovem mnenju, končalo. Gre za obdobje najdaljšega premirja, ker ne moremo govoriti o miru, ki je vselej dar od zgoraj, a dobro. Milan je bil še do včeraj najbolj razvito, bogato in bleščeče italijansko mesto, mesto mode, dizajna, Expo-ja itd., torej tudi širše po svetu zaželeno mesto, proti kateremu so težili tudi ljudje iz tujine. No, prestolnica mode je zdaj postala prestolnica covid-19, kakor poznamo bolezen, ki ji po domače rečemo kar "koronavirus", glede na to, da je prestolnica avtonomne pokrajine, ki sama šteje več kot trideset tisoč potrjenih okužb in več kot 3.000 mrtvih, ker je kar 10 odstotkov umrlih okuženih. Pustimo zdaj medicinske vode, ki niso naše, res pa je, da je, kakor pravi naš pisatelj "neka skrivnostna kuga legla na stolpiče stolnice, kakor na prekleto mesta grških tragedij". Največja tragedija je morda tragedija teh, ki kašljajo vse do pljuvanja krvi, a sami, "izven vsake statistike ali brez podpore, v posteljah svojih garsonjer, ki so jih opremili zvezdniški arhitekti". Če pogleda skozi okno, vidi tam minimarket šrilanških priseljencev, ki je še do včeraj nekako štrlel ven v tem okrožju blizu centra, kjer živi, da-

Antonio Scurati

včeraj so svoje eksotične rastline na balkonu ali okenskih policah obdajali s tistimi cunjami, nam pravi Scurati, iz katerih so si zdaj naredili nekakšne provizorične maske, s katerimi čakajo na metrski razdalji pred omenjeno trgovino. Pravi, da ne pomiluje teh ljudi, ki so odrasli, a vendarle neskladni sami s seboj in kažejo tisti zmedeni pogled otrok, ki so jim nekaj vzeli. Še do včeraj so bili del tistih ljudi, ki so bili najbolj premožni, varni, ki so najdlje živeli, bili najbolj oblečeni, četudi, dodajam, morda ne najbolj okusno, vsekakor pa so bili tudi najbolj rejeni in urejeni vseh časov, morda ne od vseh, ki so hodili po tem svetu, kakor pravi pisatelj, a zagotovo glede na vse tiste, ki so kdajkoli hodili po italijanskih tleh, morda evropskih. Pri petdesetih letih so se tako znašli v vrsti za kruh, kar ni tuje starejšim generacijam naših bralcev oz. tudi so-delavcev. Njihovo vajeništvo je bilo dolga priprava na televizijsko neresničnost. Pri dvajsetih so v domači dnevni sobi gledali po TV zalivsko vojno, prvo vojno v neposrednem prenosu. Pri tridesetih so jih obstreljevali s televizijsko grozo, ko so jih imeli štirideset, so po televiziji videli, kako so trume ljudi priplule na plaže njihovega dopustovanja. Vsi veliki prizori njihovega življenja so bili televizijski prizori, postali so bojevniki v svojih dnevnih sobah, kopalci na plažah migrantov, travmatizirani preživeli večerov, preživetih pred TV ekranom, zdaj pa so v vrsti za kruh. V to generacijo spada tudi moj starejši brat, ki bo letos praznoval,

Bog daj!, petdeseti rojstni dan. Njihovo otroštvo je bilo napolnjeno z japonskimi risankami (k sreči pri nas še z drugim, a pisatelj govori o Milanu), njihova mladost polna nekih sobotnih zabav, za katere so cel teden živeli... no, bolj životarili, se vlekli čez druge dni. Ko so Milančani odrasli, nam pravi Scurati, so imeli neko drugo trojico, kateri so vse žrtvovali, sestavljeno iz: pobesnelosti dela, ekstaze outlet trgovin in sladkosti wellness centrov. Živeli so dobro, bolje od kogarkoli drugega, a vendarle so v resnici bili življenjsko neizkušeni, saj nikdar niso poznali nobene temne plati, pa tudi nekih eksistencialnih vprašanj si niso zastavljali. "Zdaj, z že sivimi ali pobeljenimi lasmi in okroglimi trebui ter pljuči, polnimi tesnobe, pa so v

vrsti za kruh". Bili so kompulzivni turisti, obkrožili so svet, ne da bi šli iz hiše, v smislu, da jih bližnja okolica kaj dosti ni zanimala, razen bližnji park ali zelena, kamor so peljali na sprehod psa ali pse, zdaj pa njihov dom predstavlja meja njihovega sveta. "Trpeli so samo notranje drame, zdaj pa jih drama zgodovine izstreljuje na ognjeno bojno črto globalne pandemije. Imajo hišo ob morju in mobi zadnje generacije, pa so vendarle v vrsti za kruh; imeli so več psov kot otrok, zdaj pa tvegajo življenje, da bi peljali svojega pudla scat". Scurati pravi, da jih gleda pomilujoče, ker so bili najsrečnejša generacija človeške zgodovine, a so morali doživeti konec svojega sveta prav v tistem času, ko so začeli postajati prestari, da bi lahko upali v neki prihodnji svet". In vendar bodo to morali storiti, to bodo storili, o tem sem gotov. Morali si bodo predstavljati svet, ki so ga bili prisiljeni spoznati v teh dneh... "svet, ki se sprašuje marsikaj. "Ena doba je prešla, nova bo nastopila. Jutri. Danes je treba biti v vrsti za kruh... Še zadnjič se ozrem z okna na svoje sodobnike, milanske someščane, na mladostnike, ki so se naenkrat postavili: kako veliki in patetični so s svojimi športnimi copati in kirurškimi maskami! Čutim pomilovanje, jih razumem, z njimi sočustvujem. Čez le nekaj sekund bom v vrsti skupaj z njimi". Zelo dobro napisano, a nam ne bo nič pomagalo, če si ne bomo tudi mi izprašali vesti ob tovrstnih zapisih.

Andrej Vončina

Prejeli smo

Razmišljanje, h kateremu nimamo kaj dodati

Človeštvo je dobilo točno takšno bolezen, kot si jo je zaslužilo.
- Naravno smo nehali ceniti in zato je prišla ta bolezen, da začutimo, kako je naše bivanje v njej tako dragoceno.
- Nehali smo delati za družino, zato nas je ta bolezen zaprla po domovih, da smo se ponovno naučili, kako skupaj živeti kot družina.
- Nehali smo ceniti stare in bolne in zato nas je ta bolezen

spomnila, kako ranljivi so.
- Nehali smo ceniti zdravnike in farmacevte, da smo ugotovili, kako nenadomestljivi so.
- Nehali smo spoštovati učitelje in zato je ta bolezen zaprla naše šole, da bi starši lahko poučevali sami.
- Mislili smo, da lahko kupimo vse, da smo lahko kjer koli in s komer koli si želimo, in zato imamo tovrstno bolezen, da spoznamo, da nismo vsemo-gočni.

- Prosti čas smo preživljali v nakupovalnih središčih, zato jih je bolezen zaprla, da se zavemo, da si sreče ne moremo kupiti.
- Veliko pozornosti smo posvetili svojemu videzu, zato nam je bolezen prekrila obraze, da smo spoznali, da naša lepota tam ne obstaja.
- Mislili smo, da smo gospodarji tega planeta, zato smo dobili to bolezen, da bi nas nekaj tako majhnega, česar ni mogoče niti videti, pokorilo in nam dalo nekaj ponižnosti.
- Ta bolezen nam je veliko vzela, hkrati pa nam daje priložnost, da se tako naučimo in razumemo, kaj je v življenju najbolj pomembno.

AK

Jezus, Tebi posvečujem ta dan.

Zatekam se v tvoje varstvo.

Mazili me s Svetim Duhom.

Vžgi v meni plamen ljubezni.

Dotakni se me s svojimi rokami in me ozdravi.

Podari mi Božjo moč, da bom vršil Božja dela.

Naj se zavedam dragocenosti Tvoje prisotnosti.

Ko zrem Tvoje obličje, moje življenje postaja smiselno.

Vstali, ki kraljuješ, dovoli, da sem zvesti služabnik tvojega kraljestva.

Naj se ne bojim Antikrista - Zveri, ki hoče uničiti svet.

Govoriš mi: »Ne boj se, Jaz sem s teboj, živi v Luči, delaj čudeže!«

Dajš mi orožje in moč za zmago nad Antikristom!

Kdo je kakor Bog?

Naj Tvoja Sveta Kri očiščuje vse, ki bodo danes umrli.

Prebujaj upanje v bolnikih in podeli moč vsem, ki skrbijo zanje.

Osvobodi našo družbo.

Osvobodi nas tiranije Antikrista!

Grešili smo. Oddaljili smo se od Tebe.

Zapadli smo v herezije, sramotili Tvoje ime.

Nismo posvečevali Gospodovega dne.

»V nedeljo je treba delati, sicer bodo velike zgube.«

Sedaj smo prisiljeni biti v karanteni in bomo vse zlorabe poplačali.

Za vsak prekršen Gospodov dan - koliko let izgnanstva?

Naj spoznamo svoje zablode, prebudi v nas kesanje.

Daj nam moči, da priznamo svoje grehe in se posujemo s pepelom.

Pomagaj nam nadoknaditi izgubljeni čas, ki ga nismo namenili Tebi.

Zaničevali smo zakramente;

ni nam bilo mar za zakrament sv. krsta in sv. zakona,

niti v nevarnosti smrti za sv. popotnico.

Nevredno smo prejeli sv. evharistijo in smo živeli v grehu.

Sedaj ni javnih sv. maš.

Daj nam milost duhovnega združenja s Teboj.

Prebudi v nas krik skesanega razbojnika.

Pohujševali smo otroke in jih razvajali.

Vdajali smo se pohotnosti in nečistosti.

Zapadli smo v korupcijo.

Naj bomo zgled vsaj sedaj, v času odločilnega boja.

Umorili smo na sto tisoče nerojenih otrok, starih in bolnih,

protesti proti temu niso bili zaželeni;

sedaj pa smo vsi v nevarnosti zaradi smrtonosnega virusa

in se borimo za življenje;

koliko je tudi v tem boju egoizma in rivalstva?

Naj ne bomo slepi vodniki vsaj sedaj, v izrednih razmerah!

Vstopimo v boj za Božje kraljestvo, primimo za oster meč,

ne obotavljajmo se stopati čez strupene kače in škorpione,

naj ne bo v nas prostora za strah in obup,

temveč le prostor za veselje in mir.

Hvala ti Gospod, da nam odstiraš pogled v prihodnost.

Življenje zmaguje nad smrtjo!

Ustvarjaš novo nebo in novo zemljo,

novi Jeruzalem, v katerem ne boš zavržen in umorjen.

Jeruzalem, v katerem se bomo radovali.

Prihaja Marijin čas, čas žene, ki bo Kači strla glavo,

začenja se zmagoslavje Brezmadežnega Srca.

Pridi, Gospod!

Bogdan Vidmar

POGOVOR | Jadran Podveršič, skupaj z ženo Cinzio lastnik Silicanuma

K sreči nimamo nobenega primera okužbe

Februarja 1. 2013, v idiličnem okolju Solkanskega polja v Gorici, ki bi ga antični, latinski pesnik Vergil gotovo opisal v svoji Georgiki, sta zakonca Cinzia in Jadran Podveršič odprla prvi "agri residence" za ostarele, s pomenljivim imenom Silicanum, saj je Solkan njihov bližnji sosed. Do tedaj je, pod istim imenom, tu na severnem delu "avstrijske Nice", sredi polj, na ulici Scogli, ki se vije iz ul. Don Bosco ob soškem bregu navkreber proti malemu solkanskemu mejnemu kmečkemu prehodu, deloval kmečki turizem. Goste so sprejemali v glavnem za kosila ali večerje po naročilu, oddajali pa so jim tudi apartmaje, da so se tu lahko naužili lepega, mirnega podeželskega okolja in zraku, v katerem je čutiti blagodejni vpliv bližine Soče, ter se spočili od stresnega vsakdana. Poleti so se v Silicanumu lahko prepustili tudi svežini zunanjega bazena. Zaradi vsega opisane, predvsem pa zaradi prijaznosti, vljudnosti in prisrčnosti, ki so jih gostom dobrovoljno razdajali lastniki, se v tem domačem okolju niso ustavljali le obiskovalci iz Italije, ampak tudi iz Avstrije in drugih evropskih držav.

Pred sedmimi leti so v teh zračnih, svetlih stanovanjih našli toplo zavetje starejši, tisti pač, ki iz različnih vzrokov ne morejo več živeti sami na lastnem domu. Silicanum jim je postal prijetno zavetišče, saj je povsod čutiti domačnost družinskega okolja. Tudi kosila in večerje potekajo v tem duhu. V Silicanumu namreč pripravljajo dobre domače jedi, saj lastniki še zmeraj obdelujejo polja in gojijo perjad ter prašiče za svojo uporabo. Varovanke in varovanci imajo na voljo vsak svojo sončno teraso in lepo tlakovano dvorišče. V času pred izbruhom virusa pa so se lahko, tisti, ki pač to še

morejo, sprehajali po slikovitih bližnjih stezicah med polji in vinogradi.

Prav zaradi ukrepov, ki jih je uvedla italijanska vlada ob strašljivem razsajanju novega virusa in ki so močno okrnili naše življenjske navade, smo povprašali Jadrana Podveršiča, ali bi nam kaj povedal o da-

ga nevarnega virusa; le-ta še v večji meri ogroža prav starejše ljudi. Mi smo pravzaprav poskrbeli, da so sorodniki naših gostov že kakšnih deset ali petnajst dni, preden so stopili v veljavo vladni ukrepi, razredčili obiske pri nas. Kdor je prišel na obisk, je moral obvezno imeti zaščitno masko na

rica, so doma. Obiski pri naših gostih so strogo prepovedani. Če svojci prinesejo svojim dragim kakšen priboljšek, ga pustijo v recepciji. Mi pa potem vsakemu izročimo, kar je treba v posameznem apartmaju (naj mimogrede povemo, da vsako lično stanovanje krasijo izvirni rezbarski izdelki samouka g. Antona Podveršiča, op. av.). Naše varovanke in varovance smo prav "zablindirali"; upajmo, da se okužba ne bo zgodila.

Kako so nujne spremembe sprejeli vaši gostje? Katero odredbo jim je bilo najbolj hudo upoštevati?

V začetku jim ni bilo prav jasno, kaj se dogaja. Potem pa so se počasi začeli še sami zavedati, da je stanje resno, tudi zato ker gledajo televizijo, poslušajo radio in izvejo marsikaj. Tudi mi smo z njimi vsak dan za kosilo in večerjo in se veliko pogovarjamo. Najbolj težko jim je seveda, ker čutijo pomanjkanje bližine svojcev, a jim skušamo na vsak način olajšati to osamitev. Najprej jim je bilo seveda veliko težje. Ko pa so razumeli in spoznali, da je to nujno, so se vdali in se držijo pravil.

Pred ukrepi so gostje obedovali vsi skupaj v jedilnici. Kje kosijo in večerjajo pa zdaj?

Gostje še vedno obedujejo skupaj, ker mi, hvala Bogu, kot rečeno, nimamo nobenega primera okužbe. Tako smo lahko vsi skupaj pri mizi kot prej. Mislim, da je zanje psihološko zelo pomembno, da so vsi zbrani, saj jih je navsezadnje le dvanajst in smo kot velika družina. Če koga izmed njih ni na kosilu ali večerji, so ostali takoj v skrbeh, kaj je z njim. Imajo se radi; vsi so v prijateljskih odnosih med sabo. Če bi moral vsak biti le v svojem apartmaju, bi bilo vsem bolj težko, ker so že itak žalostni, ker nimajo več obiskov svojcev.

Kako se je spremenilo njihovo družabno življenje?

Njihovo družabno življenje se ni veliko spremenilo. Še zmeraj se lahko sprehajajo po dvorišču, vrtu in parku. Ko je bil pred nekaj dnevi zrak prijetno pomladen, so že radi posedali na soncu. Prepoved obiskov ni k sreči načela njihovega psihofizičnega počutja. Manjka jim seveda bližnji stik s svojci, čeprav se z njimi lahko vsak dan pogovarjajo po telefonu. Če kdo nima telefončka, mu ga mi posodimo, da se lahko malce pomeni z domačimi. Kaj drugega hujšega niso občutili. Pozanimali smo se tudi pri njihovih osebnih zdravnikih in pri zdravstveni službi, kako naj ravnamo. Tudi oni so nam potrdili, da dokler ni nevarnosti okužbe, lahko mirno živijo kot prej, ni treba jim odvzeti tega, kar so imeli pred izbruhom koronavirusa. Ščitimo jih na vse možne načine. Prav "crkljamo" jih. In to njihovi sorodniki vedo, zato nam zaupajo.

Njihov vsakdanjik je torej približno takšen kot prej?

Ja. Lahko se pogovarjajo med seboj, saj zelo radi poklepetajo, igrajo družabne igre, npr. tombolo, človek ne jezi se... še posebno radi imajo igre na karte. Kot sem povedal, tudi mi se veliko ukvarjamo z njimi, tako da imajo zmeraj družbo. Trudimo se, da so čim manj časa sami, da se ne čutijo zapuščene. Pri ostarelih je največji problem prav osamljenost. Mi sami jih spodbujamo, naj se družijo. Če ne bo nihče zbolel, ne bo nikakršnih težav. Nima namreč smisla, da jih silimo, naj bodo sami, ker so pač vsi zdravi. Oni uživajo v tem, da so skupaj. Najlepši skupen trenutek so obedi. Danes zvečer jim bomo za večerjo pripravili frtaljo z našimi domačimi jajci in divjimi šparglji, ki smo jih jaz, žena in sin nabrali po gobljah ob soškem bregu. Večerje namreč kuhamo sami, pri tem jedo zmeraj domače pridelke

(Jadran je tudi dober kuhar, kar je očitno podedoval po mami Marici, kuharici zlatih rok, op. a.). Kosila pa nam dostavljajo. Vsi si želimo in prosimo Boga le eno, da ne bi nihče zbolel. Če nihče ne pride k njim, se kaj takega ne bi smelo zgoditi. To so takoj razumeli tudi njihovi svojci, ki dobro vedo, da smo jim zmeraj na razpolago in da njihovim dragim tu pri nas prav nič ne manjka. Če pa nastane kak problem, jim to takoj sporočimo. Še vedno imamo namreč pri nas tudi bolničarke. Če je kaj resnejšega, pa pokličemo zdravnika ali v bolnišnico. Ko pride gost k nam, skušamo takoj ustvariti z družinami čim bolj tesen odnos, da nam ti zaupajo. Tako so vsi mirni, ker vedo, da zelo dobro skrbimo za njihove drage.

Kako pa je s tistim vašim načrtom, da bi v bližini Silicanuma odprli kmečki turizem?

To imamo še zmeraj v načrtu, a zdaj je žal vse zamrznjeno. Nedaleč od našega Silicanuma smo namreč kupili zemljo in staro hiško. Vse bi radi spremenili v kmečki turizem, da bi imeli spet to, kar smo že imeli prej v Silicanumu. Izkušnja nas je izučila, da obe dejavnosti oz. ponudbi, turistična kmetija za ostarele in za ostale goste, ne moreta sobivati. Prav zato smo se odločili, da odpremo kmečki turizem tu v bližini. V to so nas nekako povedli tudi naši nekdanji stalni gostje, ki so se pri nas počutili kot doma. V tej hiški bomo imeli prostora za največ trideset gostov. Naša zamisel je namreč ta, da bi obiskovalcem nudili predvsem lep, velik prostor na odprtem, obdan z oljkami. Tu bodo lahko uživali ob naši ponudbi pristnih domačih jedi. Naša želja je, da bi se gostje na svežem zraku sprostili od vsakdanjih skrbi.

Dela so se že začela, a so se žal zaradi te epidemije ustavila. Upali smo, da bomo imeli odprtje pred poletjem. A zdaj smo vse morali prenesti na kasnejši čas. Ko bo šlo vse to mimo, boste lahko prišli k nam v naš novi kmečko turistični kotiček.

Iva Koršič

našnjem življenju v Silicanumu. Prijazno je sprejel povabilo na telefonski pogovor, za kar se mu iz srca zahvaljujem.

Najprej obvezno vprašanje: kako se je spremenil vaš delovni vsakdanjik ob teh vladnih ukrepih zaradi širjenja koronavirusa? In kako ste ukrepali s svojimi gosti?

Življenje se je tudi za nas v tej naši "rezidenci" za starejše ljudi menjalo radikalno. Pri nas biva zdaj dvanajst oseb, ki jih skušamo na vse načine čim bolj zavarovati pred okužbo te-

obrazu. Slutili smo namreč, da se bo zgodilo kaj takega in da bomo morali upoštevati stroga določila. Naš vsakdanjik, se pravi moj in žene Cinzie ter vseh, ki si prizadevamo v prid našim gostom, je zdaj seveda popolnoma drugačen. Nihče od nas ne zahaja več v mesto. Po nakupih v trgovine jestvin, lekarne ter po recepte k zdravnikom se vozi enkrat ali dvakrat na teden le Cinzia. Tudi te izhode smo omejili zaradi večje varnosti.

Vsi preostali smo zaprti doma. Tudi moji starši, Anton in Ma-

POGOVOR | Gianni Mania', vinar

"Od nekdanj me je veselilo delo v vinogradu"

Okmetiji, vinarstvu in družini smo se pogovorili s Števerjancem Giannijem Manijem, ki je pred enim letom ustekleničil prve steklenice svojega vina Mania', ki ga v teh izrednih časih dostavlja tudi na dom.

Od kdaj sploh kmetuješ?

Odkar pomnim! Kmetijo je imel nono in me je vedno jemal s sabo na njive in v vinograde. To me je od nekdanj veselilo in takoj sem se navezal na "zemljo" in sem zato tudi nadaljeval po tej poti. V začetku smo imeli le neustekleničeno vino; ko je končalo vreti, smo ga v cisternah prodajali v celoti. Potem so prišla leta, ko so kupci plačevali oz. ocenjevali vino po isti ceni kot grozdje, zato se je nono odločil, da bomo prodajali kar grozdje. Kaj pa potem?

Kmetijo sem od nonota prevzel leta 1999; do leta 2018 sem kmetoval in prodajal grozdje kot po tradiciji. V zadnjih desetih letih pa sem resno preišlejal, da bi svoje vino ustekleničil in ga začel prodajati, zaradi različnih razlogov pa se nisem nikoli odločil. Do tega je prišlo v zadnjih dveh letih, ko sem razumel, da tudi moji otroci, Patrik, Luka in Greta, z veseljem delajo v naravi in mi radi pomagajo. To je bil v bistvu zagon, da sem začel stekleničiti vino.

Si bil zadovoljen s prvim letom? Koliko steklenic si pripravil?

Kmetija je majhna, sedem hektarjev v Števerjanu, s časom pa bi jo rad razširil. Še zmeraj seveda prodajam grozdje, ker me ljudje oz. kupci morajo še spoznati, zato bi bilo tvegano investirati

vse v steklenice, ne da bi vedel, koliko bom prodal. Dela je zdaj seveda več. Priprava vina in stekleničenje zahtevata več časa v kleti in prodaja je še bolj zamudna. Odločil sem se za 4.000 steklenic treh sort, merlota, souvignona in sivega pinota. Prvo leto je bilo kar trdo, ljudje morajo komaj spoznati to, kar ponujaš. Odziv pa je bil kar dober. Pridružil sem se "družini" porekla Collio in števerjanski vinoteki, kar mi gotovo pomaga, da sem bolj prepoznaven. Izredno stanje, ki ga prinaša nov virus, pa je gotovo vse zakompliciralo, kajne?

Tako je, v bistvu je covid-19 vse zaustavil in prinesel vsem veliko škodo. Dela na kmetiji ne zmanjka nikoli, niti v takih izrednih časih. Bi si pa upal povedati, da delamo še več kot prej, saj se ne

smemo premikati od doma, ob sobotah in nedeljah pa smo izgubili smisel za počitek. V bistvu, da se malo premikaš in nočeš biti v miru doma, delaš tudi konec tedna. Zamrznjeno pa je de-

lovanje vseh gostiln in lokalov, na katere smo neposredno vezani, kajti, če ne delajo, tudi ne povprašujejo po vinu.

Zaradi tega si tudi začel z dostavo na dom ... Kako

gre?

Ja, po zgledu nekaterih gostiln in kolegov sem začel izvajati dostavo na dom, tako lahko ljubitelji vina kupijo in dobijo zaželeno steklenico, ne da bi se premaknili iz hiše. Pobudo reklamiziram po spletu in socialnih omrežjih, pri čemer mi pomaga žena, za zdaj je to kar uspešno.

Kaj pripravljáš za prihodnost? Nam lahko kaj razkriješ?

Najprej si, prav tako kot vsi, želim, da bi čim prej minila ta zdravstvena kriza in da bi lahko začeli vsi zopet nemo-teno delati in živeti, kot smo bili navajeni. Letos bom povečal število steklenic, saj bom dodal rebulo, za katero je vinograd končno pripravljen. Po tej sorti je zdaj veliko povpraševanja, zato sem si jo posebno želel. V načrtu je tudi serija steklenic, približno 250, rezerve sivega pinota, ki je leto dni počival v bariku. Te bodo imele različno etiketo, ki so jo pripravili moji otroci.

Hvala za pogovor in srečno!

Hvala!
Matevž Čotar

POGOVOR Inž. Karlo Mučič

“Za nami bo pa le nekaj ostalo”

Inž. Karlo Mučič, ki je pred nekaj tedni praznoval 70 let, je resnično vsestranski kulturni delavec. Več desetletij je aktiven na kulturnem, političnem, upravnem, pastoralnem, publicističnem, človekoljubnem - in še kakšnem - področju. Spreten je kot povezovalac med ljudmi in organizator prireditve, poln zamisli in energij za njihovo uredništvu. To je človek, ki je s svojo prijaznostjo in vztrajnostjo prek osebnih vezi ogromno naredil za slovenske rojake v Laškem. In svoje poslanstvo nadaljuje tudi zdaj, ko je v času koronavirusa zaprt doma.

Pred kratkim ste praznovali okroglo življenjsko obletnico. Ob tem vam najprej iskreno želimo vse dobro, hkrati pa izkoristimo priložnost za pogled nazaj. Znani ste kot eden glavnih kulturnih delavcev in animatorjev Slovencev v Laškem. Kako se spominjate časov, ko ste se iz Standreža preselili v Laško pred več kot 40 leti?

Zame je bilo vse skupaj nekaj novega. Ni bilo enostavno se preseliti. Bivališče sem iskal na Krasu, kjer pa so bile cene visoke, zato sem ga našel v Trzinu, ki je bil tudi bližji Trstu, kamor sem hodil v službo. Ko prideš v novo okolje, si kot begunec, ki je prišel nekam, kjer ne pozna nikogar.

Kateri so bili prvi stiki, ki ste jih navezali?

Najprej sem šel do župnika, v pastoralnem svetu so bili tudi štirje Slovenci. Najprej sem se spoprijateljil z njimi, bili so domačini, po katerih sem spoznal še druge. Tako se je tudi porodila želja, da bi se Slovenci srečevali pri maši. Ob škofovem obisku smo se pogovorili tudi o tem, škof je obljubil, da bo pomislil; kmalu nato nam je msgr. Oskar Simčič sporočil, da lahko imamo enkrat mesečno slovensko mašo v Ronkah. Tako je prišlo tudi do ženskega pevskega zbora. Pri maši je namreč več gospe rado pelo, hotele so peti pri maši. Domačinka Olga Lavrenčič je imela doma prostor in klavir, tam so se zbirale.

Tudi to je nastalo na vašo pobudo?

Domačini sami se pogosto ne znajo organizirati. Jaz sem prišel “od zunaj”, morda sem imel več izkušnje v delu z ljudmi, pogovoril sem se z različnimi gospe in nastal je zbor. Pripravili smo statut in se zbirali v glavnem v župnijskih prostorih v Romjanu ali v župnišču v Ronkah. Prirejali smo razna srečanja, na katera smo vabili štandrežke gledališke igralce, imeli smo filmske večere in predavanja. Župnik Virgulin nam je dal na razpolago prostore, z nami je bil zelo prijazen, zlat človek! Po rodu je bil Furlan, a znal je slovensko; našega jezika se je menda naučil v Nabrežini, v slovensščini je tudi maševal in spovedoval.

Od vsega začetka ste duša in motor društva Jadro iz Ronk, ki je nastalo leta 1987. Kako je nastala zamisel zanj?

Zbiralo se nas je več Slovencev in pomislili smo, da bi lahko postavili na noge društvo, ki bi povezovalo vse Slovence v Laškem. Spominjam se, da so bili med snovalci med drugimi Davorin in Igor Devetak, Renco Frandolič, nekaj gospa in drugi. Našli smo se na občini v Ronkah, se or-

ganizirali in pripravili statut za društvo, ki bi bilo odprto vsem. Na občini je bila neka slovenska odbornica, ki nam je v neki občinski stavbi priskrbel sedež v Romjanu. Tam smo začeli delovati. Družine so se namreč takrat spraševale, zakaj naj bi vpisovale otroke v slovenske šole, ko pa ni bilo Slovencev v okolici. Novica o novem društvu se je hi-

trou razširila in mnogim je tudi to pomagalo, da so vpisovali otroke v slovensko šolo.

Katera slovenska društva so že bila v okolici pred Jadrom?

Malo časa, preden smo začeli mi, je nehal delovati zbor Srečko Kosovel. Bilo je tudi športno društvo Iskra, ki je združevalo otroke iz slovenske šole, a, kar je meni znano, je delovalo samo nekaj let, nismo imeli dovolj energij, da bi nadaljevali.

Kako to, da ste izbrali ime Jadro?

Izbrali smo ga, ker je Laško blizu morja in letališča. Slovenci v glavnem nismo zelo navezani na morje. Mi smo bili na Goriškem edino društvo, ki je bilo morda bolj povezano z njim. In trziško morje je drugačno od tržaškega, kjer imajo drugačen slog. Slovenci smo bogatejši, če smo navezani na morje tudi na Goriškem. To smo želeli poudariti.

Kako gledate na delovanje društva po vseh teh letih?

Odnosi s šolo v Romjanu so zelo dobri. Vedno smo skušali sodelovati z učitelji in tudi otroki. Včasih prihajajo na sedež društva, več kot deset let smo imeli poletne predšolske tečaje slovensščine za otroke, nato tudi miklavževanja. Kasneje je nastalo društvo staršev, ki smo mu prepustili te dejavnosti. Dejstvo je, da v Laškem živimo v italijanskem okolju, otrokom manjka slovenski ambient. Večkrat smo našli kakšnega učitelja ali dijaka z učiteljskega, da smo izpeljali kakšno srečanje. V društvu smo oživili klekljarski krožek: gospe so se srečevale enkrat tedensko in klekljale, tudi to je bila priložnost, da so se srečevale, izmenjavale izkušnje. Imeli smo tudi tečaj slovensščine za odrasle, začetnega in nadaljevalnega. Vabili smo puščali v knjižnicah, tako da so ljudje prihajali od Sesljana do Červinjana. Tega smo bili zelo veseli. Prav tako smo bili zadovoljni, ker nas je občinska uprava upoštevala, nas tudi podpirala, saj smo imeli občne zборе v občinski hiši, ohranjali smo

redne stike s knjižnico, ki je začela kupovati tudi slovenske knjige. Prizadevali smo si, da bi se v Ronkah in Trzinu priznala javna raba slovenskega jezika, in očitno vplivali, da je bilo območje sprejeto v seznam občin z vidno dvojezičnostjo, kot določa naš zaščitni zakon. Dvojezične table imamo po vseh Ronkah, dosegli smo veliko. Občina Škocjan

Zavedamo se, da nas je zmeraj manj in da imamo vedno manj moči. Ljudje se otepajo, saj pri vodenju društva imaš tudi razne obveznosti in vse je vedno bolj zapleteno. Zadnji tedni so gotovo obrnili na glavo tudi vaša kulturna in družbena prizadevanja. Kako osebno doživljate to krizno obdobje?

Osebnostno sem precej viden bita doma, ker precej pišem in raziskujem. Vsekakor mi manjka iti na zrak ali sprehod, saj rad hodim do morja, ki je blizu, ali proti Krasu. Marsikoga bi rade volje šel obiskat, zlasti kakšne starejše člane, ki so nekdanji aktivni, zdaj pa so tudi bolni in sami, pa ne morem. Saj lahko telefoniram, v glavnem se v teh tednih slišimo tako, je pa gotovo lepše, če se vidimo osebno. Rad bi šel tudi do sedeža, saj je občina poskrbela za nekatera popravila. Zdaj pripravljam naslednje glasil. V moji naravi je tudi to. Kot sem pripravil slovar o elektrotehnikah, da bi ga imeli študentje na razpolago, tako zbiram gradivo in pišem, da bo ostal spomin. Pa tudi zato, da Italijanom pokažemo, da mi Slovenci zmoremo, da izdajamo kakovostna dela, čeprav vedno skrbimo, da čim manj porabimo, saj nimamo veliko sredstev. Ponavadi tiskamo kje v Rimu ali na jugu, kjer stane najmanj. Prispevke za delovanje in izdajanje knjig je vedno težje najti.

Jadro tesno sodeluje tudi z društvom Tržič ...

Ker me zaradi društva ni bilo nikoli doma, je moja žena Bernardka leta 1998 ustanovila društvo Tržič. To ji je dalo veliko energij tudi v času bolezni. Danes društvo Tržič dela po svojih močeh, ki jih pa ni dosti. Že dolgo sodelujemo, Prešernove proslave skupaj prirejamo že vsaj 15 let. Pred leti smo na splošno imeli več dejavnosti, a zadnjih deset let je veliko ljudi umrlo; mislim, da nas je ostala približno četrtnina od tistih, ki smo bili pred leti.

Tudi vi občutite demografski upad?

Absolutno. Mladih ni. Tisti, ki so, nimajo volje se angažirati. Mladi, ki npr. končajo univerzo v Ljubljani, potem skušajo živeti naprej svoje življenje, v Ljubljani ali drugod po svetu, saj se v naše kraje v glavnem ne vračajo. Mladi skušajo iskati delo in skrbeti zase, očitno nimajo dosti občutka za to, da bi se vezali na društvo.

Doslej smo izdali 18 glasil Jadro, ki izhaja vsaki dve leti. To bo ostalo za vse, ki bodo v prihodnosti morda hoteli vedeti, kaj smo delali Slovenci v Laškem. Skupno smo izdali okrog 30 knjig. Vse to jemlje veliko energij. K delu skušamo privabljati ljudi, tudi take, ki so napol Slovinci. Veliko je takih, ki lahko marsikaj naredijo, tudi dobro pišejo, pa ne znajo slovensščine. Tisti, ki so se znali, pa ne hodijo v slovensko okolje, ne berejo slovenskih časopisov, ne poslušajo slovenskega radia in se izgubijo. Smo pač v italijanskem okolju.

Obvestila

Katoliška knjigarna obvešča vse odjemalce, da je na razpolago za oddajo raznih potrebščin. Potrebno lahko naročite na naši facebook strani. Oddaja bo urejena enkrat tedensko.

Čestitke

Pri nas na Solkanskem polju je bilo na sončno nedeljo, 5. aprila 2020,

kljub tem izrednim, negotovim časom, veselo. Naša draga **Anton (Tonče) in Jadran Podversič** sta praznovala rojstni dan. Da bi jima Bog naklonil veliko zdravja in bi ju obvaroval vseh nevarnosti, jima iz srca želimo Marica in Cinzia ter Aaron, ki ima nonata in tatu neizmerno rad. Voščilom se z iskrenimi željami, da bi doživela še mnogo zadovoljstva in podjetnosti polnih let, pridružujejo goriški prijatelji.

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA PRAVLJICE NA OBISKU

Povežite se na WWW.KNJIZNICA.IT in izberite si knjigo!

Dostop možen tudi preko Facebook strani Narodna in študijska knjižnica ali Oddelek za mlade bralce.

Primerno za osnovnošolce in malčke iz vrtcev za sprostitev in učenje slovensščine!

RADIO SPAZIO vrata proti vzhodu

(od 10. aprila 2020 do 16. aprila 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 10. aprila (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Sobota, 11. aprila (vodi Ezio

Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziljskem narečju.
Nedelja, 12. aprila, ponovitev oddaje Okno v Benečijo.
Ponedeljek, 13. aprila (v studiu Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli): Mihec in Jakob show.
Torek, 14. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.
Sreda, 15. aprila (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Nova zemlja onkraj predora. - Izbor melodij.
Četrtek, 16. aprila (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Mestna občina Nova Gorica

Prostovoljci so dostavili računalnike osnovnošolcem

Šest prostovoljcev Mestne občine Nova Gorica je 1. aprila razvozilo računalnike vsem tistim osnovnošolcem v Novi Gorici, ki računalnika nimajo in zato doslej niso mogli spremljati pouka od doma.

Luka Manojlovič

Nad 80 računalnikov so za učence odstopili Okrožno sodišče v Novi Gorici, družba Hit d. d., Business Solutions in nekatera druga goriška podjetja ter posamezniki. Prostovoljci so računalnike otrokom na dom dostavili z avtomobili, ki so jih v ta namen dali na voljo novogoriška občinska uprava, novogoriški javni zavodi in Trgo ABC d. o. o. Nova Gorica. S pomočjo podarjenih sredstev Rotary Cluba Nova Gorica pa bo občina otrokom lahko nabavila tudi modele.

Poleg računalnika, zaslona, miške in tipkovnice je vsak otrok prejel v dar tudi zavojček lego kock, ki jih podarja mestni svetnik in prostovoljec Luka Manojlovič. Na srečanju s prostovoljci za dostavo računalnikov na dom v veliki dvorani novogoriške občinske stavbe, ki je potekalo ob ustreznih zaščitnih ukrepih, je prostovol-

jcem dal vsa potrebna navodila glede namestitve računalniške opreme, ki jo je pred tem tudi sam pregledal in pripravil za uporabo. Zbrane prostovoljce je pozdravil podžupan in koordinator akcije Simon Rosič v prisotnosti podžupana Saša Kogovška, namestnika poveljnika Štaba CZ mestne občine Simona Vendramina, vodje Oddelka za družbene dejavnosti mag. Marinke Saksida in direktorice Mladinskega centra Nova Gorica mag. Lare Brun. Podžupan Rosič se je prostovoljcem zahvalil za nesebično pomoč in jim podal splošna navodila za ustrezno ravnanje pri dostavi opreme, ki jih je priporočil epidemiolog Mario Fafangel z območnega NIJZ-ja. Kdor želi pomagati učencem, ki nimajo ustrezne opreme za učenje od doma, lahko kontaktira Mladinski center Nova Gorica na e-naslov info@mc-novagorica.si.

Maše in obredi na spletu in družbenih omrežjih

Živa Cerkev v času koronavirusa

Kot je vsem že dobro znano, bo pandemija letos zaznamovala tudi Veliko noč, največji krščanski praznik, ki povzema glavno sporočilo krščanske vere. Zaradi znanih strogih ukrepov v cerkvah ne bo ne javnih obredov ne blagoslovov ne maš, pa tudi tradicionalne velikonočne navade bodo močno okrnjene. In vendar je kljub vsem omejitvah oz. prav zaradi njih še bolj pomembno, da kristjani po svojih močeh vseeno obhajamo Veliko noč.

Cerkev - kot ustanova in kot Božje ljudstvo - se je v tem smislu v zadnjih tednih res dobro organizirala in si veliko prizadeva, da bi bila vernikom v oporo. Že sveti Peter, ki je bil ribič, je bil zelo "domač" z mrežami ... Pa tudi papež Frančišek, današnji sv. Peter, vedno pogosteje uporablja družbena omrežja, da bi dosegal čim več ljudi. Dne 3. aprila je preko Youtuba vse pozval, da bi "z ustvarjalnostjo ljubezni" na čim boljši način izkoristili letošnji sveti teden, v katerem naj bi posebno pozornost posvetili molitvi v družini. "Evangelij Velike noči naj se sliši tudi v tišini naših mest", je dejal. "Ohranimo upanje, da bomo v teh dneh pripravili boljši čas!" Sveti oče je v zadnjih tednih vedno bolj prisoten po domovih, v katere smo priklenjeni, saj po prvi televizijski mreži Rai vsako jutro ob 7. uri neposredno predvajajo njegovo mašo v Domu sv. Marte. Karkoli se dogaja v Vatikanu, vedno prenaša tudi Youtube kanal Vatican News. Bogat z novicami je tudi istoimenski portal (v slovensčini na naslovu <https://www.vaticannews.va/sl.html>).

PAPEŽEV VELIKI TEDEN

Na oljčno nedeljo je papež maševal ob 11. uri, obrede velikega četrtka in petka z njim lahko po televiziji (Rai ali TV2000) ali Youtubu spremljamo ob 18. uri, petkov križev pot ob 21. uri, sobotno velikonočno bdenje ob 21. uri, veli-

konočno mašo v nedeljo ob 11. uri, ob 12. uri pa blagoslov Urbi et Orbi (tega in petkov križev pot bo prenašala tudi TVSLO1).

e-OBČESTVA

Maša prek televizijskih oz. računalniških zaslonov je veljavna oblika pomoči pri molit-

vi v trenutku, ko se je ne moremo udeležiti v cerkvi. Zato v tem času mnogi duhovniki po Italiji in vsem svetu skušajo dati svoj delež in biti blizu ljudem. Mnogi so se prvič približali "novim medijem" in novi način opravljanja lastnega poslanstva jih na neki način tudi spreminja, opogumlja, marsikomu vpliva več vnmene. Res je, da bo pandemija na splošno spremenila našo družbo in naše navade, po vsej verjetnosti pa tudi naša cerkvena občestva; sedanja nekateri duhovniki že imenujejo "internetno občestvo", "elektronsko občestvo" ali kar "e-občestvo".

GORICA

Goriški nadškof Carlo Roberto Maria Redaelli, ki se v zadnjih tednih pogosto javlja po Facebooku, je že napovedal, da bo še naprej spremljal in nagovarjal svoje vernike prek Facebooka (Arcidiocesi di Gorizia) in kanala goriške Cerkve na You-

tubu (Chiesadigorizia). Na oljčno nedeljo je maševal za zaprtimi vrati v stolni cerkvi ob 18.30 (prenos po Facebooku). V sredo, 8. aprila, bo ob 18.30 vodil obred v stolnici, na veliki četrtek, 9. aprila, pa ob 21. uri; ob 21.15 bodo po vsej škofiji

zvonili zvonovi, ki bodo nato utihnili do velikonočnega bdenja. V četrtek ne bo ne krizmene maše ne obreda umivanja nog. Na veliki petek, 10. aprila, bo nadškof prisoten v stolnici ob 15. uri, na veliko soboto, 11. aprila, pa bo vodil bdenje z začetkom ob 21.30. Vsi zvonovi v škofiji bodo naznanili Veliko noč ob 22.15. Na dan Velike noči, 12. aprila, bo msgr. Redaelli v stolnici obhajal sv. mašo ob 18.30.

V goriški nadškofiji so na voljo tudi zloženke in manjši priročniki z molitvami, blagoslovi in navodili, ki jih župniki (tudi v slovenskem jeziku!) razpošiljajo ljudem preko elektronske pošte, whatsapp in drugih oblik elektronske komunikacije. Kapilarno delo v dveh slovenskih pastoralnih enotah opravljata škofov vikar za slovenske vernike Karel Bolčina in dekan Marijan Markežič, gradivo je na razpolago na Facebook

straneh Pastoralne enote Soča/Vipava in Slovenskega pastoralnega središča Gorica. Na Facebooku in Youtubu objavlja vsakodnevne zanimive in bogate prispevke v pripravi na Veliko noč (v italijanščini) g. Nicola Ban, med drugim odgovorni za mladinsko pastoralno in vodja štirih velikih goriških župnij.

TRST

Tržaški škof Giampaolo Crepal-di je na oljčno nedeljo maševal za zaprtimi vrati v katedrali sv. Justa ob 10.30. Mašo so neposredno predvajali po Radiu Nuova Trieste, deželni postaji Rai in v živo po tv Telequattro. Na isti televizijski mreži bo v četrtek, 9. aprila, ob 16.30 v neposrednem prenosu maša, v petek, 10. aprila, ob 15. uri pasijon, ob 20. uri križev pot. Velikonočno bdenje bo v soboto ob 21. uri predvajal v živo Radio Nuova Trieste. V nedeljo, 12. aprila, bodo ob 10.30 velikonočno mašo z nadškofom, ki bo podelil tudi papežev blagoslov, predvajali Radio Nuova Trieste, deželna postaja Rai in Telequattro. Na cvetno nedeljo zjutraj so po Facebooku prenašali mašo iz svetišča na Repentabru; rektor svetišča Anton Bedenčič je z avtom šel skozi vasi, ki spadajo v župnijo, in blagoslavljaj oljke na balkonih.

Ne pozabimo, da je ob 9. uri vsako nedeljo slovenska maša iz rojanske cerkve na Radiu Trsta, ki jo zlasti v našem zamestvu zvesto spremlja res veliko ljudi.

FACEBOOK

Kar nekaj duhovnikov neposredno predvaja mašo po Facebooku. Na Slovenskem (in tudi pri nas) je med njimi morda najbolj znan mladi g. Martin Golob (na sliki), župnik v Srednji vasi v Bohinju, ki je postal prava medijska zvezda, saj njegove maše spremlja tudi do 40 tisoč oseb (med tednom mašuje ob 19. uri, ob nedeljah ob 10. uri). So pa tudi drugi (poiščite jih na Facebooku!), kot npr. g. Jože Plut - Šorc (župnik na Polici in vodja programskega sveta Družine), p. Silvo Šinkovec, p. Viljem Lovše, g. Andrej Vončina, g. Niko Čuk itd. Zelo dejaven je tudi ljubljanski nadškof Stanislav Zore. Zanimive vsebine imajo tudi FB portal radia Ognjišče, TV Exodus, Nova 24TV, Katoliški radio Mir Slovenija itd.

DD

Voščilo nadškofa Carla Redaellija

Kot prestrašene ženske

Glavne junakinje velikonočnega dne so ženske, ugotavlja goriški nadškof Carlo Redaelli v letošnjem sporočilu. One so namreč ob zori šle do groba, ki je bil prazen, in prejele oznanilo angelov, da Jezusa ni

tam, da je vstal, naj gredo povedat apostolom. Marija Magdalena in druge ženske so imele srečo osebno srečati vstalega Jezusa, zato so postale še bolj prepričane o znanih dejstvih njegovega vstajenja. Marko se ob koncu svojega evangelija nekoliko oddaljuje od drugih piscev, ko piše, da so ženske bile zaskrbljene zaradi težkega kamna pred grobom, ki pa je že bil odvaljen; da so stopile v grob in srečale mladeniča, oblečenega v belo, ki jim je rekel: "Ne čudite se! Jezusa iščete, Nazarečana, križanega. Bil je ubujen. Ni ga tukaj. Poglejte kraj, kamor so ga položili. Toda pojdite in povejte njegovim učencem in Petru: 'Pred vami pojde v Galilejo; tam ga boste videli, kakor vam je rekel'". Na podoben način poročajo tudi drugi evangelisti. In pričakovali bi, da bi ženske, polne veselja, šle do Petra in apostolov z veselo novico. Pa ni tako, saj Marko nadaljuje: "Stopile so ven in zbežale od groba. Trepetale so in bile vse iz sebe. In nikomur niso nič povedale, kajti bale so se" (Mk 16,8). Prestrašile so se in zbežale, kljub temu da so na lastne oči videle prazen grob, kljub temu da so slišale mladeniča, ki jim je dejal, naj gredo k Petru. Ni so verjele, bile so zmedene, bale

so se. V tem so nam podobne, ugotavlja msgr. Redaelli. Tudi mi danes doživljamo veliko zmedo in strah pred pandemijo, ki je zajela svet. Znanost nam ne nudi jasnih odgovorov, zdravniki skušajo s težavo pomagati bol-

nikom, politika ni zmožna zagotavljati občanov. Kaj pa vera? Vero imamo, je pa negotova, kot vera apostolov na ladji, ki jo je zajel vihar, o kateri je nedavno govoril papež Frančišek. In vendar tudi nam angel pravi, da danes ne smemo iskati mrtvega med mrtvimi, Boga, ki je postal človek, ki nam lahko ponudi samo solidarnost nekoga, ki pa je že bil odvaljen; da so stopile v grob in srečale mladeniča, oblečenega v belo, ki jim je rekel: "Ne čudite se! Jezusa iščete, Nazarečana, križanega. Bil je ubujen. Ni ga tukaj. Poglejte kraj, kamor so ga položili. Toda pojdite in povejte njegovim učencem in Petru: 'Pred vami pojde v Galilejo; tam ga boste videli, kakor vam je rekel'". Na podoben način poročajo tudi drugi evangelisti. In pričakovali bi, da bi ženske, polne veselja, šle do Petra in apostolov z veselo novico. Pa ni tako, saj Marko nadaljuje: "Stopile so ven in zbežale od groba. Trepetale so in bile vse iz sebe. In nikomur niso nič povedale, kajti bale so se" (Mk 16,8). Prestrašile so se in zbežale, kljub temu da so na lastne oči videle prazen grob, kljub temu da so slišale mladeniča, ki jim je dejal, naj gredo k Petru. Ni so verjele, bile so zmedene, bale

Kratke

Števerjan / Oljčna nedelja

Župnik Marijan Markežič je na oljčno nedeljo, 5. aprila, zjutraj blagoslovil oljčne vejice. Da bi vaščani globlje občutili vstop v veliki teden tudi v tem težkem trenutku, so prostovoljci števerjanske civilne zaščite delili blagoslovljene vejice po vasi. Kdor je hotel, je ob določenem urniku v svojem zaselku pričakal pred svojim domom vozilo civilne zaščite, ki je obiskalo vse zaselke in zvočno obveščalo o svojem prihodu. Tako je oljčna vejica tudi letos prinesla blagoslov v naše domove.

Ob 16. obletnici smrti

V spomin tatu Alfredu Jermanu, nekdanjemu mornarju in boksarju

Dragi tata, pred 16 leti si odšel od mene, a si še ljubeče z mano v mojih mislih in srcu. Tu boš tudi ostal, ker te zelo pogrešam. Imela sem te zelo rada, ker si bil zelo dober in pošten. Za vse, kar si naredil zame, ti bom hvaležna do konca življenja. Še zmeraj z veliko ljubeznijo skrbim za oba "grobova". Tvoje plemenito srce je prenehalo biti na prelepo sončno pomladno nedeljo, 28. marca 2004, na Marijinem hribu, Skalnici, prav na peti postaji križevega pota. Še zdaj se mi zdi neverjetno. Bil si namreč zdrav kot riba. A kot blisk z jasnega si nagnil glavo in umrl zaradi srčnega infarkta pred mojimi in maminimi očmi. Eno uro

pred tem smo vsi trije veselo kosili v Merktorju v Krombergu. Po kosilu pa si srčno želel obiskati Mater Božjo na Sv. Gori. Žal, nisi prišel do nje. Svetogorska Gospa te je prej vzela v objem. Nikoli ne bom pozabila, da smo samo 10 minut, preden si umrl, šli mimo gostišča Oddih in si rekel, da se bomo morali vrniti kdaj k Oddihu, ker smo bili tam nekoč stalni gostje, drugače bodo mislili, da smo umrli. Le dve uri potem so te mimo Oddiha peljali z mtrvaškim avtom! Bilo je nepopisno žalostno. V tistem zelenem gozdčiku je še vedno lesen križec s tvojim imenom in sliko, umetnimi rožami in lučkami, ki gorijo noč in dan v tvoj spomin.

Gotovo se je tam že marsikdo ustavil, morda tudi frančiškani s Sv. Gore. Morda so rekli, da ne bi mogel umreti na lepšem romarskem kraju. Mati Božja je že vedela, kaj dela. Tvoj grob v Ločniku je tudi vedno lepo urejen in na njem je dišeče cvetje. Ti si cvetje skrbno gojil kot delaven, vesten vrtnar pri inženirju Graziatu. On je bil tvoj naboljši prijatelj oz. imel te je za domačega. Pri njem si deset let pred smrtjo padel z drevesa in si poškodoval kolk. Od tedaj nisi mogel več delati in nastopila je depresija. Svetogorska Kraljica, spet sem v mislih ob tebi, čeprav je minilo 16 let. Od tedaj sem marsikaj pretrpela. Žive-

la sem kot v sanjah, gorje mi je bilo ob pogledu na umrlega očeta, mamo sem pa morala tolažiti in ji zakriti oči, da ne bi videla, kako je z njim. Bila je šokirana. Ko sem pri tvojem grobu, se zjočem, a domov se ob misli nate vračam močna in pogumna. Tata, jaz bom za vedno tvoja ljubeča hčerka Marina, ki si jo imel tako rad. Nate se zmeraj spominja tudi tvoja najboljša nečakinja Ne-

venka in tvoj sin Gigi, s katerim sta se neverjetno razumela, saj je bil vedno pri nas.

Na svidenje, tata Alfredo, naj ti bo lahka domača ločniška zemlja. Počivaj v božjem miru z ljubljenjo ženo Lojzko, saj si se v nelahkem življenju zelo prizadeval za vse.

Včasih si mislim, da, če ne bi bil takrat, preden si izdihnil, pravočasno ustavljal avta, bi zgrmeli v prepad in bi bili lahko vsi trije mrtvi. Po eni strani bi bilo bolje, ker bi bilo prihranjeno gorje mami in meni. Ona se je morala zelo boriti po tvoji smrti, predvsem zaradi mojega de-

setletnega križevega pota dialize, ki mi je povzročil nešteto duševnih in telesnih bolečin. A Bog je hotel tako, tebe je vzel v nebeško kraljestvo, mene in mamo, s katero sva bili neločljivi, pa pustil tu, da sva si bili v oporo druga drugi. Zelo mi seveda manjkajo obiski na vajuin grob, čeprav je to žalosten kraj. Pri vaju sem se vedno sprostila, se z vama pogovarjala, molila. Zdaj pa sem zaradi širjenja koronavirusa primorana biti doma. A Bog ni samo na pokopališču, je tudi doma, zato molim doma za oba.

Na svidenje, tata, za vedno tvoja Marina

Pomlad bo na tvoj vrt prišla in čakala, da prideš ti. In sedla bo na rožna tla in jokala, ker te že 16 let ni.

Velikonočno voščilo slovenskih škofov

"Vzdrami se, ki spiš, in vstani od mrtvih in razsvetlil te bo Kristus!"

Bratje in sestre! Evangelist Matej opisuje Gospodovo vstajenje z besedami: 'In glej, nastal je velik potres, kajti angel Gospodov je prišel iz nebes. In je pristopil ter odvalil kamen in sedel nanj!' Kamen, ki je našega Gospoda držal zaprtega v temnem grobu, je z njegovim vstajenjem postal njegov kraljevski prestol: 'Kajti zakraljeval je naš Gospod, Bog Vsemogočni! Veselimo in radujmo se in dajmo mu čast, zakaj prišla je svatba Jagnjetova in njegova zaročenka se je pripravila!' Letošnja Velika noč, dragi bratje, je zaznamovana s posebno preizkušnjo svetovnih razsežno-

sti: čestitamo vsem strokovnim službam in civilnim oblastem ter se jim zahvaljujemo za izjemne napore, s katerimi preprečujejo in omejujejo širjenje hude nadloge. Gospod naj vam povrne vaš trud in nas usliši, da zopet k nam pridejo časi olajšanja. Bratje! Vsem želimo globoko doživetje in radostno izkustvo vstajenja našega Gospoda in Zveličarja Jezusa Kristusa. Kakor kliče apostol Pavel: 'Vzdrami se, ki spiš, in vstani od mrtvih in razsvetlil te bo Kristus!' (Ef 5,14). Kakor se naše telo vsako jutro prebudi in zakoraka v nov dan,

tako naj se, morda po dolgem času, za Veliko noč prebudi naš duh in se požene v prihodnost, v bližnjo in daljno prihodnost, novim bojem in novim zmagam naproti. Gospod nas vabi: 'Jaz sem svet premagal!' (Jn 16,33).

Enako voščimo vsem bratom evangeličanom in pravoslavnim, vsem zamejcem in izseljencem, posebej vsem utrujenim in obteženim. Prav lepo pozdravljamo tudi vse predstavnike vseh verstev: Sveta Velika noč, bodi nam vsem v pomoč! Aleluja!

Msgr. dr. Jurij Bizjak,
koprski škof

DM+ Drugo spletno predavanje

Tokrat o učinkovitih sestankih

Druge spletno predavanje v organizaciji DM+, Društva mladih Slovencev v Italiji, je prav tako kot prejšnji teden vodila mag. Irena Deželak; tokrat je bil govor o učinkovitem vodenju sestankov. K ogledu so bili in so vabljeni vsi (spomnimo, da je posnetek na ogled na društvenem kanalu Youtube), ki se soočajo z delom v skupinah, kolektivih, društvih, ekipah, amaterskih krožkih, ter vsi, ki so radovedni in bi se radi naučili novih veščin, ki so lahko koristne tako na društvenem in ljubiteljskem področju kot tudi na poklicnem. Zakaj sploh sklicujemo sestanke? Koliko naj trajajo? Katero je primerno število udeležencev? Kakšne so slabosti? Kakšne pa prednosti? Vse to se je na začetku spraševala predavateljica in vabila poslušalce na skupno popotovanje, ki je temeljilo na večletni praksi in teoretičnih osnovah, ki so potrebne za uspešno vodenje sestankov.

telje kot neka "statusna arena", kjer pokažejo, kakšni voditelji so, na drugi strani pa je priročnost za druge, da sodelujejo in skupno razumejo, kako in v kateri smeri delajo. V nadaljevanju je Deželakova pokazala, kako bi bilo treba organizirati sestanke. Pri tem je dodala, da je pri delovnih oz. ure-

bnjšimi točkami. Med sestankom pozivamo udeležence, naj se dotaknejo bistva in da ne ponavljajo že izrečenega, ter razvijamo zavest o skupinskem obnašanju. Na koncu pa ne smemo pozabiti na povzetek oz. katere so odločitve, morebitni nosilci nalog in rok izvedbe. Pri vodenju sestankov je predavateljica izčrpno prikazala pomembne in učinkovite tehnike za obvladovanje udeležencev, ki držijo skupaj, osredotočijo in aktivirajo skupino oz. skupinsko delo. Izvedenka je povedala tudi, katere so ovire in ne-

jevalnih sestankih čarobna številka 7. Ko gremo čez deset udeležencev, je treba biti že spretni vodje. Čim bolj se bližamo številki 20, tem bolj postanejo sestanki zgolj informativne narave. Pri organizaciji je seveda voditelj glavni akter in posledično tudi odgovoren za končni uspeh sestanka. V tej fazi je pomembno načrtovanje sestanka. Moramo premisliti in imeti jasno sliko o tem, kateri so cilji sestanka in kakšne so posledice, če sestanka ne skličemo. Nato je pomembno, da ostale udeležence primerno obvestimo, in sicer o temi in razlogu razgovora. Sledi priprava dnevnega reda v pravilnem zaporedju! Razpravo moramo namreč začeti z najpomem-

primerno vedenje pri sestankih. Prekinjanje, nevljudne geste, neiskrenost, izogibanje dolžnostim, zasebni pogovori delujejo negativno na skupno ozračje. K temu je dodala še sedem "smrtnih grehov", in sicer: sestanki, ki so monolog, brez vodje, osredotočeni na ovire in ne na rešitve, organizirani v najbolj produktivnem času dneva, v puistem okolju, preveč formalni in tisti, ki se izvajajo zgolj iz navade in niso uporabni. Mag. Irena Deželak je sklenila s trditvijo, da so sestanki trenutek za aktivne in produktivne ljudi, na katerih bi moral vsakdo prispevati svoje: "Prostora za speče partnerje ni!" je še dodala.

MČ

POGOVOR Zulejka Devetak, Dario Bertinazzi

Velika noč brez cerkvenih obredov in petja na korih

Cvetna nedelja brez oljčnih vejic, Velika noč brez petja. Mnogi bodo letos prvič v svojem življenju doživeli praznike brez druženja, obiskovanja bogoslužja, stiska rok, starih in ukoreninjenih navad. Za slovenske cerkvene pevce je morda še težje, saj je petje nenadomestljiv del praznovanja in je povezano s skupnim doživljanjem vseh obredov velikega tedna. Za vse vernike ne bo enostavno preživljati najpomembnejši krščanski praznik doma, cerkveni pevci pa bodo močno občutili še dodatno praznino, in sicer težo tišine, daleč od korov, orgel, sopevcev. Praznik bodo vsi doživeli bolj ponotranjeno, tako kot postni čas, ki se je letos predstavil v obliki nenavadne preizkušnje, ki je terjala veliko več kot navadne odpovedi, a je morda ravno zaradi tega vabila k še globljemu razmišljanju in dejanskemu sočustvovanju. Da bi se približali čutenju cerkvenih zborov v tem posebnem trenutku, smo izbrali dva glasova, iz tržaške in goriške pokrajine. Prvi je glas Zulejke Devetak, ki v zadnjem mesecu sama ohranja glasbeno spremljavo radijske maše na slovenskem programu RAI, drugi sogovornik pa je nekdanji predsednik goriškega Združenja cerkvenih pevskih zborov, Dario Bertinazzi.

ZULEJKA DEVETAK

S praznega kora ravno tako prazne rojanske cerkve se vsako nedeljo oglašajo vaše petje. Sami igrate tudi na orgle, da bi se radijska maša lahko nadaljevala s prirejenjo, a zagotovljeno glasbeno oporo. Kako bi lahko opisali trenutek, ko stopite na kor in pred mikrofonom?

Ko so zaradi izrednih razmer prepovedali obisk maš, sem takoj poklicala predstavnico rojanskega zbora in predlagala, da bi kljub vsemu poskusila nadaljevati sama. Prvega marca, pri prvi maši z zaprtimi vrati, sem stopila na kor z določenim adrenalinom. Mislila sem samo, da moram rešiti zadevo, da maša mora imeti svojo pevsko spremljavo in konec. Zaigrala sem uvod in sem začela peti. Tedaj pa sem slišala, kako petje odmeva v prazni cerkvi, in me je obdal neprijeten občutek osamljenosti in tesnobe. Ko je minilo, pa je ostala močna motivacija.

Kako so se odzvali pevci? Ste prejeli spodbudna voščila, klice?

Prva maša je bila zame tragikomično doživetje, pevci in prijatelji pa so me opogumili s sporočili in klici. Vsako nedeljo me kdo prijetno preseneči z zahvalo, lepimi besedami. 8. marca mi je pevec rojanskega zbora prinesel mimožo. Vem, da so nekateri vprašali za mojo številko, da bi osebno izrazili svoje odobravanje. Radijska maša je pomembna za vse tiste, ki ne morejo ven (ne samo v teh čudnih časih), kot tudi za Slovence, ki zdaj nimajo na svojem območju slovenskega župnika, kot na primer v Kanalski dolini. Slovenska radijska maša je potrebna in petje je za našo skupnost sestavni del molitve. Čuti-

la sem dolžnost, da ne prekinem teh vezi.

Verjetno obstajajo tudi nekatere težave pri izvedbi te odgovorne naloge.

Prva težava je v samih premikih, saj je potrebno samopotrđilo in na začetku sem težko lahko dokazala, da gre za "delovno" obveznost. Ob samopotrđi-

itd.). Slogan je: tudi daleč, lahko molimo skupaj!

Seveda, to drži. To vemo tudi ti, ki smo člani župnijskih, živih rožnih vencev. Vsi molimo istočasno isto molitev in naša skupna molitev je močnejša od molitve vsakega posameznika. Tudi s petjem je tako. Kaj je lepšega od petja pevskega zbora? S tem ne mislim le na golo petje, ampak na vse ostalo: to je

lu sem morala zato poskrbeti še za uradno potrdilo, da se vozim v Rojan zaradi radijske maše, saj me je policija ustavila in sem s težavo lahko razložila, da gre za nujno zadevo. Kljub temu da ni prometa, moram tudi uro prej od doma, saj težje parkiram, odkar se avtomobili ne premikajo, ker so vsi doma. Drugi problem se bo pojavil ravno ta teden. Postni čas zaznamujejo žalostne, intimne pesmi, ki jih lažje izvajaš v tej nenavadni, solo varianti. Res pa si ne predstavljam, kako bom lahko sama posredovala velikonočno radost. Upam, da ne bo izgledalo smešno ali celo groteskno. Morda pa bo prevladovalo upoštevanje dobrega namerana in bodo poslušalci doma zapeli z menoj.

DARIO BERTINAZZI

Kako gledate na dane razmere iz perspektive cerkvenega pevcu in organista?

Velika noč pomeni za cerkvenega organista, zborovodjo in peva doseženi cilj tiste poti, ki se vsako leto začne s prvo adventno nedeljo. Ta pot ni nič drugačna od poti vsakega vernika, ki se prepoznava v katoliški Cerkvi, ki obiskuje nedeljsko sveto mašo in prejema zakramente. Tako organist kot pevci in zborovodje smo del cerkvenega občestva, z edino razliko, da prav skupno srečanje oz. bogoslužje sooblikujemo skupaj z duhovnikom. Naš doprinos k sveti maši ima seveda dvojni učinek: na vernike, ki spremljajo sv. mašo, a hkrati na nas same, ki skrbimo, da bi bili petje in igranje čim bolj v skladu s tem, kar predvideva cerkveno bogoslužje, in da bi tudi verniki naše sodelovanje sprejeli kot dar in obogatitev. Vse to nas popelje do nekaterih vprašanj v tem težkem času. Cerkevne ustanove se seveda trudijo, da bi izražale svojo bližino po medijih (streaming maše, svete maše po radiu ali televiziji, molitve po socialnih omrežjih

socialni trenutek v našem življenju, ko se soočamo z drugim in se bogatimo. Ravno zaradi tega je verjetno v sodobnem času lažje izbirati druge poti v življenju: ne skupnih, ampak takih, kjer posameznik izstopa (če samo pomislim na vse razne športe, ki jih danes otroci in mladi opravljajo ... Sicer ne vem, ali je to njihova želja ali želja staršev ..., a to je drugo poglavje).

Katere bodo posledice tega prisilnega molka?

Zdajšnja situacija, ko pevskih vaj ni, ko nismo prisotni pri sveti maši in ne pojemo skupaj, bo lahko imela dva nasprotna si učinka. Morda bodo ljudje spoznali, da je socialno življenje pomembno ne zato, da se pred drugimi lahko pokažemo, ampak zato, da smo skupaj, da se družimo, da skupaj gradimo nekaj lepega. V tem primeru status cerkvenega pevcu, ki je vedno manj prisoten in cenjen tudi v naši skupnosti, bo mogoče dobil večje dostojanstvo. Morda ljudem manjka naše slovensko petje pri maši. Kdo ve? To bo pokazal čas.

Drugi učinek pa je lahko zelo negativen. Ker se vedno bolj razglašajo in poudarjajo, da je molitev ravno tako učinkovita doma na kavču kot v cerkvi ali da ima sveta maša isti učinek tako po televiziji kot v cerkvi, zakaj naj bi hodili k sveti maši? Nevarnost preži za vogalom. Cenim delo duhovnikov in članov župnijskih svetov, ki skrbijo, da verniki dobijo vse mogoče informacije po spletu in drugih medijih. To je dobro, vendar manjka mogoče informacija, da nas Jezus pričakuje v cerkvi, tam, v tabernaklju. In tega ne smemo pozabiti, ne pevci, ne organisti, ne verniki! Potruditi se, da v nedeljo vstanemo in gremo k sveti maši, ni isto kot pritisniti na gumb in poslušati mašo, medtem ko likamo, peremo in kuhamo ...

Rossana Paliaga

Bela nedelja

Zadnja aprilaska nedelja, svinčeno siva. Druga velikonočna, nedelja Božjega usmiljenja. Vreme pa tako, da se ga zares Bog usmili! Dež neusmiljeno biča gozdove, kuštra razburkano jezersko gladino, se zaletava v dežnik. Razoglav moški srednjih let nekaj korakov pred mano izziva dežne kaplje s trampovsko rumenkasto frizuro. Hitim po poti v cerkev. Dvajsetminutna hoja pod hladnim dežnim prečesavanjem gorenjske pokrajine izziva vremenske razmere, sama sebi hočem dokazati, da sem živa. Ob poldesetih tava v mrzlem jutru le nekaj duš. Izza vogala zavihrata zelena in oranžna vetrovka, čez nekaj minut se na obrobju gredic zariše dvoje dežnikov, bel in mavrično pisan, kot velikonočno sporočilo miru.

Jezero kot darilo, zavito v šelesteči pršči papir, ki ga moraš odviti, da izpod njega zapuhtijo odenki zelene: zelena trav, pomladnih drevesnih krošenj, grmičja, smrečja in brezovja, ki ihtijo pod angelskim blagoslovom. Nebo radodarno napaja zemljo, da bo iz njenih korenin pognalo novo rastje, novo življenje. Zdi se, da se velikonočni blagoslov kar preveč podaljšuje v divje namočeno sivo nedeljo. Stopnice spolzko sive, hotelske stavbe pepelnato sive, cesta deževno siva, pločniki umazano sivi, promenada

podganje siva. To ni bela nedelja!

Iz sivega zvonika se izpod rdečkaste strehe utrga zvonjenje, blago, nato močnejše, praznično vabeče, da spremelja moj hitri korak. Misli se premetavajo sem ter tja kot valovi golobje sivega jezera in se umirijo, ko dežnik naravnam poševno, v bran pred

nalivom in vetrom, ki ne prizanašata. Še malo, pa prehodim visoko stopnišče, pripeto na trg pred cerkvijo, kjer se rokujejo in otesajajo dežnike domačini. Pripeljali so se z avtomobili, pa saj bi se tudi jaz, ko bi hotela. A želim si doživeti dež in nepričakovano hladno aprilsko ploho. Po svoje je lepo, življenjsko. Cerkev me objame z blagodejno toplino, vonjem kadila, svetlobo barvnih vitrajev

in bleščečo lepoto stenskih poslikav. Sveta nebesa, kako prijetno toplo je v zbrani vaški skupnosti! S kora doni aleluja, proti koncu maše zadonijo note Ode radosti. Na notno ogrlico se nabirajo znani akordi z manj znanimi besedami hvalnice. Presečenjenje vse bolj ogreva in barva mojo belonedeljsko

razpoloženjsko paletu. Kot da ni več sivine: vse poplesava v stoterih odenkih radostnega doživetja zadnje aprilске nedelje. Pojdite v miru. Po blagodejni glasbeno-molitveni kopeli in mašnikovem blagoslovu se pod dežnikom lažja spustim po stopnišču mimo zeleno sivkastega jezera in naravnam korak proti središču. Nimam rokavic, na rokah čutim, da se ozračje še bolj

ohlaja. Mraz začne ščipati konice prstov, grize. Pohitim. Čez dobro uro iz zavetja sobe uzrem skozi podstrešno okno divji ples dežja, ki ne poneha. Na trenutke se nekaj kapelj zgosti, da pred očmi sem ter tja poplesuje bel kosmič. Ni mogoče, saj to je sneg, sneg v aprilu! Ko se ozrem na balkonsko stran, se prepričam, sneg je, sneg!

Pred očmi se bočijo zelenkasto bela pobočja Jelovice, porasla z gozdovi, vitke smreke so posipane z nežnim snežnim drobrijem. Namesto tradicionalne primorske bele potice, smejoče se v posipu drobno mletega sladkorja, mi zadnja aprilaska nedelja ponuja sladko presenečenje. Iz sivega, od dežja in vetra prebičaneega jutra se je izvila bela nedelja v pravem pomenu besede, takšna, kot jo lahko prinese samo muhasto vreme. Nedelja s snegom in mrazom, da gre za nohte.

Pravijo, da živimo v času velikih klimatskih sprememb. Zame je že sprememba, da morava z možem zapustiti gor (enj) ski raj in se spustiti proti morju. A tudi doma je prelepo, posebno takrat, ko topla sončeva dlan boža naš prečudoviti zaliv. Naj bo blagoslovljen z lepoto širine in odprtosti, naj ga doseže velikonočni blagoslov miru in strpnosti!

Aleluja!

Majda Artač Sturman

Slovensko dobrodelno društvo

Tudi Flajbanove nagrade le s pomočjo spleta

Slovensko dobrodelno društvo iz Trsta je imelo na delovnem koledarju napisano, da 27. marca priredi srečanje na svojem sedežu v ul. Mazzini in z običajno skromno, a prisrčno slovesnostjo izroči letošnje nagrade in podpore, ki so poimenovane po Mihaelu

Flajbanu in Ireni Srebotnjak, namenjene pa so univerzitetnim študentkam in študentom slovenske narodnosti iz Furlanije Julijske krajine. Posebna komisija pri SDD izbira prejemnike na podlagi študijskih uspehov, družinskih dohodkov in vpetosti v življenje naše skupnosti. Žal je pandemija prekrizala tudi te načrte in odbor SDD se je odločil, da izpelje nagrajevanje in izročanje prispevkov po elektronski pošti ter internetnega bančništva, ob tem pa zaprosi naše medije, da s podeljenimi nagradami seznanijo našo skupnost.

Društvo že 33 let podeljuje v spomin na javnega delavca in mecena Mihaela Flajbana študijsko nagrado v višini 1.500 evrov maturantki ali maturantu, ki se je vpisal v prvi letnik univerze. Omenjeni znesek se potem podeljuje še vsa nadaljnja leta študija, če nagrajenek redno opravlja svoje dolžnosti. Ravno tako vsoto z možnostjo večletnega podeljevanja nudi nagrada, ki je poimenovana po dolgoletni članici vodstva SDD Ireni Srebotnjak in je prednostno namenjena študentom ali študentkam likovne ali glasbene umetnosti.

SDD poleg glavnih nagrad v mejah svojih možnosti podeljuje eno ali več enkratnih podpor po 500 evrov, včasih tudi zlatnik, še drugim prosilcem vseh letnikov. Letos je tako za tri glavne nagrade in 11 enkratnih podpor porazdelilo skupno 10.000 evrov. Flajbanovi nagradi sta tokrat prejeli Cheyenne Žagar, ki se je vpisala v prvi letnik Fakultete za varnostne vede v Mariboru, in že lani nagrajena Petra Olenik, ki študira medicino v Ljubljani. Obe sta svojčas prejeli stotico na državnem izpitu na tehniškem zavodu Žiga Zois v Trstu. Nagrada Irene Srebotnjak je bila tretjič podeljena violinistu Alešu Lavrenčiču iz Doberdoba, ki mu je SDD tudi čestitalo za umetniške uspehe v ZDA.

Podpore SDD so prejeli z Goriškega Nika Tomsič, Samuel Devetak, Mattia Milanese in Ivana Cotič, s Tržaškega pa Goran Abdil Kader Hammoussi, Danjel Stefani, Jaš Mikac, Martin Poljšak, Sanja Sancin, Julija Stavar in Tamara Orlich. Zlatnik bo prejela Tržačanka Tina Busan.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (42)

Dimitri Tabaj

Dr. Marko Anton pl. Plenčič in drugi (2)

Svetovno znani Koprčan Sanktorij/Svetina je prvi ugotovil pojav neopaznega znojenja (perspiratio insensibilis). Bil je osebni prijatelj in verjetno sodelavec pisanskega astronoma, fizika in matematika Galileja Galileija (Pisa, 1564 - Arcetri pri Firencah, 1642). Solkanec Marko Anton Plenčič je imel imenitne profesorje, ki so izhajali iz najboljših šol in se ponašali z vrhunskimi sodelavci. Postal je doktor medicine leta 1733 v Padovi. Pisanje Fridolina Kavčiča v Ljubljanskem zvonu se nadaljuje tako: ".../ tu (v Padovi, op. p.) je postal doktor zdravilstva in se kmalu zatem povrnil na Dunaj. A tu mu zabranijo izvrševanje zdravniške prakse, češ, da ni promoviral na avstrijskem vseučilišču. Še enkrat se torej podvrže strogim izpitom. Sedaj šele je smel zdraviti bolnike in predavati na dunajski medicinski fakulti, h katere najboljšim učiteljem ga prištevava Hirsch".

V knjigi profesorjev Branka in Ivana Marušiča *Solkanski rojak dr. Marko Anton pl. Plenčič, 1705-1786*, ki je bila izdana ob odkritju že omenjene spominske plošče v Solkanu, najdemo veliko podatkov o rigoroznem izpitu oziroma o nostrifikaciji padovanskega naslova na Dunaju leta 1734, ko je Plenčič kot teoretični del izpita komentiral Hipokratov aforizem o vplivu letnih časov na bolezenska stanja, kot praktični del je pa moral pregledati pacienta z revmatično vročico. Tudi na Dunaju se je takoj srečal z vrhunskimi profesorji, saj med člani komisije najdemo sloveča imena tedanje dunajske medicine, kot so Quarin, Mannagetta in Bechamp. Slavni nemški zdravnik, epidemiolog, patolog in zgodovinar medicine August Hirsch (Gdansk, 1817 - Berlin, 1894) je, kot smo videli, Plenčiča uvrstil med najboljše zdravnike in profesorje na svetu vseh časov (to je zapisano v njegovem delu *Biographische Lexikon der hervorragenden Aerzte aller Zeiten und Völker*, ki velja za eno najimennejših del na področju zgodovine medicine).

Tako se nadaljuje Plenčičev življenjepis v Ljubljanskem zvonu izpod peresa Fridolina Kavčiča: "Plenčič je na zdravilstvenem polju tudi s peresom marljivo deloval in zaradi njegovih

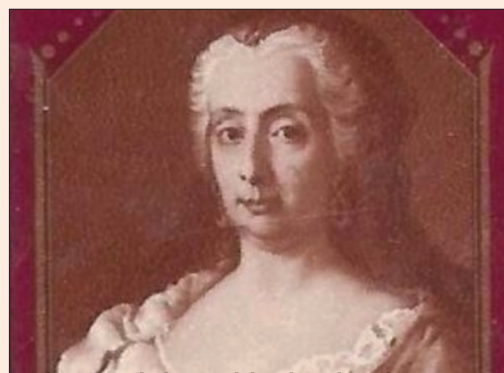
znamenitih strokovnih razprav ga je povzdignila cesarica Marija Terezija I. 1770. v plemeniti stan. Marko tudi v tujini ni pozabil ožje domovine; povzročil je namreč, da je ustanovila vojvodinja savojska, porojena kneginja Lichtensteinska, 14 ustanov za gojence goriške bogoslovnice. Za to dobroto, domovini naklonjeno, so mu goriški stanovi podelili "Die Herr- und Landmannschaft". V isti knjigi profesorjev Branka in Ivana Marušiča najdemo podatke o Plenčičevem plemstvu: 20. januarja 1764 mu je cesarica Marija Terezija podelila plemstvo, 24. marca 1770 je pa postal vitez. Nagrajen je bil zaradi svojih zaslug kot avtor strokovnih del in kot zdravnik plemiških otrok na savojski viteški akademiji. Bil je pač osebni zdravnik Marije Terezije Savojske, roj. kneginje Liechtensteinske, in mu jo je uspelo nagovoriti, da je darovala veliko vsoto denarja za izgradnjo dobrega dela goriškega nadškofijskega semenišča in za štipendiranje 14 brezplačnih mest za semeniščnike. Ravno zaradi teh zaslug je bil 15. septembra 1776 sprejet v deželno goriško plemstvo. Njegove zasluge je goriškim deželnim stanovom prikazal goriški plemič, visoki funkcionar in zgodovinar Carlo Morelli pl. Schönfeld (Gorica, 1730-1792), čigar življenje je prav tako - kot bomo videli - tesno povezano s Slovenci.

Trg okrog župnijske cerkve sv. Štefana v Solkanu je poimenovan po velikem Slovincu in slavem zdravniku, profesorju dunajske univerze in plemiču Marku Antonu Plenčiču. Gre za osebo, ki v svetovnem merilu velja za enega glavnih utemeljiteljev oz. predhodnikov mikrobiologije in kemoterapije. Na bližnji hiši najdemo tudi spominsko ploščo, ki je bila po zaslugi domačinov in Goriškega muzeja odkrita leta 1967 na mestu, kjer naj bi nekoč stala Plenčičeva rojstna hiša.

Nemški slavni zdravnik, epidemiolog, patolog in zgodovinar medicine August Hirsch (Gdansk, 1817 - Berlin, 1894) je Marka Antona pl. Plenčiča uvrstil med najboljše zdravnike in profesorje na svetu vseh časov (to je zapisano v njegovem delu *Biographische Lexikon der hervorragenden Aerzte aller Zeiten und Völker*, ki velja za eno najimennejših del na področju zgodovine medicine).

Marko Anton pl. Plenčič je bil osebni zdravnik Marije Terezije Savojske roj. kneginje Liechtensteinske (tukaj je upodobljena na liechtensteinski pošni znamki), in mu je uspelo jo nagovoriti, da je darovala veliko vsoto denarja za izgradnjo dobrega dela goriškega nadškofijskega semenišča in za štipendiranje 14 brezplačnih mest za semeniščnike. Ravno zaradi teh zaslug je 15. septembra 1776 bil sprejet v deželno goriško plemstvo.

Plenčičeve zasluge je goriškim deželnim stanovom prikazal goriški plemič, visoki funkcionar in zgodovinar Carlo Morelli pl. Schönfeld (na sliki).

Verjetno najstarejši življenjepis v našem jeziku o Marku Antonu pl. Plenčiču, ki je globoko in neizbrisno zaznamoval razvoj in zgodovino medicine v svetovnem merilu, najdemo v Ljubljanskem zvonu, ki je v letih 1895-1896 objavil delo častnika in književnika Fridolina Kavčiča (na sliki) z naslovom "Znameniti Slovenci".

10°
LETO

ČE IMAŠ V NAČRTU POMAGATI, TU NAJDEŠ TISTEGA, KI TI POMAGA.

NATEČAJ
ZA ŽUPNIJE

2020

Vrača se TuttixTutti, natečaj, ki nagraduje najboljše zamisli tistih, ki želijo pomagati najbolj potrebnim. Vpiši svojo župnijo in predstavi svoj **solidarnostni projekt**: lahko boš osvojil sredstva* za njegovo uresničitev. Če se hočeš udeležiti, je dovolj, da organiziraš **formativno srečanje** o ekonomski podpori katoliški Cerkvi in predstaviš družbeno koristen načrt v korist svoji skupnosti. Pogovori se z župnikom in informiraj se na tuttixtutti.it

**Že 10 let tisti, ki sodelujejo, omogočajo drugim,
da zmagajo.**

***PRVA NAGRADA
15.000 evrov**

Natečaj organizira Služba C.E.I. za promocijo ekonomske podpore katoliški Cerkvi

POGOVOR Miran Devetak, goriški Slovenec v Parizu

Pariz "v vojni" proti nevidnemu sovražniku

Miran Devetak, po rodu Goričan, že 28 let živi v Parizu, kjer kot pianist poučuje na več konservatorijih, ob tem pa koncertira po Franciji in drugod po svetu. V zadnjih letih je že bil priča različnim pretresom, ki so francosko prestolnico postavili v sij svetovnih žarometov (napad na satirični tednik Charlie Hebdo

potnikov s kovčki, ki prihajajo, odhajajo ali gredo z ene postaje na drugo. Rad imam ta živžav, saj imam vtis, da z okna opazujem eno najbolj strateških evropskih križišč. Od 12. marca zvečer, ko je francoski predsednik Emmanuel Macron prvič spregovoril narodu o koronavirusu, se je to živahno gibanje in dogajanje drastično umirilo; ob

zaprti veleblagovnice, muzeji in cerkve. In turistov seveda ni. V desetih dneh sel sem ven le enkrat: vzdušje je bilo neprijetno, pločniki zanemarjeni, po ulicah so hodili redki Parizani, ki že po naravi niso posebno simpatični, sedaj pa so seveda še manj... Skoraj nihče ne nosi zaščitne maske, ker se preprosto ne najdejo. Veliko ljudi kupuje hrano po internetu, zato je zaradi prevelikega povpraševanja tudi to postalo zelo težko, skoraj nemogoče. V trgovino zmrznjene hrane sem šel zaman, ker so bili zmrzovalniki skoraj prazni. Moram pa povedati, da je solidarnost ljudi z zdravstvenim osebjem velika in iskrena. Vsak večer ob osmih je prijetno odpreti okna, ker to je čas za javni aplavz v zahvalo in podporo zdravstvenemu osebju. To je edini trenutek, ko ulica zaživi. Tudi Eifflov stolp se jim vsak večer "zahvali" z napisom. Nekega dne so jim zavzvonili tudi zvonovi vseh mestnih cerkva.

Druga lastnost Francozov je neubogljivost: da so se sprijaznili z novimi razmerami, so namreč potrebovali nekaj dni in orožniki so k temu pripomogli veliko. Po poročilih sem slišal, da so vsak dan dajali po več tisoč glob po najmanj 135 evrov. Izredni ukrepi so postali postopno strožji od 17. marca dalje; če hočemo iti ven, potrebujemo - kot v Italiji - izjavo s točno navedenim razlogom in uro. Sedaj, v zadnjih dneh marca, vedno več prebivalcev ostaja doma, ker se razmere slabšajo.

Ob koncu tedna pred napovedanim "zaprtjem" (to je 14. in 15. marca) je približno milijon prebivalcev Pariza in okolice zbežal iz mesta na podeželje, v svoje druge hiše ali k sorodnikom. Ker so cene pariških nepremičnin posebno visoke, večina ljudi v mestu živi v majhnih stanovanjih in perspektiva, da bodo ostali zaprti v tridesetih - ali še manj - kvadratnih metrih cel mesec dni ali več, ni privlačna... Tudi obljudenost otokov na atlantski obali (Belle-Ile, Ile de Ré, Ile d'Oleron) se je v kratkem neverjetno povečala v veliko nezadovoljstvo tamkajšnjih prebival-

cev, ki Parizanov nimajo posebno radi.

Kako pa Francozi komentirajo to, kar se dogaja v Italiji?
V prvi polovici marca, ko je Italija že uvedla stroge ukrepe, so jo Francozi opazovali, a stvari niso vzeli zares... Le roke si je bilo treba pogosteje umivati. Sedaj pa Francozi čutijo do Italije veliko solidarnost in z njo sočustvu-

ekonomsko zelo prizadelo Pariz?

Potem ko je stopil v veljavo izreden zakon zaradi zdravstvene krize, je veliko uslužbencev v Franciji, približno pet milijonov, v "delni nezaposlenosti" (chômage partiel), to velja za vse tiste, ki iz različnih vzrokov ne morejo opravljati službe. Država v tem primeru kar solidno pri-

v tem obdobju le preprečila selitve. Glavna investicija pa brez dvoma usmerjena v ojačitev zdravstvenih infrastruktur, ki so bile - kot v Italiji - ne-pripravljene za tako zdravstveno krizo. Te dni prevažajo s hitrimi vlaki in z letali bolnike v kritičnem stanju iz prenasajenih bolnišnic na severo-vzhodu in v Parizu proti jugu ali jugozahodu,

in na teater Bataclan). Huda preizkušnja za eno najbolj priljubljenih in očarljivih evropskih in svetovnih mest je gotovo tudi koronavirus, ki je v zadnjih tednih drastično spremenil obraz slovitve "ville lumiere".

Kdaj so v Parizu uvedli izredne razmere zaradi širjenja okužbe s koronavirusom?

Živim v ulici med dvema velikima železniškima postajama, Gare du Nord in Gare de l'Est. Z okna vidim ustavljene vlake in, v ozadju, strehe vzhodnega dela Pariza. S severne postaje gredo vlaki v severna francoska mesta, pa tudi v London, Köln, Amsterdam in Bruselj, z vzhodne postaje grejo proti Alzaciji, Loreni in v Frankfurt, München ter Luksemburg. Pod mojim oknom torej ponavadi mrgoli množica

17. marca opoldne pa je ulica skoraj prazna. Z okna vidim žendarme in vojake in le redkokdaj kakšnega osamljenega pešca. Z odprtim oknom slišim, kako na postaji oznanjajo, da na vlak za Nemčijo lahko stopi, samo kdor dokaže, da ima bivališče v Nemčiji. To oznanilo me spominja na stavek, ki ga je Macron v svojem govoru v ponedeljek, 16. marca, ponovil kar šestkrat: "Nous sommes en guerre", to je "Smo v vojni", in sicer proti nevidnemu sovražniku.

Kako se ljudje odzivajo na ukrepe proti omejitvi okužbe? So kontrole sil javnega reda stroge?

Točno ne vem, kako je drugod po Parizu, ker se ne smem oddaljiti od doma za več kot en kilometer. Lahko si samo predstavljam, da je mesto prazno, da so

jejo.

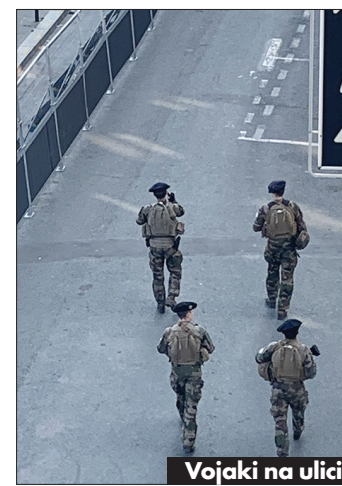
Kako pa ti doživljaš to stanje?
Osebnost mi v tem trenutku ni težko ostati doma, saj sem vajen na opravila prenatrpane dneve in na hiter ritem življenja, pravo nasprotje tega, kar se dogaja sedaj. Malo bolj mirno obdobje mi prav pride tudi zato, da se boljše pripravim na naslednje projekte in koncerte. V sezoni konservatorija, na katerem poučujem, je prejšnji teden odpadel koncert, na katerem bi igral z dvema pianistkama iz Tokia.

Poučuješ na več glasbenih šolah. Imaš vseeno lekcije, morda on-line? Ta formula funkcionira?

Mislím, da pouk po spletu na splošno deluje kar dobro; za glasbo je to malo bolj zapleteno in učinkovitost takih lekcij je odvisna od pogojev in motivacije učenca. Vsak profesor glasbe na mojem konservatoriju improvizira "pedagoško kontinuiteto" in nimamo točnejših navodil, kako bi jo izvajali. Nekateri učenci mi pošiljajo po en videoposnetek na teden, kar se mi zdi bolj učinkovito, kot če bi imeli neposredne lekcije po skype-u.

Misliš, da bo to, kar se dogaja,

skoči na pomoč podjetjem in delodajalcem s prispevki, in to prav sistematično. Uslužbenci imajo zagotovljenih vsaj 84 % redne plače, zato mislim, da bi bila odslovlitev od dela v današnjih okoliščinah po zakonu

Vojaki na ulici

kaznivo dejanje. Uslužbenci velikih trgovin jestvin, ki kljub razmeram ostajajo na delovnem mestu, imajo 1000 evrov "nagrade", odprte so le lekarne in trgovine jestvin, podobno kot v Italiji. Država pod določenimi pogoji pomaga tudi pri plačevanju najemnine za stanovanje, da bi

du, kjer je v bolnišnicah še kaj prostora. Država bo zaradi izrednih razmer morala gotovo vložiti še milijone evrov, kar bo povzročilo naknadni padec narodnega proizvoda, a predsednik je zagotovil, da bo država plačala vse, kar bo potrebno, da priskoči na pomoč ljudem v stiski. Tudi to je Macron v svojem govoru večkrat ponovil. Bralce spominjam, da je v Franciji za nami dolgo obdobje stavk in manifestacij proti predsedniku, ki ga ljudje kritizirajo, češ da je preveč liberalen, v protislovju s francosko tradicijo socialne države.

V tem trenutku imamo občutek, da ta kriza sili politike in med njimi - kot prvega - predsednika Macrona, da drugače razmišljajo in spremenijo lestvico prioritete, kar je za prihodnost države nekaj pozitivnega. Drugače nimam vtisa, da bi se govorilo o tem, kar bo potem... Morda je še prezgodaj. Upam, da se čim prej najde zdravilo proti koronavirusu in da bo ta boleča izkušnja sodobno družbo kaj naučila prav o tem, katere so v državi, kakršna je danes Francija, prioritete.

Kat

POGOVOR Matjaž Zorn

Večina zaposlenih dela od doma

Matjaž Zorn, Primorec, ki živi v Ljubljani, kjer je diplomiral na Filozofski fakulteti iz romanskih jezikov, potem ko je bil dijak na šentvidski škofijski klasični gimnaziji, je zaposlen pri DZS Grafik d. o. o., ki ima 20-letno tradicijo delovanja. DZS Grafik nudi celovito rešitev pri izdelavi knjig. Znanje in izkušnje ter profesionalnost omogočajo proizvodnjo kakovostnih knjig po konkurenčnih cenah in kratkih dobavnih rokih. V Ljubljani ima Grafik d. o. o. pisarne, v Mariboru pa tiskarno. Skoraj vse, kar tiskajo, je za izvoz, zelo malo ostane na slovenskem trgu. Veliko naročil, poleg ostalih evropskih držav in Amerike, dobivajo iz Francije in Italije. Prav s komercialo za francoski in italijanski trg se ukvarja

Matjaž Zorn, ki ima rad svoje delo.

Z Matjažem smo se pogovorili, kako se je zaradi ukrepov slovenske vlade za zajezitev širjenja koronavirusa spremenilo poslovanje v tem ljubljanskem grafičnem centru. Zahvaljujem se mu za čas, ki nam ga je namenil.

Kako poteka delo, potem ko se je vlada RS odločila za stroge ukrepe proti širjenju koronavirusa?

Delo, do zdaj, poteka po ustaljenih tirnicah. Proizvodnja deluje nemoteno, odvozi knjig v namembna skladišča v tujini prav tako. Tu bi pa seveda lahko prišlo do zapletov, če bi se skladišča odločila, da zaprejo svoja vrata in posledično ne bi sprejemala več nobene pošiljke.

Ste takoj zaprli pisarne in

začeli delo na daljavo ali pa je še kdo ostal na delovnem mestu?

Po objavi vlade RS, dne 12. marca 2020, da se s 16. marcem zapirajo izobraževalne ustanove po vsej državi, smo vedeli, da se bo v dnevih, ki so sledili, delo spremenilo. Že v ponedeljek, 16. marca, smo se organizirali tako, da večina zaposlenih dela od doma, le peščica pa ostaja v pisarni za nemoteno delovanje.

Kaj pa tiskarna v Mariboru? Mislim, da tiskarji ne morejo delati od doma. Kako poteka zato delovni dan pri njih?

Tako je, tiskar žal ne more s sabo vzeti tiskarskega stroja domov in delati od doma. V tiskarni delo poteka nemoteno.

Kako pa je na splošno s proizvodnjo? So težave z do-

stavo materiala, ki ga potrebuje tiskarna za knjigoveško opremo?

Do zdaj poteka dobava tiskarskih materialov in papirja po načrtih.

Kje ste to do zdaj nabavljali? Papir se dobavlja z različnih koncev, iz Slovenije, Italije, Avstrije. Ostali materiali, barve, plošče, lepenka, pa tudi od drugod. Žal nimam natančnega vpogleda, saj se z nabavo materialov ukvarja drug oddelek.

Kako je pa z naročili novih knjig? So morda tudi ta do nadaljnega zamrznjena?

Naročila niso zamrznjena in jih še naprej prejemo. Je pa res, da opazamo upad. Prav tako se nekateri že obstoječi projekti prestavljajo za nedoločen čas.

Je možno predvideti, kako

bo zdajšnja kriza vplivala na naročila in sploh delo v bližnji prihodnosti?

Žal je še prezgodaj za vsakršno analizo. Medtem ko se v Italiji bližate višku pandemije, se v drugih evropskih državah šele pripravljamo na to. Zdi se, da se drugod vse dogaja z dvotedensko zamudo v primerjavi z Italijo. Kljub temu smo prepričani, da bodo naročila po krizi narastla, saj osebno gledam na zdajšnjo situacijo kot nekakšno delno zamrznitev vseh procesov.

Ob koncu pa še to: kakšna je Ljubljana v tem času, ko so po ministrskem odloku zaprta gledališča, kulturni domovi, trgovine, kavarne... Kakšno je na pogled zdaj nabrežje Ljubljane, na katerem je do nedavnega skoraj ob vseh urah mrgolelo ljudi, predvsem mladih?

Osebnost se držim priporočil in ostajam doma. Ko pa sem imel neki dan nujne opravke v centru mesta, sem opazil, da je mestno središče prazno. Edino harmonikar, ki sicer igra slo-

venske narodno-zabavne vše množicam turistov, je, tokrat osamljen, še vedno vztrajal ob Tromostovju.

Ta krizni čas pa ima zame vsaj eno pozitivno plat. Več sem lahko v stiku s svojimi najdražjimi, je pa res, da samo po telefonu.

Iva Koršič

Ekonomija in reakcije proti pandemiji

Bazuka proti koronavirusu

Če pogledamo v svet gospodarstva in v svet (globalne) finance, ne moremo mimo ugotovitve, da smo spet tam ... 15. septembra 2008. Takrat, ko je v naročju svetovne javnosti eksplodiral škandal Lehman brothers. Ko smo vsi začeli čutiti krizo, recesijo, globoko ekonomski prepad. Tako je tudi zdaj. Globalna razširitev pandemije koronavirusa in ukrepi, ki jih sprejemajo posamezne vlade za njegovo zajezitev, pomenijo močan šok za celotno gospodarstvo, ki se je moralo dobesedno zaustaviti. Vprašanje je, ali se iz prejšnje izkušnje kaj lahko naučimo in ali nam bodo prejšnje izkušnje lahko koristne.

Ozadje krize

Začnimo z osnovno ugotovitvijo. Gospodarska kriza zaradi koronavirusa ima povsem drugačen izvor v primerjavi z recesijo, ki jo je sprožil padec banke Lehman brothers. Pred 12 leti je bil krivec za največjo gospodarsko krizo v povojnem času endogen dejavnik znotraj globalnih finančnih tokov. Leta 2008 je krizo sprožil globalni finančni sistem zaradi postavk, ki so bile postopoma uvedene v letih pred padcem. Šlo je za politiko brezglavega podeljevanja kreditov na nepremičninskem trgu dolžnikom, ki niso bili plačilno sposobni. Banke niso preverjale kreditotjemalcev, pomembno je bilo ustvarjati fiktivno sliko gospodarske ekspanzije. Podjetja in posamezniki so najemali kredite, ker je bilo zadolževanje poceni. Ko je postalo očitno, da so številni nepremičninski krediti neizterljivi, so banke začele ustvarjati nove finančne instrumente (oziroma finančne derivate): na finančnem trgu so začele ponujati pakete, v katere so "skrile" tudi neizterljive nepremičninske kredite, a jih kljub temu predstavljale za visokokakovostne naložbe. Takih finančnih derivatov je bilo v milijardnih količinah. Ko so številni imetniki nepremičninskih kreditov zaradi plačilne nesposobnosti nehali odplačevati obroke svojega kredita, se je papirnati grad, ki je bil zgrajen na teh kreditih, sesul. Največje investicijske banke so po letu 2000 trgovale večinoma s temi finančnimi derivati, zato je leta 2008 zaradi nepremičninske krize prišlo do cumamija, ki smo ga občutili še dalj časa.

Danes je slika povsem različna. Svetovno gospodarstvo si je od krize leta 2008 dejansko opomoglo. Še več. Vse do leta 2017 je vzpostavilo tudi dokaj močno rast. Šlo je za naravno konjunkturo, pa tudi za posledico nekaterih ukrepov, ki so bili sprejeti v letih po veliki finančni krizi izpred 12 let. Na obzorju pa je, po ciklični logiki in ne glede na prihod koronavirusa, bila spet nova recesivna faza. Skratka, slabše pogoje smo v globalnem gospodarstvu pričakovali. Napovedovala jih je, med drugim, ostra carinska vojna med ZDA in Kitajsko, pa tudi med ZDA in EU. Pomemben dejavnik pri ohlajevanju gospodarstva je bil tudi brexit. Na tak način smo razmišljali še pred približno 2 mesecema.

A posteriori sta se obe omenjeni krizi, ki bi morali biti pravi gospodarski cezuri naše dobe, spremenili v pritlikavo prigodo v primerjavi s tem, kar nam prinaša koronavirus. Obseg njegovih učinkov bo najbrž celo presegel tistega, ki smo ga doživljali pred 12 leti.

Podobni učinki, diametralno nasprotni vzroki

Tukaj pa se postavlja pomembna razlika. Zdajšnja kriza ni posledica neumnosti, ki so jih počenjali finančniki na svetovnih trgih. Tega šoka ni bilo mogoče napovedati. In predvsem ... ta šok ni udaril najprej v finančni sektor. Udaril je neposredno v gospodarstvo, v proizvodno dejavnost. Krizo danes doživljamo, ker so januarja zamrznili pomemben del kitajske proizvodnje in jo k normalnosti počasi vračajo šele v teh dneh. Krizo doživljamo, ker je italijansko in (z zamikom) evropsko gospodarstvo v mirujočem stanju in je težko napovedati, kdaj bi se

na kolena spravil tudi finančne trge.

Uporabimo bazuko

Začnimo pri monetarni politiki oziroma pri tistih ukrepih, ki so jih sprejele centralne banke. V tokratnem zapisu bomo obravnavali ukrepe cen-

tralnih bank. Pozornost bomo namenili tistim centralnim bankam, ki posebej pogojujejo ponovni zagon razmer v današnjem svetu in v našem prostoru. To sta Evropska centralna banka in ameriška centralna banka Fed.

Prva ugotovitev, ki velja predvsem za Frankfurt in New York, je ta, da so sprejeti ukrepi zelo

oziroma kvantitativno sproščanje. Kaj to pomeni? Gre za sodobnejšo različico tiskanja denarja. Centralna banka v tem primeru odkupi pri posameznih bankah izjemno količino obveznic posamezne države, kar pomeni močno in-

ka kvantitativnega sproščanja za evrske države je še vedno v veljavi in pomeni odkup 140 milijard evrov obveznic mesečno. Številne šibkejšje države (začenši z Italijo) se morajo prav temu orodju zahvaliti, da jih v zadnjih desetih letih ni

potopila finančna nedisciplin pri javnih računih (recimo visoka izpostavljenost javnega dolga oziroma prekomerna javna poraba) in na finančnih trgih (višina spreada).

Obe centralni banki sta se v tem izjemnem stanju, ki ga je s seboj prinesel koronavirus, odzvali z novo "bazuko". Tako, ki ima še večjo ognjeno moč. Začni-

mo pri Evropski centralni banki: potem ko je nova guvernerka Lagardova pred nekaj tedni z neposrečno izjavo "vloga ECB ni zniževanje spreada" razburkala finančne trge, so v Frankfurtu takoj reagirali. Najprej so razširili že obstoječi Draghijev plan kvantitativnega sproščanja (140 milijard evrov mesečno). Že v nasled-

časa bi pač bilo to potrebno. Ta sredstva naj bi se iz ECB prešla v navadne banke, ki bodo likvidnost v obliki posojil namenile gospodarstvu.

Kaj pa ameriška centralna banka? Ukrepi so v tem primeru še bolj radikalni. V primerjavi z EU so ZDA veliko prej uspešno prestale krizo iz leta 2008. Zato je centralna banka že zdavnaj začela normalizirati svojo monetarno politiko. Zavedati se namreč moramo, da so ukrepi, kakršni so kvantitativno sproščanje ali izničanje ključne obrestne mere, anomalije. V prisposodbi gre za to, da so ti ukrepi doping. Gre za injekcijo poživilu, ki trpi hud padec forme. A še vedno govorimo o poživilu, od katerega lahko športnik postane odvisen. V ZDA so zato postopoma začeli zmanjševati "doze" poživila. Od leta 2014 je ameriška centralna banka Fed začela zmanjševati odkupovanja obveznic v okviru kvantitativnega sproščanja, od leta 2016 pa dvigovati ključno obrestno mero. Takrat so bile obresti, kot posledica finančne krize, še na ravni ničle. Do začetka lanskega leta so nato zrastle na 2,5 odstotka, kar je bil rekord zadnjih 15 let. Ameriška centralna banka pa je morala ključno obrestno mero kmalu zatem najprej spet začeti postopoma nižati zaradi pritiska ameriškega predsednika Trumpa (bal se je, da bi visoka obrestna mera zavrla rast ZDA) in zaradi carinske vojne s Kitajsko. Ko pa je pandemija koronavirusa z vsemi stranskimi učinki zajela tudi ZDA in posebej New York, je ameriška centralna banka takoj ponovno spustila ključno obrestno mero na 0 odstotkov. Sredstva, ki jih centralna banka posoja navadnim bankam, so torej brezobrestna. Hkrati pa se je tudi ameriška centralna banka ponovno zatekla k "težkemu topništvu", kot v krizi pred dobrih 10 leti.

A tokrat je "težko topništvo" doseglo zares zgodovinske razsežnosti. Kvantitativno sproščanje, ki ga predvideva ameriška centralna banka, je ... neomejeno. V Fed torej ne postavljajo nikakršnih omejitev na količino sredstev, ki jih bodo v obliki finančne injekcije sprostili kot pomoč ameriški gospodarstvu. Poskusimo biti še bolj jasni: v ameriški centralni banki so najprej napovedali, da bodo novo bazuko (nov program kvantitativnega sproščanja) opremili s 1000 milijard dolarjev vrednimi "topovi". Ko je vrag vzel šalo tudi v ZDA, ko je število okužb in smrtnih žrtev začelo rasti in predvsem ko je gospodarstvo začelo močno zastajati, je ameriški Fed sprejel zares zgodovinsko odločitev: na voljo je dal neskončna sredstva, s katerimi bodo financirali močno prizadeto gospodarstvo. Prvič v zgodovini ta sredstva ne bodo namenjena samo odkupovanju obveznic, temveč tudi neposredno gospodarstvu oziroma podjetjem (pretežno večjim realnostim). V ta kontekst naj bi hkrati bile vključene tudi občine, ki bi postale prejemniki teh sredstev.

Monetarni in fiskalni ukrepi

Vprašanje je, kako se bodo ustvarjalci svetovnih ekonomskih politik, monetarnih in fiskalnih, odzvali na izziv, ki ga postavlja pandemija koronavirusa. Ukrepi monetarne politike so tisti, ki jih sprejemajo centralne banke in s katerimi se določa količina denarja v obtoku. Centralne banke to počenjajo s tiskanjem denarja (podoben učinek ima odkupovanje obveznic) in z določanjem ključne obrestne mere. Gre za orodji, s katerimi centralne banke "od zgoraj" usmerjajo gospodarstvo. Fiskalni ukrepi pa so tisti, ki jih sprejemajo posamezne države (vlade) pri določanju gospodarskih smernic, ko gre za sestavljanje proračuna, torej za načrtovanje prihodkov in odhodkov. Najpomembnejši ukrep fiskalne politike, ki ga leto za leto določa vsaka vlada, je finančni zakon. V njem načrtuje, od kod bo prejela prihodke (poenostavljeno gre za davke), kako bo porabila sredstva (socialni transferji, storitve, ki jih ponuja država, in drugo). Razlika med odhodki in prihodki je javni primanjkljaj (v primeru, da je odhodkov več kot prihodkov) oziroma javni presežek (če je prihodkov več kot odhodkov).

lahko ponovno zagnalo. Krizo doživljamo, ker je koronavirus šele pred 10 dnevi na kolena spravil ZDA.

Tokratna kriza je udarila neposredno v realno ekonomijo, v proizvodno gospodarstvo, v dodano vrednost, ki jo ustvarja človek. Skratka, v realni sektor. Od tod se je nato "preselila na finančne trge". Padec, ki so ga svetovne borze zabeležile pred dvema tednoma, je bil posledica globalne negotovo-

podobni tistim izpred 12 let. Obe centralni banki sta se, v publicističnem žargonu, ponovno oborožili z "bazuko". Pri tem pa obstaja pomembna razlika. V primerjavi z letom 2008 so ti ukrepi eksponentialno povečani, tako da bi lahko celo rekli, da gre za "protiraketno orožje" in ne več samo za bazuko.

Za kaj gre? Ameriški Federal Reserve in Evropska centralna banka sta ob prejšnji krizi (si-

Kje bodo vidni učinki?

To je najbrž najpomembnejše vprašanje glede na dejstvo, da je celoten svet na pragu zelo globoke recesije. Po ocenah finančnega velikana Goldman Sachs bodo vse večje evropske države leto 2020 sklenile z močnim gospodarskim upadom. Italijanski BDP naj bi se skrčil za 3,5 odstotka, nemški padec naj bi bil težak 2 odstotni točki, francosko gospodarstvo naj bi izgubilo skoraj odstotek, Španija pa poldrugi odstotek. Evroobmočje naj bi doživelo padec BDP v višini 1,7 odstotka. Ameriško gospodarstvo (njegova rast je bila paradni konj Trumpove prihajajoče volilne kampanje) naj bi po dosedanjih izgledeh, ko koronavirusna kriza še ni dosegla viška onkraj luže, prav tako doživelo močan padec, a naj bi vseeno ostalo rahlo nad ničlo. Opozoriti je treba, da v to stanje prehajamo po obdobju, ko so vsa večja svetovna gospodarstva (z izjemo Italije) doživljala večletno stabilno rast. Šok je zato še toliko večji.

Učinki ukrepov, ki jih pripravljata centralni banki, imajo tako enotni cilj: aktivirati zavoro pri drvenju v prepad. Kolikor je pač mogoče. Likvidnostna sredstva, ki jih ECB in Fed sproščata, bodo dejansko ta zavora. Ker gospodarstvo povsem stagnira, ker posledično ni proizvodnje in so zaposleni v posameznih podjetjih prepuščeni na milost in nemilost zdajšnjih razmer, bi morala ta sredstva biti v oporo realnemu sektorju pri omejevanju posledic. Ukrepi, ki jih ponujata centralni banki, naj bi šli vzporedno z ukrepi, ki jih predstavljajo posamezne vlade. To so fiskalni ukrepi, ki zagotavljajo odloge pri plačevanju dolgov in (za podjetja in posameznike) ali dodatna sredstva za socialne blažilce, če omenjamo samo najpogostejše ukrepe.

banka leta 2009, le nekaj mesecev po izbruhu krize. Šlo je za politiko odkupovanja ameriških državnih obveznic vse

njem koraku so sprejeli še nov pandemični program za odkup obveznic v višini 750 milijard evrov. Skratka, ECB bo v

obdobju prihodnjih mesecev dosedanj "bazuki" dodala novo, ki naj bi po dosedanjih napovedih imela krajši rok trajanja, a naj bi bila še bolj udarna. Rok trajanja pravzaprav še ni dorečen. Iz Frankfurta so tudi že napovedali, da bi se odkup lahko nadaljeval, kolikor

Pomembnejši ukrepi Fed in ECB

Pomembnejši ukrepi Fed

- Ukrepi likvidnostnih injekcij za gospodarski trg – 700 mld dolarjev (oziroma kolikor bo potrebno)
- Podpora kreditiranju malih podjetij in porabnikov – 300 mld dolarjev
- Podpora velikim delodajalcem – odobritev novih posojil
- Kreditiranje občin
- Dodatni poseg na trg vrednostnih papirjev

Pomembnejši ukrepi ECB

- Razširjenje že obstoječega programa kvantitativnega sproščanja iz Draghijevega obdobja – 1.680 mld evrov letno
- Pandemični program za odkup obveznic v višini 750 mld evrov
- Omilitev kapitalskih zahtev za poslovne banke

sti in nestabilnosti zaradi stagnacije svetovne proizvodnje. Vzročno-posledična logika je v primerjavi z dogajanjem leta 2008 tokrat postavljena povsem na glavo. Takrat so finančni trgi spravili na kolena realno gospodarstvo, tokrat je šok v realnem gospodarstvu

cer z zamikom) uvedla dva pomembna prijema, ki sta tlakovala pot za izhod iz krize in za rast gospodarstva. Prvi je bilo znižanje ključnih obrestnih mer vse do njihovega izničenja. Skratka, uvedli sta nične obrestne mere. Drugo orožje je t. i. "quantitative easing"

do leta 2014, skupno v količini več tisoč milijard dolarjev. V Evropo je bazuka prišla z zamikom treh let. S politiko "whatever it takes" (naj stane karkoli) jo je v monetarni sistem evroobmočja uvedel takrat novoimenovani guverner ECB Mario Draghi. Njegova politi-

SPLOŠČIMO KRIVULJO
VSE BO DOBRO

@ivanpersoglia

NOVI
GLAS

#JAZOSTANEMDOMA

Uredništvo

www.noviglas.eu

gorica@noviglas.eu

+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com

+39 0481 533177

POGOVOR / Aleksija Antonič in Nada Tavčar Zdaj je vse zamrznjeno

Zdajšnja situacija je vsakomur popolnoma spreminila vsakodnevne opravke in obveznosti. Študentje so se že privadili na študij od doma; nekateri zelo radi poslušajo predavanje v pižami, drugi se prijavijo na videokonferenco online in se za hip oddaljijo, saj večina profesorjev ne preverja več prisotnosti, tretji pa pogrešajo osebni stik in polne predavalnice. Velikih sprememb so deležni tudi študentje medicine, ki so jim seveda ukinili vse vaje v bolnišnicah. Na medicinskih fakultetah imajo namreč veliko praktičnih vaj, s katerimi se, predvsem v višjih letnikih, postopoma uvaja študente v delo s pacienti. Praktične vaje so seveda obvezne in so pogoj za opravljanje izpita. O spremembah študijskih obveznosti sem se pogovorila z Nado Tavčar, študentko šestega letnika medicine, in Aleksijo Antonič, študentko šestega letnika dentalne medicine. Obe študirata na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Koliko časa preživljate navadno v bolnišnici oziroma s pacienti?

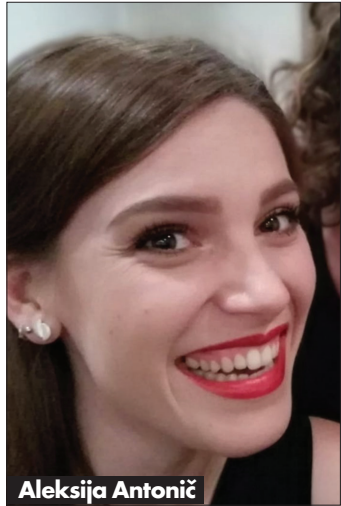
A. A.: V šestem letniku naj bi imeli približno devet ur vaj na teden, ki smo jih redno opravljali do začetka epidemije, po prvem tednu v marcu pa so te ukinili.

N. T.: Čas, ki ga študentje šestega letnika preživijo v stiku z bolniki, je odvisen od predmeta do predmeta; ko smo imeli kirurgijo, smo na primer bili povprečno sedem ur na dan v bolnišnici, za predmet družinske medicine smo trikrat na teden po osem ur imeli delo v ambu-

lanti z mentorjem, pred izbruhom epidemije pa sem opravljala predmet pediatrije, za katerega sem imela tri ure na dan stik s pacienti.

Kdaj so ukinili stik s pacienti in vaje v bolnišnici? So veljale že prej kake omejitve?

A. A.: Do drugega tedna v marcu smo imeli vaje normalno. Stalno so nas spraševali, ali smo bili v zadnjem času v italijanskih krajih, ki so bili takrat označeni

Aleksija Antonič

študijske obveznosti?

A. A.: Pred dokončnim ukrepom ljubljanskega rektorja, da prekine neposredni pedagoški proces na vseh članicah, je bilo veliko govora o tem, da bodo premaknili vsa predavanja iz Univerzitetnega kliničnega centra v druge primernejše stavbe. Kasneje pa so, kot na vseh ostalih fakultetah, prekinili vse obveznosti. Prejšnji teden so se profesorji organizirali in uvedli predavanja v online obliki. S pomočjo spletnih platform Zoom, WebEx in Skype nadaljujemo teoretični del študija. Eden izmed profesorjev pa je že potrdil,

Nada Tavčar

konca semestra. Do 13. aprila je tako ali drugače ukinjen v celoti pedagoški proces v prostorih fakultet in seveda UKC-ja, za tem pa bo celotno zdravstvo potrebovalo nekaj časa za reorganizacijo. Norme za higieno in drugi protokoli bodo zelo verjetno še kar nekaj časa spremenjeni in strožji, kar bo od vseh zahtevalo večjo prilagojenost. Ob koncu epidemije bo Medicinska fakulteta postopoma prešla spet na prvoten način dela; na začetku bodo izvajali le najnujnejše vaje, nato bodo prednost imeli specialisti, nazadnje pa še mi študentje.

N. T.: Dejansko ne vem, kaj bo po epidemiji. Mislim, da bo to obdobje, ko ne smemo študentje v bolnišnico, trajalo še precej, potem pa bodo verjetno uvedli še kake ukrepe, kot to, da študentom ne bodo dovolili v tiste oddelke, v katerih so bolj rizični pacienti, uvedli bodo verjetno nekaj več papirnatih pacientov in podobno.

Kako so se zdaj spremenile

da bo izpitne obveznosti za svojo predmet izvedel online.

N. T.: Zdaj je vse zamrznjeno; imeli smo dve predavanji online in napisali smo seminar. Predmeta ne moremo opraviti brez vaj na oddelku in brez stika s pacienti. Izpit, ki je bil načrtovan za 1. april, je odpadel, niso pa še povedali, kako in kdaj ga bomo nadoknadili.

Mislita, da se boste študentje po epidemiji brez težav vrnili v bolnišnico?

A. A.: Obstaja možnost, da študentje ne bodo imeli več vaj do

Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani je na pobudo študentov organizirala več pobud v pomoč državljanom in zdravnikom.

A. A.: Res je, ena izmed pobud je varstvo otrok, ki so zdaj doma zaradi zaprtih šol in vrtcev. Namenjena je predvsem tistim, ki delajo v bolnišnicah. Sama sem se javila in sem zdaj na razpolago za varstvo otrok. Na tak način lahko tudi jaz aktivno pomagam v tej situaciji.

N. T.: Poleg varstva otrok lahko študentje pomagamo tudi pri klicnem centru, kjer zdravnik infektolog, ki je za to odgovoren, in študentje, ki so se udeležili tečaja in se sami izobrazili z različnimi gradivi, ponujajo informacije o virusu covid-19 in odgovarjajo na vprašanja državljanov.

Giulia Černic

Majda Artač Sturman

VSTAJENJE

Vstala je brnistra
v jutro trudno.
Regratov blazina
se noči spominja,
posteljo za nove sanje
v trati si postilja.

Narcisa se v oblakih ogleduje,
barvo svojo občuduje,
ji pri srcu je vse huje,
ker trobentic in žafranov
zvonki smeh veseli
po livadah ne odmeva.

Nam pri srcu je vse teže,
če življenje v sivino se odeva,
a rumeno cvetje nas spominja:
post trpljenja veselju se umakne.
Po trpljenju velikega petka
vstajenje se obeta.

Prikupna zamisel Slovenskega stalnega gledališča Trst Digitalna sezona na Facebook strani našega gledališča

Sezona Slovenskega stalnega gledališča Trst 2019/20, ki se je do februarja vila pod spodbudnim naslovom Nedvomno čudovita!, je nepričakovano trdo zaustavil koronavirus covid-19, ki se še zmeraj širi in seje strah ter smrt. Da bi ohranilo stik s svojimi zvestimi gledalci, čeprav samo na daljavo, se je tudi SSG odločilo, da bo, kot marsikatera gledališča po vsem svetu, uporabilo splet. Tudi SSG je namreč ubralo spletno pot, da bi svojim obiskovalcem, ki jim zelo primanjkuje tisti neposredni odnos z gledališko umetnostjo, omogočilo ogled lastnih predstav v digital-

nem svetu. Gledališče bo predvajalo predstave iz letošnje, žal, močno okrnjene sezone, lanske in preteklih sezon. Vsako nedeljo v aprilu ob 18. uri si bodo gledalci lahko na Facebook strani Slovenskega stalnega gledališča ogledali eno predstavo in se naužili gledališke umetnosti.

Prvo srečanje pod naslovom SSG Z VAMI je bilo na sporedu v nedeljo, 5. aprila. Na vrsti je bila predstava Hlapci našega velikega predstavnika moderne Ivana Cankarja, v izvorni režiji Sebastjana Horvata; z njo je SSG tekmovalo na 50. Borštниковem srečanju v Mariboru. Mnogi kritiki so bili mnenja, da je to ena

najboljših uprizoritev Hlapcev v zgodovini slovenskega gledališča, "saj je posebna priredba evidentirala najbolj aktualne vsebine in sporočila te kultne politične drame in je hkrati našla način, da se je poklonila zgodovini uprizarjanja Cankarjeve mojstrovine". Vlogo Jermana, tragičnega protagonista, igra v njej Radko Polič, igralec z izjemno interpretativno močjo. V predstavi, ki z besedami novinarja Mateja Bogataja "uspešno napade pričakovanja publike", igrajo Romeo Grebenšek (mladi Jerman), Jure Kopušar (Župnik), Nikla Petruška Panizon (Lojzka), Iztok Drabik Jug (Na-

dučitelj), Primož Forte (Kalandar), Maja Blagovič (Mati), Matija Rupel (Komar), Patrizia Jurinčič (Minka), Tina Gunzek (Anka) in Luka Cimprič (Pisek). Na samo Veliko noč, v nedeljo, 12. aprila, bo SSG gledalcem ponudilo sladko-grenko glasbeno doživetje s predvajanjem muzikala Zadnjih pet let Jasona Roberta Browna. Predstava, ki vsebuje kar nekaj poetičnih trenutkov in ustvarja tudi romantično vzdušje, je nastala kot koprodukcija s SNG Nova Gorica in z Glasbeno matico v režiji mlade, talentirane režiserke Jasmin Kovic iz Števerjana. To je zgodba mladega para, od sladke zaljubljenosti do trpke ločitve. Spremlja jo raznolika glasbena kulisa, ki jo protagonisti izvajajo v živo: na malem odru SSG pojeta Danijel Malalan in Patrizia Jurinčič, igrajo pa člani instrumentalne skupine, ki jo pod vodstvom Andrejke Možina se-

stavljajo Sebastiano Frattini, Irene Ferro-Casagrande, Matteo Bognolo, Luca Emanuele Amatruda in Mariano Bulligan. V nedeljo, 19. aprila, bodo gledalcem na voljo Goldbergove variacije Georgeja Taborija.

Predstavo je režiral Robert Waltl. Aprilski program predstav na spletu se bo končal 26. aprila s komorno uprizoritvijo. Gledalci bodo uživali ob drami Videz varna Thomasa Bernharda v zelo elegantni, uglašeni režiji Dušana Mlakarja. Zgodba se dogaja v dunajskem stanovanju, na "obrednem", tedenskem srečanju dveh upokojenih bratov, ki kljub stalnim "kratkim stikom" ne moreta živeti drug brez drugega. Protagonista čudovito posebljata izvrstna igralca Ivo Ban in

Predstava iz judovske, hudo-mušne perspektive in v tonu backstage komedije obravnava gledališče, svet in verske dogme.

Vladimir Jurc. Gledališki navdušenci ne zamudite te krasne priložnosti!

IK

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti

Povabilo na Likovni natečaj #Razgledidoma in strip natečaj #Protistrip

Zdaj ko smo primorani ostajati med štirimi domačimi stenami, se porajajo marsikateri zamisli, kako zapolniti čas, ki polzi malo počasneje kot prej, ko smo brezglavo dirjali v razne smeri po najrazličnejših službenih obveznostih in opravkih. Zdelo se je, da se res ne moremo umiriti. Pa nas je umiril in trdo zaustavil zloglasni koronavirus! V boju proti temu zahrbtnemu neznanecu, v dobro našega psihičnega počutja, iščemo tudi pri

Javnem skladu za kulturne dejavnosti Slovenije "ustvarjalne rešitve" in ponujajo dva "naredi doma izziva za vse generacije". Eden izmed teh je *S stripom proti strupu*. Z njim vabijo k ustvarjanju stripov: stripi naj bodo v manjših, tri do šest sličic dolgih odmerkih; zgodba naj bo znanstveno-fantastična, humorna, akcijska, retro-zgodovinska, romantična, pre-roško-apokaliptična vsakdanja ... Pri tem so zaželeni tudi "stranski učinki": presenečen-

je, filozofska poanta, smeh, začudenje ... Stripe bodo objavili v spletni galeriji in na družbenih omrežjih; najboljše

bodo nagradili s knjižnimi ali praktičnimi nagradami. Strip je treba poslati v jpg. ali pdf obliki na: monika. ivancic-

fajfar@jskd. si ali pa ga objaviti na Facebook strani JSKDLikovna dejavnost s pripisom #Protistrip.

Pripisati je treba tudi ime in priimek ali psevdonim, otroci pa naj navedejo še starost ali razred. Natečaj je odprt do 30. aprila 2020.

Drugi izziv je likovni natečaj za vse generacije: *Razgledi doma*. Vsak, ki želi sodelovati na tem natečaju, naj pošlje primerne

kotičke in zanimive razglede v domači hiši: npr. kakšen nenavaden predmet, rastlino, kos pohištva, dramatično osvetljen vogal sobe ali slikovit ambient, detajl na polici, tihožitje na kuhinjski mizi ... Natečaj je brez tehničnih ali slogovnih omejitev. Vsak lahko nariše risbo ali sliko, maketo, kolaž ... Vsak seveda vse lahko preoblikuje po svoje. Izdelek je treba fotografirati in ga poslati v jpg ali pdf obliki na monika. ivancic-fajfar@jskd. si ali ga objaviti na

Facebook strani JSKD Likovna dejavnost s pripisom #Razgledidoma. Pripisati je treba tudi ime in priimek ali psevdonim. Otroci lahko napišejo tudi starost ali razred. JSKD bo dela objavil v spletni galeriji in na družbenih omrežjih, najboljši izdelki bodo nagrajeni s knjižnimi ali praktičnimi nagradami. Tudi ta natečaj je odprt do 30. aprila 2020. Ustvarjalci, zavijajte si rokave in veselo na delo!

IK

Ob razsajanju koronavirusa

Je pandemija covida-19 primerljiva z vojno?

Kaj smo res v vojnem stanju, kot trdijo kolegi časnikarji, virologi, zdravniki, posebej pa kolumnisti in politiki, ki enačijo pandemijo z vojnim časom. Kdor tako misli, gotovo ni doživel vojne, ker imata pandemija in vojna skupnega le morijo ljudi, in še v tem je razlika, ker se virus znaša nad starejšimi, vojna pa pobija predvsem mlade. Prvi, ki je doživel in opisal tako vojno kot okužbo v Atenah, je bil starogrški zgodovinar Tukidid. V devetih knjigah je opisal zgodovino Grčije petega stoletja pred Kristusom s tremi vojnami med Atenami in Šparto za nadvlado na Peloponeškem polotoku. In pri tem ugotavlja, da je vojna neločljivi del človeške narave, ki bistveno spremeni, bolje rečeno, izniči vrednote. Prevlada boj za oblast brez vsakega moralnega zadržka, krutost ne pozna meja. Tukidid pravi, da vojna najprej povzroči v posamezniku strah s prirojenim občutkom za samoobrambo, nato premaga strah z nasiljem

nad sovražnikom. Sledi obdobje, ko si z junaštvom pridobimo čast in večji ugled v družbi. Končno pa vojna pomeni za zmagovalca predvsem korist. Vsega tega pa ni v kužnem obdobju. Junaki niso zmagovalci v bitkah, pač pa zdravstveno osebje, ki se bori za življenje obolelih. Pomanjkanje, ki ga občuti civilno prebivalstvo med vojno, ni primerljivo s karanteno zaradi kužnih obolenj. Res smo zaprti, toda sovražnik ni človek, pač pa virus, ki ga dobimo od sočloveka, ki ni sovražnik, največkrat znanec, če že ne prijatelj. Krutosti, ki je neločljivi del vojne, pri pandemiji ni. Čemu torej mnogi primerjajo kužno obolenje, ki se je iz Kitajske razširilo po vsem svetu, z vojno? Ker vojne niso doživeli na lastni koži. Priložnosti ni manjkalo. Afganistan, Bosna, Sirija, Libija in še in še. Lahko množični pokol med 13. in 18. julijem 1995 v Srebrenici primerjamo s petimi dnevi preteklega tedna v Bergamu. Ne gre

le za razliko v številu žrtev, pač pa na način, kako so umrli ali bili ubiti. Rad bi vas spomnil na

1.200 ali 1.500 bošnjaških beguncev iz Srebrenice, ki so jih zajeli Mladićevi krvniki, jih prepeljali v večje skladišče v Kravici

pri Bratuncu. Proti večeru so v skladišče odvrgli več ročnih bomb, postrelili pa so vse, ki so skušali zbežati. Med krvniki je bil tudi Slovenec Franc Kos, ki je pripadal 10. diverzantskemu oddelku glavnega štaba vojske Republike srbske. Potrdil je, da je slišal eksplozije in kasneje videl množico trupel. Streljali so po naročilu predstojnikov. Kos je bil zaradi zločinov proti človeštvu obsojen na 35 let zapo-

na: posledice so največkrat tako fizično kot psihično neozdravljive. V beograjski vojaški bolnišnici sem intervjuval dvajsetletnika, ki mu je mina pri Borovu naselju v Slavoniji odnesla nogi. Doma je bil iz Vukovarja, zrasel je s hrvaškimi in madžarskimi vrstniki, skupaj so igrali nogomet, skupaj ribarili smudže v Donavi. Nenadoma je bilo vsega konec. Hrvaški vrstniki so se pridružili gardi,

jno prijavil v vojsko. Ko sem ga vprašal, ali je imel kdaj puško v rokah, je v solzah odgovoril: morilec sem. Njegov oddelek se je pri Erdotu pretihotapil na hrvaško stran. Kot novince so ga pustili za stražo pri neki zapuščeni hiši. Nenadoma sta iz kleti stopila dva moška, oborožena s pištolama. Nikoli ne bom pozabil, je komaj izdihnil iz sebe, izraza začudenja prvega. Ne da bi pomislil, sem ustrelil in ga v polnem zadel. Ne veste, kako lahko je ubiti človeka. Včasih se tolažim, je še dodal, da sem plačal svoj dolg, saj sem invalid na vozičku. Toda izgubljeni nogi nista nič v primerjavi z življenjem, ki sem ga pokončal.

Že zaradi spomina na invalida, ki bo v kratkem dočkal Abrahama z nenehnim občutkom krivde, ne morem sprejeti enačenja pandemije z vojno. Vskladno, ki je preživel le nekaj mesecev sredi vojnih grozot, bi lahko pripovedoval iz lastne izkušnje. Toda le srečneži, ki smo se živi in zdravi vrnili, nosimo v sebi doživete zgodbe, spomine, razočaranja in grenke ugotovitve.

Hudo je bilo v Atenah, ko je divjala kuga, je zapisal starogrški zgodovinar Tukidid, toda vojna je z vsemi okrutnostmi nekaj mnogo, mnogo hujšega.

Saša Rudolf

V teh hudih časih negotovosti Križa in sodelovanje

Kar nekaj ljudi mi je izrazilo olajšanje, da so se stranke dogovorile za Janševo vlado, ker se v krizi z njo počutijo bolj varne. Naj zahtevam ljudem, pripravljenim spoprijeti se s krizo, kdaj tudi žal še ob za lase privlečenih izpadih političnih poražencev, novinarjev v zahtevnih časih solidarnosti za vse, za narod in državo. Kritično ukrepanje lahko poraja dvome, a če se ljudje domnevno upirajo v Ve-

rišča za politične spletke. Čudim se pa neobčutljivosti novinarjev, ki gre včasih že v navijaštvo in vnaša nemir in paniko v že tako pregrete razmere. Vpogled v stanje v Italiji, Španiji in drugod vendar lahko nudi realen pristop, na kar opozarjajo strokovnjaki, npr. dr. Eržen, dr. Voljča in še kdo. Sprejeti resnost položaja vključuje ne le izolirati se, pač pa tudi samo-omejiti. Vsi smo ranljivi, nepopolni, smrtni

novi devizi: vseeno je, koliko jih propade. Lajšanje stiske terja sodelovanje in povezovanje sil. To predpostavlja svetnike, a smo pogosto le kratkovidni, omejeni, zahtevni in sebični smrtniki. Zdravnik je zapisal, da se je na neki zabavi v Sloveniji v treh urah okužilo vseh 21 ljudi. Lahkomišelnost neodgovornost državljanov včasih preseneča, kot je potrdil tudi zavzeti gospod Šter. Kitajska je z uvedbo "vojnega stanja" zajezila tok okužb. Zdravstveni delavci z najzahtevnejšo izobrazbo in težkimi pogoji dela delujejo vestno in zavzeto in vlada je pravilno to ovrednotila, saj celo v tej krizi v drugih panogah ljudje z manj truda zaslužijo bolje kot oni. Preseneča odziv sodnikov in tožilcev na zmanjšanje plač, saj težko trdijo, da delajo več kot vsi odgovorni. Kot pravi Janša, je "vsak izmed nas del problema in del rešitve". Ne le za (samo) izolacijo, gre tudi za drugo ravnanje, najbolj pa za: biti človek na mestu. A celo stisko bližnjih kdo izkorišča za

lenju, kaj bi rekli v Ljubljani, kjer so vsi na kupu z največjo bolnišnico vred? Lažje je pametovati iz Berlina ali iz studia POP, kako testirati, priti do opreme na kriznem trgu in upravljati vse druge urgentne zadeve, kot pa se odgovorno spoprijemati pogosto na robu zmogljivosti in še potrpežljivo odgovarjati včasih tudi na neumna vprašanja novinarjev. Občudujem smelost ministrov, sekretarjev in tiskovnih predstavnikov, ki jim prekomerno in stresno delo odseva z utrujenih obrazov. Vsaj mladi zdravniki iz stroke vedo, koliko je ura, in se ne morem znebiti vtisa, da jih kdo izko-

ljuje, ne bogovi, ki vse vemo in znamo, kot nas je opozoril tudi papež Francišek. Če se tega zavedamo, bomo lahko sprejeli drug drugega in složno premagovali krizo, če to res hočemo! Človeške vezi se tudi ob fizični ločenosti krepijo s sočutjem in skrbjo za stisko bližnjega, z voljo po sodelovanju, medsebojnem zupanju in opogumljanju. Drugod se zavedajo, da je treba v krizi in izrednih razmerah vključiti tudi vojake, da nadomestijo preobremenjene in utrujene policiste, civilno zaščitno in olajšajo delo zdravstvenim delavcem. Očitno se najde kdo, ki vztraja pri Leni-

bogatenje z "vodnimi napitki", dragimi zaščitnimi sredstvi itd. Poleg denarne pomoči pa je treba spodbujati k ustvarjalnosti in samoorganiziranju, na domu, vrtu, kmetiji, v delavnici, k izdelovanju zaščitnih mask in drugih potrebnih stvari. Gospa Pivec spodbuja k pridelavi lastne hrane. Se kak travni del lahko spremeni v vrt? Virus terja spremembe navad, tudi k preprečevanju korupcije, opustitvi ukvarjanja s "praznimi stvarmi". Nevladne, raziskovalne in druge organizacije naj se posvetijo nacionalnim izzivom: kaj so predniki počeli v krizah, kako je z domoljubjem, socialno

pravičnostjo, enakopravnostjo, popravo krivic iz polpreteklosti ... Gre za večjo učinkovitost in zavzetost služb za državljane, za preseganje samovšečnosti in napuha, ki včasih celo po medijih udarja v javnost, namesto krepitev kulture vzajemnih medčloveških odnosov. Celovita in verodostojna informacija o stanju naj se povezuje s pošteno, dialoško in za človeka v stiski zavzeto držo.

Cerkev na Slovenskem je opravljala in zdaj v kriznih časih opravlja to nalogo. Spomnimo na vojno in revolucijo, ko so duhovniki za ceno življenja

stopili v bran ubogega in sebi prepuščenega ljudstva, ki so ga uničevali domači in tuji tlačitelji, ali na osamosvojitve Slovenije. Zdaj se zdi sicer operativna možnost Cerkve majhna, saj se moramo duhovniki, ki nam to pomeni še dodatno osamitev, izolirati. A duhovno sporočilo, ki ga nudijo škofje in duhovniki po medijskih sredstvih s sv. mašo, molitvijo in drugimi duhovnimi spodbudami upanja, odmeva v srcih. Tako v času življenja in smrti duhovno poglobljamo vsakdanjost, iščemo nevidne človeške vezi in se odpiramo večnim razsežnostim, saj smo

v Božjih rokah. V Romuniji patriarh Daniel kljub ukrepom verne vabi k bogoslužju in prejemu obhajila. Nekateri tudi pri nas. V Braziliji vodja večmilijonske protestantske ločine poziva k izganjanju virusa, hudiča. Papež in naši škofje pa utemeljeno pozivajo, naj se osamimo, a toliko bolj duhovno povežemo. Če kdaj, zdaj velja: "Delaj tako, kot da boš vedno živel, in moli tako, kot da boš jutri umrl". V tej zavesti odgovornosti tudi sam želim biti "v mislih in molitvah s tistimi, ki so zboleli, in s tistimi, ki varujejo njihova življenja".

Janez Juhant

Na spletnem mestu www.mladika.com bo revija dostopna od 9. aprila Izjemna spletna izdaja revije Mladika 2-3

V velikem tednu je izšla nova številka tržaške revije Mladika. Zajetna številka na 80 straneh se v rubriki Fokus spopada z izzivi, problemi in neznankami, ki jih v naše življenje prinaša pandemija novega koronavirusa. Gospodar- stvenik Edi Kraus razmišlja o ekonomskih posledicah produkcijske krize in o potrebi po novih razvojnih vizijah; Solnik Adrijan Pahor razmišlja o ekoloških in duhovnih posledicah sobivanja z virusom; župnik Karlo Bolčina poudarja, da je virus razkril našo krhkost, hkrati pa nas soočil s potrebo po novem življenjskem slogu, v katerem materialne dobrine naj ne bodo na prvem mestu; pesnica Majda Artač odkriva v sedanjih razmerah priložnost, da se prepuščemo branju in razvijanju domišljije; pisateljica Vilma Purrič kritično razmišlja o rojstni vasi Repen, ki je zaradi zapornice naenkrat ločena od svojega zaledja na slovenskem ozemlju: ta nova meja postavlja vprašanje o našem odnosu do prostora in nas sili, da si osmislimo novo

razlago sveta in bivanja o njem. Sara Brezigar z Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani razmišlja o strahu, ki se je vselil v naš svet, poudari pa tudi, da je koronavirus opozoril na spremembo težišča med Vzhodom in Zahodom in pokazal, da je Evropa integrirana celina, kar se je pokazalo ob zapiranju meja znotraj EU. Nika Čok je pripravila daljši članek z intervjuji o prednostih in pomanjkljivostih učenja na daljavo. Anka Peterlin je zapisala pogovor s psihoanalitičarko Vlasto Polojaz na temo naše družbe v času koronavirusa. V članku v rubriki Ekologija se poudari, da je epidemija preusmerila našo pozornost k novim problemom, drugačen način življenja iz zadnjih tednov pa nam je gotovo dal razumeti, kaj res nujno potrebujemo. V tej številki revije je objavljen tudi drugi del razprave Jerneja Vidmarja o povojnih ugrabitvah v Trstu in na Primorskem. Avtor piše o članih sabotažne skupine Verija Winklerja, o njegovem obveščevalnem delu v

Trstu, o ugrabitvah in likvidacijah, ki jih je njegova skupina izvedla v Trstu, nakar je prikazana življenjska pot posameznih operativcev. V reviji so objavljeni še drugi članki in literarni prispevki. Uvodno misel z naslovom *Pot k velikonočni svetlobi* je pripravil pater Edward Kovač. Priložen ji je tudi mladinski list Rast. Zaradi sedanjih razmer, ki upočasnjujejo prodajo in pošiljanje revije, bo številka 2-3 dostopna na spletni strani www.mladika.com od četrtega, 9. aprila, naprej.

POGOVOR **Sergij Pahor, predsednik DSI**

“Prizadeti smo, kakor je prizadeta vsa naša javna dejavnost”

Sergij Pahor je dolgoletni predsednik Društva slovenskih izobražencev, obenem pa tudi radijski novinar v pokoju, pred leti tudi predsednik SSO-ja. Vse od mladostnih let je aktiven v slovenskih demokratičnih združbah, vse življenje jim zastojno posveča svoj čas s predanostjo in požrtvovalnostjo. Poznamo pa ga tudi kot prodornega publicista.

V dnevi, ko je vse javno kulturno delovanje zaradi pandemije zamrlo, seveda tudi tradicionalnih ponedeljkovih večerov v organizaciji DSI že od začetka marca ni več mogoče prirediti. O tem in o načrtih društva smo se pogovorili s predsednikom Sergijem Pahorjem.

G. Pahor, Društvo slovenskih izobražencev predstavlja za Slovence bogato kulturno bogastvo. Vse od svojega nastanka v šestdesetih letih namreč vsak ponedeljek na ulici Donizetti, sredi mesta Trst, organizira kulturne večere s predavanji, proslavami, raznimi srečanji. V tako dolgi dobi se verjetno še nikoli ni zgodilo (niti ob nenadni smrti ustanovitelja Peterlina), da bi morali med sezono zapreti vrata, niti za en teden, kaj šele za tako dolgo obdobje, kot se je zgodilo tokrat.

No, nekajkrat se je zaradi obilnega snega ali poledice vendarle zgodilo, da smo morali na hitro odpovedati večer, in še takrat nam je bilo nerodno, ker nismo mogli vseh običajnih obiskovalcev pravočasno obvestiti. Daljša prekinitve

naših večerov pa je bila do nedavnega nekaj nepojmljivega. Zadnji ponedeljek v februarju smo bolj zaradi previdnosti odpovedali večer z arh. Stojanom Lipoltom, 2. marca smo imeli še srečanje z občinskim svetnikom Igorjem Švabom, potem pa je prišla prepoved. Letošnjega programa, ki je bil že izdelan do junija, tako ne bomo mogli v celoti speljati, če se bomo sploh še sestali pred koncem sezone.

Kakšni občutki vas prevevajo ob umankanju delovanja Društva slovenskih izobražencev in nasploh ob tem času, ki ga doživljamo? Mislite, da je morda lahko to tudi čas, ko lahko ozaveštvimo sebe in druge, kakšnega velikega pomena je možnost, ki jo imamo v 'normalnih' okoliščinah, da se lahko zbiramo vsak teden, da imamo ne samo možnost spoznati veliko zanimivih tematik, pač pa tudi skupaj diskutirati o njih?

Prizadeti smo, kakor je prizadeta vsa naša javna dejavnost, ne samo kulturna, športna, verska, ampak tudi pridobitniška in proizvodna, sploh vse javno življenje je postavljeno na glavo. Gotovo lahko pričakujemo krizo, kakor smo jim bili priče tisti, ki smo doživeli zadnjo svetovno vojno, pravzaprav je zdaj občutek še težji, ker smo prikovani doma. Kakor vse kaže, bo epidemija trajala dolgo časa, posledice pa bodo še daljše in bodo vplivale na vse javno življenje. To bo nevarno tudi za sam obstoj naše manjšinske skupnosti.

V teh dneh, ko smo zaradi

izrednih razmer nujno prikrajšani za družabne stike, morda vidimo tudi, kako velik je pomen naših društev prav z vidika socializacije.

Prireditve, koncerti, gleda-

Foto DD

lišče, društveni večeri, družabna srečanja nasploh so močni elementi za ohranjanje skupnosti. Nam se dogaja, da se tega večkrat prav ne zavedamo, ampak zdaj to čutimo vsak prav osebno, na lastni koži.

Čemu ste se morali kot društvo odpovedati? Katere večere ste za ta čas imeli na programu? Ali mislite, da bi že načrtovana srečanja lahko ponudili v naslednji sezoni? Glede na vitalnost, ki

ste jo pokazali do zdaj, si predstavljamo, da boste takoj, ko bo to mogoče, energično poprijeli spet za delo? Program je bil izdelan že do konca junija, toda zdaj je vprašanje, kaj bomo sploh

lahko uresničili. Če bo kaj, bo gotovo s precejšnjim časovnim zamikom, tako na primer podelitev nagrade Nadja Maganja, literarne nagrade Vstajenje, dobrodelnih razstav slovenske Karitas, nekaj predstavitev knjižnih novosti in tudi vrsto zanimivih predavanj. Morda se bo dalo kaj narediti poleti, tudi zunaj navadne sezone.

Društvo slovenskih izobražencev organizira tudi vsakoletne študijske dneve

DRAGA, katerih zgodovinski in etični pomen pri iskanju resnice je neizpodbiten. Ali ste že programirali letošnjo Drago? Gotovo bo tudi tokrat vsebina aktualna. Bo morda vsaj delno vezana na nekatere okrogle obletnice, ki jih je v letošnjem letu kar nekaj?

O Dragi smo začeli razmišljati že precej pred izbruhom epidemije in zbrali smo vrsto predlogov, o katerih bomo zdaj odločali. Še dobro, da nam tehnologija pomaga vzdrževati stike, tako s tega vidika ni problemov. Letos se nam ponuja več obletnic, ki bi zaslužile našo pozornost in so mikavne za Drago, morali bomo izbirati. Zanimiva je tudi okoljska problematika, povezana tudi s posledicami epidemije, saj se vsiljuje sum, da za vsem tem stoji prevladujoča nebrzdana gospodarska, industrijska in trgovinska globalizacija, zaradi katere je ves svet postal bolj krhek in ranljiv. Zaradi tega je tudi kriza globalna in bo trajno vplivala na celotno človeštvo. Mnogo gotovosti je kriza že spodkopala, marsikaj bo bolj skromno, vsekakor manj objestno. To bi tudi lahko bila zanimiva tema za sociologa, pa tudi za antropologa in filozofa. Vprašanje je, ali bomo ob koncu avgusta, ko je napovedana Draga 2020, sploh lahko imeli javno prireditve. Če to ne bo možno, bomo gotovo poiskali kakšno alternativo rešitev, ki nam jo omogoča sodobna tehnologija. O tem že razmišljamo.

V tem prelomnem času ob koronavirusu se nam ponuja razmišljanje o problemu odnosa do "starejših" članov družbe. Videli smo, da so se morali v nekaterih krajih, kjer je virus najkru-teje posegel po življenjih, odpovedati zdravljenju predvsem starejših ljudi. Vsi so priznali, da je z njimi odšel zgodovinski spomin, da je družba brez njih izred-

no obubožana. Ali mislite, da smo razumeli, da gre za zelo dragocene člane naše družbe, na katere naj bi odšlej bolj pazili in jih ovrednotili?

Sam spadam v kategorijo starejših, zares starih brez narekovajev, vendar ostajam na okopih... Seveda ni lep občutek, da ponekod morajo zanemariti zdravljenje starejših, za reševanje tistih, ki imajo več možnosti za preživetje, toda medicincem se zdaj postavljajo tudi take dileme. To je življenje. Katere vrednote bodo po epidemiji obstale, je odprto vprašanje. Ni nobene gotovosti, da bo družba boljša, gotovo bo posameznik bolj prestrašen.

Predstavljate društvo, ki sloini na katoliških vrednotah. V teh dneh se moramo ob poročilih o številu umrlih dnevno soočiti z vprašanjem smrti (ki ga naša družba v vsakdanosti odri-va). Ali mislite, da je to za kristjane lažje, ker naj bi imeli "tukajšnje" življenje le za prehod?

Ločitev od tega sveta ni nikoli lahka, ker navsezadnje odhajamo v neznan, čeprav imamo še tako trdno vero v pozemsko življenje. Izkušnje nam dokazujejo, da vsak "doživlja" smrt na svoj način, zaupanje v Boga pa daje smisel tako življenju kot nehanju. Vera mnogim daje moč, da premagujejo strah.

Kako preživljate obdobje izolacije? Katero knjigo imate na omari? Kaj bi nam svetovali za branje v teh dneh?

Meni pravzaprav ni težko, ker sem rad doma, sprehodov nisem nikoli imel rad, delo na vrtu mi je več kot dovolj. Berem pa po več knjig hkrati, od literature do esejistike in zgodovine. Doma sem odkril še veliko knjig, ki jih nisem prebral, nekatere pa berem že drugič ali tretjič...

P. in

Evharistični blagoslov mestu s ploščadi pred svetiščem

Svetišče na Vejni

V četrtek, 2. aprila, je nadškof Giampaolo Crepaldi šel kot romar k svetišču na Vejni, da bi tam molil k Mariji in posvetil Marijinemu Brezmadežnemu Srcu škofijo, mesto Trst in okolico ter vse prebivalce. Kot je sporočil po spletu, je to storil zato, ker mu je veliko vernikov pisalo, naj bi okreplili prošnje in molitve k Mariji. Nadškof je povabil vse vernike, naj zmoliijo z njim rožni venec. Molitev je spremljala v živo televizijska postaja Telequattro.

Tržaški škof je v prošnjah prosil za naše bolne in za hudo bolnega msgr. Evgena Ravignanija, za vse zdravnike, ki opravljajo dragoceno delo, za nesrečneže, ki nimajo doma, za zapornike, za starejše, ki so v teh časih zaskrbljeni in trpijo zaradi samote, za Italijo, ki si želi miru in jasne prihodnosti, in za vse nas, da bi v teh časih dobili moč, pogum in tolažbo.

Sledil je obred izročitve Marijinemu Brezmadežnemu Srcu Trsta, tržaške škofijske Cerkve in vseh tistih, ki so prizadeti zaradi hude pandemije: bolni in njihove družine, otroci brez šole in iger, delavci, ki so izgubili delo, in tisti, ki morajo delati v težkih razmerah, javne oblasti in vsi tisti, ki se čutijo izgubljeni, revne in potrebne. Z zaupanjem se izročimo njej in jo prosimo, da nas poveže z Srcem Jezusovim, da nas bo potolažila njegova neizmerna ljubezen, ki nas varuje in rešuje. Ob tej posvetitvi naj gre posebna misel našim starejšim, ki so najbolj izpostavljeni, krhki in prestrašeni. Ta posvetitev je dejanje ljubezni do njih in izhaja iz dobrega in velikega srca, ki ga ima mesto Trst.

“Marija, naša Mati in Kraljica, z upanjem smo prišli sem na Vejno, kjer nas čakaš z materinsko nežnostjo, da bi priporočili tvojemu srcu vse naše tesnobe in skrbi, ki jih prinaša ta virus. Pošlji nam tolažilno novico, da je Bog neskončna ljubezen. Marija, z bremenom velike žalosti prihajam k tebi s prošnjo, da bi sprejela naše pokojne v Božji objem in da bi podpirala z Božjo močjo vse bolne, zdravnike, bolničarje in vse tiste, ki se borijo s tem virusom. Sprejmi vse pod svoj plašč, ki naj bo naše varno zavetišče”, je sklenil nadškof.

MC

KRIŽ Hvalevredno delo jusarjev

Kristusov kip je zadobil nekdanji sijaj

V zadnjem času se pojavljajo v naši vasi križi različne novice, žal največkrat o avtomobilskih nesrečah. Zdaj pa imamo lepo popolnoma svežo

novico: očistili so Kristusov kip. Ljudje, ki prihajajo k nam, navadno niti ne opazijo, da imamo ob vhodu vasi Kristusov križ; do zdaj je bil zanemarjen, zapuščen, zato skoro "neviden". Zato je prav, da se zdaj ob Veliki noči nekoliko zamislimo.

Ob vhodu v vas stoji toskanski monolitni steber, na njegovem vrhu je izklesan križ: Kristus s prečko in z napisom I. N. R. I. (Jezus Nazareški Kralj Judov), ob

vznožju pa je napis: Comunitas S. Xcis A. M. D. G 1761 (Svetokriška skupnost. V večjo slavo Božjo 1761). Gre za latinski križ, ki neenako razpolavlja steber, ki je izdelan po merah stoječega človeka z iztegnjenimi rokami.

To je tudi križ evangelija, njegovi kraki simbolizirajo namreč štiri elemente: zgornji krak simbolizira upanje širina križa usmiljenje dolžina vztrajanjedokonca podnožje, zasajeno v zemljo, po označuje vero, ki počiva na globokih temeljih. Tako so mislili naši predniki, ko so izbrali križ za simbol naše vasi.

Križ so postavili Križani po končani kugi, ki je zadel vas leta 1760. Križ je bil zelo potreben popravila in temeljitega čiščenja. Za to so se zavzeli kriški jusarji. Delo je opravil vaščan Boris Bogatec. Ker je bil kip zelo zanemarjen in delo težko, je Bogatec z naveti pomagal kamnosek Kristijan Zidaric, doma iz Šempolaja.

Križ je zdaj lepo viden, zato ga lahko občuduje, kdorkoli zaide v našo vas.

D. S.

Zelo dobrodošla ponudba Las Kras - SDGZ Izdelki in pridelki prek spleta na dom

Ker obiske trgovskih in drugih obratov v času pandemije omejujejo strogi predpisi, so si trgovci, gostinci in drugi proizvajalci omislili dostavo izdelkov, storitev in pridelkov na domo-ve.

Na pobudo Slovenskega deželnega gospodarskega združenja in Lokalne akcijske skupine Kras delujeta od ponedeljka, 6. aprila, med sabo povezana portala www.oddoma.it in www.trieste.gren, po katerih lahko odjemal-

ci na Tržaškem, Goriškem in v videmski pokrajini naročajo, plačujejo in prejema-jo na dom najrazličnejše artikle in pridelke. SDGZ in LAS Kras opravljata pri tem brezplačno posredniško vlogo. Inicijativa, prek katere lahko kupci nalagajo v svoje spletne košarice najrazličnejše blago, eno-gastronomske specialitete in domače pridelke, je mišljena za dolgoročno delovanje, saj bo izkušnja koronavirusa močno okreplila zahtevo po tovrstnih spletnih storitvah.

Za dostavo obrokov in blaga bodo skrbeli zunanji izvajalci. Portala sta v začetni fazi odprta vsem ponudnikom.

SDGZ
URES
Slovensko Deželno
Gospodarsko Združenje
Unione Regionale
Economica Slovena

POGOVOR Gorazd Pučnik

“Vsi smo se morali prilagoditi razmeram”

Kako so se v teh izrednih časih organizirali v Dijaškem domu Srečko Kosovel v Trstu, nam je povedal ravnatelj Gorazd Pučnik.

Kako ste se pozdravili na to izredno stanje? Kaj deluje v središču?

Prav tako kot večina ostalih dejavnosti je tudi naše delovanje zamrznjeno. Otroci, ki obiskujejo jasli in vrtec tu pri nas, so namreč doma. Z njimi je težko delati na daljavo, saj so še majhni, in organizirati delo, s tem da niso fizično prisotni, je težko. Lahko jim pošljemo le kakšen posnetek s pravljico ali pozdravi. Prav tako tudi pošolskega pouka ni, to tudi zaradi tega, ker žal nimamo dovolj tehničnih pripomočkov in imamo slabo internetno povezavo, ki ne bi zdržala intenzivne prenosa podatkov. Sma pa na razpolago in oporo šoli, če nam sporoči, da potrebuje kakšno individualno pomoč.

Tesne stike smo ohranili z otroki s posebnimi potrebami. S temi, približno petnajstimi, smo v rednem stiku, kar pomeni s klici, videoklici, posnetki ali tudi enostavno s sporočili po Whatsappu. Tem je v izrednem stanju še posebno težko, zato jim namenimo veliko pozornost.

Tudi služba za mladoletne Ptički brez gnezda deluje s polno paro, saj smo pred kratkim sprejeli še 7 mladoletnih migrantov. Skupno jih je zdaj 30. Ti so namreč v našem središču v izolaciji in seveda strogo spoštujejo ukrepe. Ni lahko, saj so bili navajeni hoditi tudi ven, zdaj pa so zaprti. Spremljajo spletni pouk na naših računalni-

kih. Ni pa vedno enostavno, saj večina obiskuje tehnične šole in nimamo vseh tehničnih pripomočkov, kot če bi bili v šoli ali kot jih lahko imajo drugi mladoletniki doma.

Kje je največ težav?

Birokratski in administrativni postopki, ki jih je treba stalno spreminjati in izvajati, so vedno prisotni. Poleg tega mislim, da so in bodo ekonomske težave še precej raz-

Foto damj@n

vidne, tako kot za vsa področja. Dijaški dom jih bo doživel, osebje in seveda tudi nekateri starši, ki so prav tako v dopolnilni blagajni ali celo brez dela. Upamo, da bo zdravstvena kriza kmalu minila, kajti tem dlje bo trajala, več škode bo. Gotovo bomo morali razmisliti o formuli, ki bo vsaj delno sprejemljiva za vse. Dodatna težava v družinah je pa ta, da so otroci brez oskrbe, predvsem v tistih družinah, v katerih starši delajo in jih ni doma. Tu so igrali pomembno vlogo no-
Matevž Čotar

rizična skupina in so zaradi virusa zaprti doma in ne morejo pomagati.

Prihajajo pa tudi na dan vse tehnološke pomanjkljivosti in zavedamo se, kako smo glede internetne povezave na državni ravni zaostali. V takih okoliščinah nismo nikoli delali, zato upam, da se bomo od tega tudi kaj naučili in izboljšali ter posodobili delovanje na različnih področjih.

Kaj pa uslužbenci?

Uslužbenci so se žal morali prilagoditi razmeram. Približno polovica jih je v dopolnilni blagajni, ena četrtna v delni, ena četrtna pa, kot je razvidno iz omenjenih dejavnosti, dela s polno paro.

Kako pa bo s poletno dejavnostjo in drugimi načrti?

Načrtovali smo izvedbo nekaterih projektov oz. izrednih dejavnosti, ki smo jih za zdaj zamrznili. Vsi si nekako ustvarjamo iluzijo, da jih bomo vendar izvedli, za zdaj pa je prihodnost velika negotovost. Žal ne moramo vedeti točno, kdaj se bo izredno stanje normaliziralo in v kakšni meri nas bo prizadela organizacijska, socialna in ekonomska škoda. Ukinitvev projektov pa ni tako huda kot izguba oz. ukinitvev redne dejavnosti. To je gotovo najbolj skrb vzbujajoče.

Mi zapiramo samo dva tedna letno, tako da je tudi naša poletna dejavnost zelo bogata. Zdaj, kot rečeno, je vse pod vprašajem, optimistično pa upam, da se bo stanje proti koncu maja izboljšalo in morda bomo poleti lahko zopet začeli vsaj delno, če že ne redno in običajno delovanje.

Matevž Čotar

POGOVOR Igor Švab

Virus, proračun, občinski davki in Evropa

Ob delovanju tržaške občine in aktualnih temah smo se pogovorili s podpredsednikom tržaškega občinskega sveta in svetnikom stranke SSK Igorjem Švabom.

Občina Trst je zaprla svojo palačo tudi zato, ker so bili primeri okužb, kajne?

Tako je, palača je v bistvu zaprta in osebni zmenki so prekinjeni. Na občini so zabeležili tri okužbe s koronavirusom. Uslužbenci sicer ne delajo v enotah, ki so v kontaktu z ljudmi oz. s strankami, zato je bilo število ljudi, ki so imeli stike z njimi, omejeno. Sicer je to zaprtje le navidezno, ker se v bistvu administracija občine nadaljuje na daljavo. Približno 500 občinskih delavcev aktivno in organizirano dela doma na tako imenovan način “smart working”. Na razpolago so torej storitve po spletu in za nujne potrebe se da vsekakor telefonsko kontaktirati urade. Ostaja odprta nova “kontaktna točka” (passo Costanzi št. 1) le za prijavo smrti in rojstev.

Kako gre s proračunom? Se občinski svet pogovarja in odloča na videokonferencah?

Občina je sprejela vladni dekret, ki dovoljuje, da se javne uprave sestajajo na videokonferencah. Temu se je takoj prilagodila tudi tržaška občina in v ponedeljek, 30. marca, začela postopek odobritve letošnjega proračuna. Na spletnih sestankih so odborniki predstavili vsak svoj resor. Po končanem postopku je komisija soglasno sprejela, da gre proračun v razpravo ta teden in ga bo v sredo, 8. aprila, občinski svet tudi sprejel. Letošnji proračun je bil sestavljen v začetku februarja, ko izredne razmere niso prišle še na dan, zato ne odraža realnega stanja, predvsem, ko govorimo o raznih predvidenih prihodkih kot recimo turistična taksa, občinski davek na premoženje ipd. Kot opozicija

smo predlagali, da bi uvedli nekatere spremembe že v prvem dokumentu, s tem pa se večina ni strinjala. Župan Roberto Dipiazza in podžupan ter odbornik za bilanco Paolo Polidori sta vsekakor že zagotovila, da bo občinska uprava na razpolago in da bo upoštevala vse popravke in rebalanse ter pri tem povabila k sodelovanju tudi opozicijo. Upam, da bodo držali besedo, kajti v tem težkem trenutku mesto Trst

dodeljujejo finančna sredstva družinam, ki so v stiski.

Neprimerno obnašanje, na katero nas je navadila občinska večina, pa se nadaljuje...

Ja. Zelo obžalujem obnašanje nekaterih politikov do Evrope, predvsem tistih, ki nosijo institucionalno odgovornost. Res je, da se Evropa ni posebej izkazala v tem obdobju, in tukaj ne skrivam mojega razočaranja, da je v trenutku potrebe popolnoma zmanjkala skupna evropska solidarnost, kar tudi lahko opazimo vsi. Ni se pa treba vesti tako neodgovorno, nesramno in poniževalno kot nekateri politiki, ki trgajo evropske zastave ipd. Treba je ostati trezni, kljub hudim razmeram, racionalno razmišljati in ukrepati tako, da bo dobro za vse. Saj ni države ki je ni bil prizadel koronavirus, nekatre zelo hudo kot Italijo in Španijo, druge nekoliko manj, vse države pa žal poznajo visok smrtni davek, zato folklore ne potrebujemo.

Za konec še kratka misel za tržaške občane...

Trst je v Furlaniji najbolj prizadet z okužbami novega virusa. Še vedno imamo preveč prijavitelj, ki se ne vedejo po pravih. Vabim zato vse občane, da spoštujejo deželne in državne ukrepe, da se lahko čim prej rešimo tega težkega zdravstvenega kriznega stanja. Še precej časa bo minilo, preden se bomo vrnili k življenju, ki smo ga bili navajeni, toda z odgovornim vedenjem stanje lahko vsaj delno omilimo.

Katero so druge aktualne teme?

Eden prvih pomembnih sklepov, ki ga je občinska uprava sprejela na podlagi vladnega dekreta, je odložitev plačila davka za odvoz smeti, t. i. davek TARI, in da se zamrzneta tako davek za uporabo javnih površin (COSAP) kot davek za reklamne panoje. Občina se bo potem prilagodila tudi nadaljnjim državnim sklepom, ki

MČ

Spomini iz nekdanjih prazničnih dni

Velikonočne navade v kraških vaseh

V dneh, ko mnogi, še predvsem na spletnih družbenih omrežjih, nergajo in žalujejo za tem, česar ne smemo v času nevarnosti okužbe s koronavirusom počenjati, je pomembno obuditi spomin na nekdanje navade in obrede praznovanja Velike noči. Tudi zaradi tega, ker ti letos zaradi pandemije bodo potekali v okrnjeni obliki. Življenje prejšnjih generacij je v kraških vaseh še po vojni marsikje zaznamovalo pomanjkanje. Brez izobilja in potrošništva, ki sta se pojavila kasneje, je bilo doživljanje Velike noči pristno. Da bi podrobneje spoznali takratni čas, smo se pogovorili z gospo, ki so odraščale v vaseh tržaškega Krasa.

Franja Okretič, ki je steber nabrežinske cerkvene skupnosti, je odraščala v narodnozavedni družini. Ob glavni cesti, ki pelje skozi vas, je njen oče upravljal mlin, v katerega so zahajali prebivalci bližnjih in bolj oddaljenih vasi. Naša sogovornica se spominja, kako so ljudje pred vojno in po njej na cvetno nedeljo nosili v cerkev blagoslovljat oljčne vejice: “Župnik je s strežniki in pevskami najprej opravil mimohod okrog cerkve. Med hojo so prepevali

psalme. Sledil je skupni blagoslov oljčnih vejic v cerkvi”. Vejice so vaščani hodili rezat k divjim oljkam, ki so rastle na terasastih površinah nad morjem, v bregu. “Po blagoslovu počenjati, je pomembno obuditi spomin na nekdanje navade in obrede praznovanja Velike noči. Tudi zaradi tega, ker ti letos zaradi pandemije bodo potekali v okrnjeni obliki. Življenje prejšnjih generacij je v kraških vaseh še po vojni marsikje zaznamovalo pomanjkanje. Brez izobilja in potrošništva, ki sta se pojavila kasneje, je bilo doživljanje Velike noči pristno. Da bi podrobneje spoznali takratni čas, smo se pogovorili z gospo, ki so odraščale v vaseh tržaškega Krasa.

družini, v kateri je bilo zdravje krav ključnega pomena za preživetje. Okretičeva se tudi spominja časa, ko je Jezusovo vstajenje potekalo na nedeljo zjutraj. “Maša je bila že ob 6. uri, zvo-

novi so se spet oglasili, sledila je procesija. Medtem ko so po okoliških vaseh ženske nosile blagoslovljat hrano na velikonočno soboto popoldan, so v Nabrežini to počenjale na Veliko noč. V koš smo dali pinco, pršut, sol in poper, jajca, steklenico olja in vina. Simbolično smo tako blagoslovili jedi za celo leto”, je obrazložila naša sogovornica, ki z vsakoletnim obnavljanjem blagoslova ohranja staro tradicijo, kar pa letos ne bo mogla storiti. V zameno bodo nabrežinski g. Karlo Bočina in drugi duhovniki za cvetno nedeljo in Veliko noč opravili na daljavo blagoslov zelenja in jedi, ki jih bodo ljudje pripravili doma na mizah. Velika noč je predstavljala tudi čas, ko je vsa vaška skupnost zbrala. “Med mladimi v Nabrežini je bila navada, da smo na velikonočni ponedeljek šli prvič k morju. A takrat je bilo topleje kot zdaj”, objasni Okretičeva. Tako kot že božični so tudi velikonočni prazniki potekali v družinskem krogu. “Nismo hodili na velikonočna kosila v restavracije, kot je zdaj za mnoge navada”. Naša sogovornica hrani lepe spomine na otroštvo in mladostna leta. Druženje je potekalo znotraj vaške skupnosti.

Nekoliko drugače je bilo okrog Velike noči na Kontovelu, kjer je bilo življenje tesneje povezano s Trstom. O tamkajšnjem praznovanju Velike noči v prvem povojnem obdobju nam je pripovedovala **Ada Štoka**. “Ker je bilo v kontovelskem bregu veliko oljčnega grmičevja, ki je poganjalo iz čokov dreves, ki jih je leta 1929 pobrala huda pozeba, so vaške žene rezale vejice in nosile ob cvetni nedelji prodajati ‘ueljčuno’ v mesto”. Oljčne vejice so nabirale v rjuho, ki so jo privezane nosile na glavi. V nekaterih kontovelskih družinah so iz oljčnih listov pletli palme z božjimi podobami, ki so jih potem prodajali po mestnih ulicah, pred cerkvijo Novega sv. Antona, pri Sv. Jakobu in drugje.

Za ljudi, ki so v prvem povojnem obdobju odraščali na Kontovelu, je Velika noč predstavljala začetek pomladi. Ob Božiču je bil edini praznik v le-

tu, ko so se po domovih pojavile potice. Tradicionalne velikonočne jedi so bile žolca s čebulnimi olupki, obarvana jajca, kuhan pršut, hren itd. K doživljanju praznika je prispevalo tudi pritrkavanje zvonov, ki so ga po nekajdnevni tišini izvajali pritrkovalci. Tudi v kontovelsko cerkev sv. Hieronima so vaščani nosili blagoslovljat jedi. Te bo gospod Jožeh Špeh, tako kot iz proseške cerkve sv. Martina, letos simbolno blagoslovil na daljavo. Kontovelke niso oljčnih vejic prodajale le v mestu, ampak tudi po okoliških vaseh. Tega se dobro spominja **Milena Guštin**, ki je odraščala v Repnu. Tudi v njeni rojstni vasi je bila Velika noč praznik z veliko začetnico. Na mizi so se ob tej priložnosti pojavile jedi, ki jih drugače niso okušali: presenc, pinca, kuhan pršut itd. Te so na velikonočno soboto nosili ‘požegnati’ v cerkev na Tabru. Guštinova se spominja tudi

‘drdrač’ ki so jih dečki vrteli, ko so zvonovi na veliki petek obmolnili. Sobotne procesije, ki je potekala okrog svetišča, in svečanih maš na Tabru so se udeleževale družine vseh okoliških vasi. Prihajale so tudi iz Vogelj, Dola in Vrbovej, ki so se po mirovni pogodbi znašle na drugi strani državne meje. Vsi so prihajali peš. “Do dvakrat dnevno, denimo, na Veliko noč, ko smo se popoldne udeleževali tudi večernic”. Tudi naša repenska sogovornica pravi, da je Velika noč dejansko in simbolno predstavljala začetek pomladi. “Otroci smo ob tej svečanosti nosili praznično obleko, bele čevlje, in ker so podnebne razmere to dopuščale, kratke rokave”. Repentabrski nadžupnik Anton Bedenčič se je letos zaradi izrednih razmer odločil za ‘potujoči’ blagoslov oljk in zelenja. Obrede velikega tedna in velikonočno slavje bodo župljani lahko spremljali po Facebooku.

Igor Švab o zaprtju železarne

Z zaprtjem škedenjske železarne se končuje tudi del tržaške zgodovine na industrijskem področju. Podpredsednik občinskega sveta Igor Švab se strinja z dejstvom, da je skrb za okolje zdaj med glavnimi točkami. Prepričan pa je, da zaprtje železarne ni bila edina rešitev. Prav gotovo bi lahko posodobili naprave, saj je bilo pripravljeno v to vlagati tudi lastništvo železarne, kar bi bistveno omejilo onesnaževanje, kot se dogaja v drugih evropskih državah, in s tem tudi ohranilo delovna mesta. Politika pa je demagoško odločila drugače in železarna končuje svoje delo. Tržaški občinski svetnik je zaradi tega izrazil skrb za usodo približno 400 delavcev in njihovih družin, ki prav gotovo doživljajo hude čase.

Pevska kultura v času koronavirusa

Dobrodošle samostojne zamisli zborov v naši deželi

Tudi kultura bo po končani krizni situaciji doživela zelo problematično prehodno dobo. Globalni gospodarski zlom države bo terjal takojšnje rešitve, najprej na najnuj-

tudi družbenega značaja. Zbori po definiciji združujejo ljudi in spadajo v kategorijo dejavnosti, katerim so se morali vsi odpovedati, zato je odziv pevcev v prihodnjih mesecih za zdaj

ki so že redna dejavnost z improviziranim petjem na balkonih ali v bolj organizirani obliki virtualnega zbora, sestavljenega iz videoposnetkov posameznih pevcev, ki pojejo isto skladbo.

na poseben način angažirali, da bi krajšali čas ljubiteljem zborovske glasbe. Zato se redno oglašajo na Facebook strani zbora s posameznimi "nastopi" na razne teme, od vsem dobro znane

najnovejšega koncertnega projekta, pevci vokalne skupine Anakrousis pa zapojejo na razdaljo zimzeleno *Ne čakaj na maj* in pripomnijo, da itak bo ravno do maja tako...

mreže postnih in velikonočnih zborovskih dogodkov Paschalia, a je hkrati povabila vse zборе k ustvarjanju virtualne zborovske revije na Facebooku in na spletni strani deželne zveze. Že nekaj ur po objavi poziva so zbori začeli pošiljati svoje avdio in video posnetke na postno temo in revija se bo nadaljevala do predvidenega konca oz. dokler bodo zbori pošiljali svoje prispevke. V zvezo USCI so včlanjeni tudi vsi slovenski zbori ZSKD, ZCPZ Trst in Gorica. Deželna zveza je tudi edina, ki je v tem obdobju lahko ohranila eno od svojih dejavnosti, saj ni prišlo do ukinitve radijske oddaje Choralia on air, ki jo uredniki ob zaprtju radijskega studia pripravljajo vsak na svojem domu in jo USCI objavlja neposredno v podcast predalu spletne strani uscifvg.it vsako soboto ob 11. uri.

PAL

nejših področjih, a tudi prostovoljna kulturna dejavnost bo občutila začasno ali trajno spremembo, ki ne bo samo finančna, ampak

vprašanje (ali pa nas bo morda presenetil z valom optimizma in zaupanja?). Prav gotovo petje še živi, tudi v izolaciji: s flash-mobi,

Pojoča dežela, kot je Furlanija Julijska krajina, je dejavna tudi na socialnih omrežjih. Pevci zbora Vikra in dirigentka Petra Grassi so se

treme pred koncertom do zelo koristnih nasvetov za estetsko urejen videz zbora. Skupina Bodeča Neža objavlja video posnetek svojega

Zbori so si zamislili samostojne pobude, a so se odzvali tudi kolektivno: deželna zborovska zveza USCI je preklcala deseto izvedbo

Brskanje po podstrešju razkrije lahko marsikaj Zavetnika zoper kužne bolezni

Zdaj, ko ni več tega brezglavega tekanja s pomanjkanjem časa, ko smo vsi lepo doma med štirimi stenami, se najde čas za brskanje po stanovanju, po tistih predelih, po katerih bolj redko hodimo. Morda le, ko se pojavi kakšna siva lisa na stropu in je treba pogledati, kaj se dogaja na podstrešju. Tu se najdejo razni predmeti, odstranjeni iz stanovanja, ki zaprašeni čakajo, da jih kdo odkrije. S težavo, ker

nom g. Ivanom Slavcem (1859-1940), ki je opravljal svoje poslanstvo na Opčinah od leta 1903 do 1912. Namreč leta 1910 je bil Anton Vidau (8. 1. 1873-11. 2. 1962) – moj ded – imenovan za glavarja vasi (tedaj je vsaka vas imela svojega župana). Kmalu nato je 24. februarja prišlo do pretresljivega uboja Andreja Reščiča s strani žandarja Langa. To je bil žalosten dogodek; nastale so tudi težave pri pogrebu ne-

nega vikarja za slovenski in hrvaški del tržaško-koprške škofije v Trstu. Domnevam, da sta ju prav to njuno sodelovanje ob tistem nesrečnem dogodku in obenem po dveh letih odhod obeh na drugo zadolžitev na neki način tako zblížala, da sta si izmenjala spominska darila, v tem primeru knjige, ki sem jih našel na podstrešju.

Ker se je v tem zadnjem času pojavila ta nadloga s tem koronavirusom v svetu, sem šel poiskati priprošnjike proti kužnim boleznim v najdenih knjigah. Prvi svetnik je sv. Boštjan mučenec, ki goduje 20. januarja. "Rodil se je berž ko ne v mestu Narbonne na Francoskem, izrejen pa je bil v Milanu (zdajšnje žarišče kužne bolezni v Italiji) in že od zgodnje mladosti je bil goreč služabnik Jezusa križanega". V času Dioklecijana leta 288 je prestal mučeniško smrt. Leta 680 so bile njegove kosti prenesene v cerkev, ki jo je dal zgraditi Konstantin. "Ker je ob času prenesenja njegovih ostankov strašanska kuga kar nehala, začeli so kristjani sv. Boštjana pomočnika častiti zoper kužne bolezni in so že velikrat po njegovi priprošnji rešeni bili."

V tretji knjigi iz tega sklopa sem našel drugega priprošnjika zoper kužne bolezni, sv. Roka (r. 1295 v Montpellieru v Franciji, u. pa v Vogheri; ni znano točno kdaj, med leti 1376/1379). Bil je mladenič iz premožne in verne plemiške rodbine, po smrti staršev je razdal med reveže svoje premožninske imetje. Nepremičnino pa je pustil svojemu stricu in se odpravil kot romar proti Rimu. V Toskani je naletel na razsajanje kuge; tu se je ponudil oskrbniku neke

bolnišnice kot strežnik tem revežem, ker ga je v to gnala neka notranja sila. S stiskom roke in znamenjem križa se pričlenja njegova svetniška zgodba zdravilca te kužne bolezni. "Leta 1315 je kuga po vsem Laškem in skoraj po vsi Evropi ta strašno razsajala, da je blizo tretjino ljudstva podavila". Nazadnje je zbolel še sam, a je čudežno ozdravel. Ko se mu je zdravje izboljšalo, je nadaljeval svoje delo; Božji glas mu je velel, naj se vrne domov. Tedaj pa je bila vojna v njegovem rodnem kraju. Ko je prišel v Montpellier in v vas, ki je bila prej njegova last, je bil tako izčrpan od bolezni in dolge poti, da ga domači niso prepoznali, pa tudi on se ni dal prepoznati. Mislili so, da je ogleduh, zato so ga zaprli v ječo, v kateri je prebil pet let. A to je bila tudi njegova želja, posnemati Jezusa v revščini, zapuščenosti in zasramovanju. Karkoli je trpel, je trpel iz ljubezni do Njega. "Večkrat je bila vsa ječa z nebeško lučjo razsvetljena in to zlasti njegov smertni dan, ki mu ga je Bog razodel". Ko je duhovnik opravil spoved in mu podelil sveto popotnico, je šel do sodnika in mu povedal, da to, kar je videl, ga nagovarja, da ima v ječi svetnika. Ko so šli pogledat, so poleg rajnega našli desko, na njej pa je bilo napisano ime in stan pokojnika. "Hitro teko v ječo, razgalijo merličeve persi, ter na rupečem križu, ki ga je Rok na svet prinesel, spoznajo, da je njihov vnuk, katerega so vže davno za mertvega imeli. Njemu v spomin so sorodniki sezidali veličastno cerkev. Tako je sv. Rok postal priprošnjik in zaščitnik zoper kužne bolezni.

Pavel Vidau

Opomba: Anton Vidau, ded avtorja tega prispevka. Besedilo v ležečem položaju, originalen prepis iz knjige.

leta tečejo, sem po lestvi zlezal na podstrešje, ne vedoč pravzaprav, kaj sem prišel iskat. Med brskanjem v medli svetlobi sem naletel na zaboj z lepo zloženimi starimi knjigami, poleg raznih časopisnih izrezkov in revij, ki mi odkrivajo že pozabljeni svet preteklosti. Med listanjem sem zagledal knjigo z lastnoročnim podpisom I. Slavec. Naslov knjige: *Življenje svetnikov in svetnic Božjih*, avtor dr. Rogač. Izdala družba sv. Mohorja v Celovcu leta 1867. Najprej me je pritegnil lastnoročni podpis, nato pa se mi je postavilo vprašanje, kako je prišla ta in druge tri knjige iste vsebine k nam na podstrešje. Spomin me je vodil, glede na podpis in vsebino teh knjig, na povezavo z openskim župnikom in deka-

srečnika, orožniška oblast je po obdukciji zahtevala takojšen pokop, vaščani pa so želeli dostojen cerkveni pogreb. Zaradi teh žalostnih dogodkov in posledično težav, ki so nastale ob pogrebu nesrečnika, se je tej nalogi odpovedal in leta 1912 ga najdemo v novi službi kot pismonošo. Bil je zadnji vaščan kot poglavar v vasi, v poznejši dobi (1954) pa prvi cerkvenik po ponovni blagoslovitvi cerkve sv. Florijana pri Banih, po oskrbnitvi le-te v času vojne. Ob tistih dogodkih sta bila g. Slavec in Anton Vidau večkrat v stiku za razrešitev nastalih problemov. Dve leti pozneje sta tudi odšla vsak na novo zadolžitev. Kot že omenjeno, Vidau je postal pismonoša, gospoda Slavca pa je škof Karlin imenoval za kanonika in general-

Velikonočna misel nadškofa Giampaola Crepaldija

Dragi bratje in sestre, na Veliko noč se kristjani spominjamo na dneve, ko je bil Jezus križan, pokopan in nato je vstal od mrtvih. Naša verska identiteta sloni na tem dogodku, ko se Kristus pridruži tudi s telesom nebeškemu Očetu in postane soudeležen življenja Boga. Neposredno smo postali tudi mi soudeleženi tega novega Jezusovega življenja. Dragi bratje in sestre, v teh hudih časih strahu in negotovosti zaradi epidemije koronavirusa, ki nam ne dovoli, da bi se skupno udeležili Velike noči, vas vabim, da razmislite o besedah, ki nam jih je sveti oče namenil 27. marca ob zgodovinskem dogodku pred praznim Trgom sv. Petra. Papež nas je pozval, naj sprejmemo Jezusa v svoja življenja, naj delimo z njim svoje bojzani, da jih lahko z nami preмага. V njem lahko najdemo sidro in krmilo, saj smo bili s Kristusovim križem rešeni in odkupljeni. V njem smo našli upanje, saj z Bogom življenje nikoli ne umre. Bratje in sestre, ob misli na čudež Kristusovega vstajenja imamo neverjetno priložnost, da razvozlamozvolamo vzroke in svoje dvome glede smisla življenja in smrti. To vprašanje je še toliko bolj aktualno v času pandemije. V mislih imamo predvsem smrt, saj smo zaskrbljeni za naše drage. Nemočni in paralizirani od strahu se sprašujemo, ali obstaja beseda, ki bi nas prepričala in razsvetlila v teh temnih časih... Bratje in sestre, ta beseda obstaja! To ni moja beseda, ampak Božja. Beseda, ki jo je sv. Pavel potrdil v pismu Rimljanom in ki jo Cerkev skrbno čuva. "Kajti nobeden med nami ne živi zase in nobeden ne umira zase. Če namreč živimo, živimo za Gospoda; in če umiramo, umiramo za Gospoda. Naj torej živimo ali umiramo, smo Gospodovi". Izročim vas Mariji od zdravja, vas blagoslovim in vam želim veselo Veliko noč, ki naj bo polna tolažbe in upanja v vstalega Kristusa.

Vsem ljudem dobre volje naj v teh težkih in žalostnih trenutkih Vstali Kristus podeli veliko božjega blagoslova

Veselo Veliko Noč želi

IGOR ŠVAB

podpredsednik tržaškega občinskega sveta

MoPZ FANTJE
IZPOD GRMADE,
OPZ LADJICA
in DEVINSKI
MLADINSKI
KROŽEK
voščijo veselo
velikonočne praznike!

Črna gora – Italija

Od kraljice Helene do izmenjave elektrike

Med prvimi državami, ki so zaradi epidemije koronavirusa izrazile solidarnost Italiji, je bila Črna gora. Predsedniška in občinska palača v Podgorici sta v znak bližine ljudem na polotoku od 15. marca odeli v barve italijanske trobojnice. Črnogorski predsednik Djukanović je tudi odposlal kolegu Mattarelli priložnostno solidarnostno pismo.

Odnosi med balkansko državo, v kateri sta korupcija in kriminal dokaj razširjena, in Italijo so dobri. V času pred pojavom pandemije koronavirusa sta jim bili dodani novi poglavji, ki bosta prav gotovo okrepili prijateljstvo med Rimom in Podgorico.

Prvo je simbolno-zgodovinskega značaja, kar pa ne zmanjšuje njegovega pomena, saj je interpretacija preteklosti vselej v funkciji sedanjosti in prihodnosti. Občinski svetniki črnogorske prestolnice so konec januarja odobrili sklep, po katerem bodo do letošnjega decembra v Podgorici postavili spomenik Heleni Savojski.

Odločitev sloni na utemeljitvi, da je italijanski narod postaven kraljico vzljubil zaradi njegove dobrotelosti. Sklep izpostavlja, da se je kraljica, ki je bila za 24 centimetrov višja od moža Viktorja Emanuela III., angažirala pri nudenju pomoči mesinskemu prebivalstvu, ki ga je leta

1908 prizadel hud potres, in vojakom med prvo svetovno vojno. Kaže, da je med drugo svetovno vojno pomagala tudi preganjanim židovskim in ciganskim družinam. Skratka, dobra duša, ki je s

svojim početjem nekoliko omilila velike odgovornosti moža. Ta je Mussoliniju omogočil, da je prevzel oblast, uničeval politične nasprotnike in zatiral manjšine. Podpiral ga je na njegovih osvajalskih pohodih, mu ni nasprotoval ob izglasovanju rasnih zakonov in ob sklenitvi premirja pustil na cedilu ljudi in vojsko ter se z ladjo umaknil v Brindisi.

Res je, da je bila kraljica zaradi svoje požrtvovalnosti med Italijani priljubljena, je pa tudi res, da Črnogorci niso od padca komunizma do lanskega septembra čutili potrebe,

da bi ji posvetili spominsko obeležje.

Lepa Helena se je rodila in odraščala na Cetinju skupaj z osmimi sestrami. Ker so se te poročile v razne kraljeve družine držav stare celine, se

je njihovega očeta Nikole Petrovića prijel vzdevek "tašt Evrope".

Pogled Črnogorcev se je spremenil jeseni lani, ko je njihovo državo obiskal kraljičin pravnik Emanuel Filibert. Obisk, o katerem ni v Italiji poročal nihče, je potekal v preizkušenem standardnem izpostavljanju "razvojnih priložnosti". Dedič Savojske rodbine je črnogorske sogovornike, kot da bi tega ne vedeli, opozoril, da ima balkanska država prihodnost v turizmu in zasebnem sektorju, "ker imate morje in gore". Kakorkoli že, ob trepljanju po

ramenih oblastem, ki nestrpno čakajo na vstop v Evropsko unijo, je Emanuel Filibert v rojstno deželo svoje prababice, katero je obiskal na povabilo voditelja črnogorske pravoslavne Cerkve, metropolitana Mihajla, prišel z zelo konkretno zahtevo: postavitev spomenika kraljici Heleni v črnogorski prestolnici. Po srečanju s takojšnjim ministrom za kulturo mu je župan Podgorice obljubil, da bodo zgradili spomenik. Ko bi spomenik uredili v nekdanji črnogorski prestolnici, na Cetinju, ki je neke vrste muzejsko mesto in kamor pravzaprav kraljica časovno spada, bi očitno ne bil dovolj viden.

Črnogorska pobuda rodbine Savoia je nedvomno povezana s prenosom posmrtnih ostankov Viktorja Emanuela III. in Heleni iz Aleksandrije oziroma Montpelliera v Piemont, do česar je precej skrivoma ob pristanku Kvirinala prišlo decembra 2017. Odtlej na spominskih svečanostih Emanuel Filibert redno opozarja javnost, da gre pokop kraljevskega para v svetišče Vicoforte v pokrajini Cuneo tolmačiti kot prehodno etapo na poti dokončnega počitka v rimskem Panteonu.

Kraljica Helena je ostala v zgodovinskem spominu zapisana kot oseba, ki si je prizadevala za ranjence, otroke in preganjance, pri oceni delovanja njenega soproga pa so

zgodovinarji nedvoumni. Eno je krščanska milost, ki se tiče poklona umrlim, opozarjajo, drugo so pa odgovornosti italijanskega kralja, glede katerih za zdaj ni popustov. Prvo poglavje nedavnih črnogorsko-italijanskih odnosov stoji na simbolnem ovrednotenju zgodovinske osebnosti, drugo sega pa na področje infrastrukture. Konec minulega leta so namreč italijanski mediji poročali o postavitvi prvega "električnega mostu"

med Apeninskim in Balkanskim polotokom.

Z namestitvijo 445 kilometrov dolgega električnega kabla na morskem dnu sta po novem povezani vzhodna in zahodna obala Jadranskega morja. Elektrovod je speljan pod zemeljskim površjem v bližini Kotorja, teče pod mor-

jem in na kopno spet pride blizu Pescara. Postavila ga je in svojemu namenu predala družba Terna. Svečanega odprtja sta se v Abrucih udeležila tako Mattarella kot Djukanović.

Infrastruktura, ki bo omogočala dvosmerno izmenjavo električne energije, je pričela obratovati letos. Kablu z močjo 600 megavatov naj bi v prihodnjih letih sledila postavitve še dodatnega kabla iste moči. Uresničitev visokonapetostne infrastrukture, ki teče do 1.215 metrov pod morsk gladino, je stala okrog 1,1 milijarde evrov.

Elektrovod presega energetski pomen Črne gore. Zaradi svoje zemljepisne lege in neposredne povezanosti z električnimi omrežji Bosne in Hercegovine, Srbije, Kosova in Albanije (posredno tudi Bolgarije in Romunije) odigrava Podgorica strateško pomembno vlogo električne platforme za izmenjavo energije med Italijo in Balkanskim polotokom.

Terna pravi, da bo podmorska električna povezava odločilno spodbudila balkanske države k proizvodnji čistejših in na tržiščih kompetitivne energije. Na polotok naj bi po kablu uvožena energija tudi znižala ceno pregovorno drage italijanske elektrike.

Matej Caharija

Uresničile so se mi otroške sanje

Pot k staroselcem v perujski deževni pragozd (3)

Po nekaj dneh v Limi kupimo vozovnice za avtobus in se pozno zvečer čez Ande odpeljemo naprej. Nočna vožnja traja kakih 12 ur. Ker se bomo povzpeli nad 4.000 metrov, nam sprevednik dvonadstropnega avtobusa razdeli v alkohol pomočene robčke. S tem naj si osvežimo čelo in sence, da nam ne bo slabo, svetuje potnikom. Prinese nam še malico in potem komaj sredi noči ugasne vse TV ekrane. Hvala Bogu, saj so na programu sami kung-fu filmi. Zjutraj vse krmežljave prispemo v Satipo. Na avtobusni postaji zložimo svoje kovčke na kup in čakamo patra Enriqueja. On nas bo spremljal v amazonski pragozd.

Satipo je tako ime glavnega mesta kot največje in najbolj vzhodne province v regiji Junin. Ta se nahaja v osrednjem amazonskem deževnem pragozdu Peruja. Prvotni prebivalci zdajšnje province Satipo so bili pripadniki različnih pragozdskih ljudstev, med njimi so tudi Ashaninka, ki jih bomo srečali kasneje. Risbe na kamnu, ki so jih arheologi odkrili na tem področju, so stare več kot 3.500 let. Druge najdbe pa pričajo o tem, da so tu živeli tudi Inki. Prvi Evropejci so prišli sem v 17. stoletju. Provinca je razdeljena na več okrožij in eno od njih je Satipo. Vsako okrožje ima svojega župana. Kasneje izvem, da pater Enrique obiskuje tudi druga okrožja, na primer Pangoa,

Mazamari, Rio Tambo in Rio Negro. Mesto Satipo leži na 628 m nadmorske višine in ima več kot 30 tisoč prebivalcev. Ukvarjajo se s kmetijstvom, trgovino in turizmom. Padre Enrique se slednjič pri-

Padre Enrique pije masato iz lesenega roga

kaže. Najprej pokliče dva šoferja, ki nas bosta z džipi odpeljala do kraja Atalaye. Nato nas povabi v župnijo na zajtrk. Na mizi nas že čakajo mango, banane, jogurt, kava, kruh in druge dobrote, celo sir in salama. Razkaže nam cerkev s prelepimi ročno izdelanimi vrati, oltarjem, različnimi kipi in razpelom. Vse to je v petih letih iz temnega lesa ročno izdelal in z bogatimi rezbarijskimi okrasil brat nekdanjega župnika. V vrtu se čudimo bujno rastočim drevesom in eksotičnim okrasnim rastlinam. Padre Enrique je rojen v vasici v bližini Satipa. Najprej je bil vojak. Ko pa so v osemdesetih

letih ljudje iz teh krajev zelo trpeli zaradi napadov terorističnih skupin, kot je bila El sendero luminoso, je videl, kaj pomeni streljanje in kaj smrt nedolžnih revnih ljudi. Odločil se je, da postane du-

viharnega morja. Voznika sta oba mlada. Eden ima 20 let in je že drugi očka. Dvakrat se na kratko ustavimo. V eni od vasi kupimo nekaj sadja in posušene liste koke. V Peruju je žvečenje koke tradicionalno. Preprečuje utrujenost, zmanjšuje občutek lakote, blaži glavobole in druge bolečine. Naš šofer se ponujne banane niti ne dotakne. Žveči koko in jo prežvečeno od časa do časa pljune skozi odprto okno. Ko se bomo vračale v Evrope, pa bomo na letališču v Limi lahko opazovale policajce, kako se s posebej šolanimi psi sprehajajo med potniki. "Koko je prepovedano izvažati", nam pove eden od čakajočih v vrsti pred letališkim okencem ... Drugič občudujemo slap, v katerem odseva mavrica, in tolmučku pod slapom pa je na stotine pisanih metuljev. Tretjič se moramo ustaviti, ker so se kolesa kamiona, ki prihaja z nasprotne strani, zarila v blato. Tako čakamo, da ga rešijo, in šele potem lahko nadaljujemo pot. Med zeleno goščavo so tu in tam zaplate požganih dreves. Pridobivanje obdelovalne zemlje se začne s sekanjem drevja, ki ga nato pustijo ležati, da se osuši, in ga potem požgejo. Na nekem ovinku se začudim večji hiši z gorenjskim balkonom. Samo še lončki z visečimi nageljčki manjkajo. Pri drugi je zraven še bazen. Padre Enrique pove, da tu živijo Nemci. Priselili so se še pred 2. svetovno vojno.

"To so resni, natančni, urejeni, delavni in disciplinirani ljudje", pripomni. Tu in tam srečamo skupino staroselcev. Bosi ali obuti v visoke škornje se vračajo z njive domov. V rokah nosijo orodje. Znoči se in zadnji dve uri vozimo v temi. V temi opazim neko družinico s kopicco otrok in tremi psi. Pomahajo nam. Patru predlagam, da jih vzamemo s seboj.

džipa, kjer so naloženi naši kovčki. Vsi se stisnejo na leseno desko, mamice držijo otročke v naročju. Avto odpelje, psi pa se sami vrnejo v vas. Patra vprašam, zakaj niso raje prisledli k nam v kabino, saj je dovolj prostora. "Ne zaupajo", pojasni. Tik pred Atalaye nas dvakrat ustavijo vojaki. Zanima jih, ali tvorimo drogo ali orožje, nato nas spustijo na-

Na poti skozi pragozd

prej. V Atalaye Indijanci poskačejo z džipa, se zahvalijo in odhitijo po svojih poteh. Takrat izvem, zakaj so nas vojaki ustavili. Poleg izsekavanja in uničevanja pragozda je pereč problem tudi trgovanje z drogami in ljudmi. Mafija se ne ustavi niti pred otroki. Ugrabljene deklece prodajo v kakšen bordel v Limi, dečki pa delajo kot sužnji pri kakšnih bogatih ljudeh. Zabolli me v trebuhu in stisne pri srcu.

dajo v kakšen bordel v Limi, dečki pa delajo kot sužnji pri kakšnih bogatih ljudeh. Zabolli me v trebuhu in stisne pri srcu.

/dalje
Špela Pahor

Še zmeraj rovarjenje v slovenski politiki

Izgovori na demokracijo ovirajo boj zoper širjenje virusa!

V Sloveniji imajo nekaj skupnega tisti, ki se bojujejo zoper koronavirus, in mnogi bolj ali manj znani časniki in drugi vplivneži, ki raje "politizirajo" in se ponujajo za nekakšne rešitelje iz zdajšnje krize. Oboji se bojijo uničujočega virusa, trepetajo pred mogočo okužbo ter si želijo, da bi bil virus čim prej zaustavljen oziroma premagan, da bi vsi ljudje spet lahko začeli normalno živeti.

Za vzor imamo 106 let starega Borisa Pahorja, ki na svojem domu na Tržaškem živi v prostovoljni izolaciji, kar je razložil tudi v pogovoru za slovenski časopis Delo. Naš slavni rojak je, zunaj aktualne teme o virusu, dejal, da njegovo narodno, pisateljsko in politično delo v Sloveniji nadaljuje samo pisatelj Drago Jančar. Nekateri sodelujoči v zdajšnjem dramatičnem obdobju zatrjujejo, da v Sloveniji zadeve rešujemo na demokracičen način, to je z upoštevanjem ugotovitve, definicije, "da je demokracija politična ureditev z vladavino večine, ki varuje osebne in politične pravice vseh državljanov, je torej sistem z več strankami in s parlamentu odgovorno vladno". Toda takšna opredelitev demokracije posameznikom služi le za izgovor, da lahko delujejo na način, ki upočasnjuje ali kar močno ovira napore za širjenje virusa. Napisano je bilo, na pri-

mer, da najbolj vplivni slovenski mediji, ki jih navduhujejo prejšnji oblastniki in odločevalci, bolj grozijo in drugače škodujejo Janezu Janši, kot pa priznavajo in sodelujejo pri uresničevanju ukrepov za zajezitev naraščanja povzročitelja zdajšnjega zla, to je novega

sekretarja Uroša Jauševca, ki poziva k nasilju, češ da sedanja avtoritarna oblast omejuje svobodo. Ne pove, katere svobode naj bi mu bile odvzete. Grožnja Uroša Jauševca z uporomo zelo spominja na "spontane vstajnike", delujoče pred leti proti tedanjemu mariborskemu

ro imajo vladni ukrepi zoper virus ter namera o pooblastilu vojski za varovanje južnega dela slovenske meje. Toda te ankete ni objavilo ali vsaj omenilo nobeno javno glasilo tistih, ki nasprotujejo zdajšnji koalicijski vladi. Državni zbor je pred dnevi na izrednem zasedanju potrdil v

vladi pripravljen zakon, s katerim bo država pomagala podjetjem in posameznikom, prizadetim oziroma oškodovanim zaradi koronavirusa. Ukrepi so vredni več kot 3 milijarde evrov, veljali pa bodo od razglasitve epidemije 13. marca do konca maja ali kak mesec dlje. Podjetjem, ki so ali še bodo morala zaposlene poslati na čakanje, bo država poravnala plače in tudi plačala socialne

prispevke zanje. Z zakonom, ki je dejansko velika zbirka ukrepov in finančnih prispevkov, država zagotavlja pomoč samozaposlenim, upokojenecem, kmetom, študentom in drugim skupinam ljudi iz vseh družbenih slojev. Plače funkcionarjev na vseh ravneh bodo znižali za 30 odstotkov. Sprejet je torej zakon, kar zakonski paket, kakršnega slo-

venska država še nikoli doslej ni imela. Zanj se je izreklo 53 poslancev, nasprotoval mu je poslanec Levica Miha Kordiš, poslanka Levica Nataša Sukič pa je napovedala, da bo njena stranka zakon poslala v ustavno presojo. Vlada zakon že izvaja. Vsi, ki jim je pomoč odobrena, denar prejmejo že naslednji dan po izročitvi zahtevka. Hitro izplačevanje prispevkov bo vlada nadaljevala tudi v prihodnje, je zagotovil finančni minister Andrej Šircelj.

Vlada bo v naslednjih dneh obravnavala drugi sveženj ukrepov za pomoč gospodarstvu. Podjetjem, članom gospodarskih združenj, naj bi država namenila nove 3 milijarde evrov pomoči. S temi sredstvi naj bi zagotovili finančno nemoteno oziroma tekoče poslovanje slovenskih podjetij in gospodarstva.

Nasploh pa so vlada in posamezna ministrstva uspešna tudi na drugih področjih. Zunanje ministrstvo je uspešno izvedlo vrnitev v domovino okoli 2 tisoč državljanov, ki so se ob pojavu koronavirusa nahajali v različnih tujih državah. Pri vračanju sta pomagali tudi Madžarska in Češka, državi, s katerima je nova vlada obnovila prijateljstvo in sodelovanje.

V Sloveniji poteka množično šivanje zaščitnih obraznih mask, tako da jih bo menda dovolj za vse ljudi, ki bi jih potrebovali ali želeli. Težje pa

so dobave druge opreme, ki jih v boju zoper virus potrebujejo zlasti bolnišnice, zdravstveni domovi in domovi za starejše občane.

V javnosti so bili neprijetno presenečeni, ker je parlamentarni odbor za obrambo zavrnil vladni predlog o sodelovanju vojske pri varovanju južnega dela slovenske meje. Čezno namreč še vedno prihajajo posamezniki ali pa skupine nezakonitih migrantov, ki bi lahko k nam prinesli tudi okužbe z virusom. Vlada se je odločila, da si bo še naprej prizadevala za sodelovanje vojske pri varovanju južnega dela naše meje, s čimer soglašata tudi predsednik države Borut Pahor, ki je po ustavi vrhovni poveljnik obrambnih sil oziroma slovenske vojske. Slovenski mediji svoje informativne programe namenijo poročanju o vsem, kar zadeva virus in boj zoper to veliko zlo. Za sprostitve napetosti pa objavljajo tudi novice z lahkotnejšo vsebino. Tako so sporočili, da je Evropska komisija znak evropske dediščine, ki priča o evropskih idealih, vrednotah, zgodovini in povezovanju, podelila tudi Zdravljici, pesnitvi našega velikega pesnika Franceta Prešerna.

Na Nova24TV, televizijski postaji torej, vsak dan ob 7. uri prenašajo sveto mašo iz Vatikana, ki jo daruje papež Frančišek.

Marijan Drobež

Boris Pahor (foto JMP)

koronavirusa.

Janez Janša, novi slovenski premier, je obsodil "vsako ulično nasilje nad novinarji in komerkoli. Vendar bi to moralo veljati za vsako nasilje, tudi za tisto nasilje, ki ga povzročajo skrajneži z območja politične levice". Predsednik vlade je Socialne demokrate zato pozval, "naj obrzdajo svojega generalnega

županu Francu Kanglerju in Janezu Janši. Seveda pa nismo privrženci ali somišljeniki Janeza Janše za vsako ceno. Tudi ne v vsakem primeru podporniki Nove24TV, ki naj bi bila "Janševa televizija".

V najnovejši javnomnenjski anketi agencije Parsifal so zaznali, "da novo slovensko vladno podpira precejšnja večina prebivalstva, še večjo podpo-

bil plebiscitarno podporo poslancev kot nihče še doslej. Njegovi nastopi so umirjeni in jasni ter jih lahko samo hudooben človek razglaša za "blebetanje". Kako bo obvladoval ministrsko funkcijo, bo pokazal čas in je zato vsakršno vnaprejšnje napovedovanje njegove nesposobnosti zlonamerno početje. Tudi nastopi Aleša Hojsa so jasni in razumljivi, njegova dejanja pa transparentna in odločna. Celotna vlad-

V razmislek Borisu A. Novaku

Ko tudi umetniki bruhajo žolč iz sebe

Nekontroliran izbruh žolča

V trenutku, ko se nova vlada pogumno, odločno in nesebično spopada z enim največjih izzivov človeštva po drugi svetovni vojni, naj bi ji g. Boris A. Novak (Časnik. si, 19. 3. 2020) vrgel v obraz nekaj žolčnih, strupenih, z ničimer utemeljenih in žaljivih izjav, ob katerih me je dobesedno zabezlo pri duši. Zato sem se odločil, da se oglasim, kajti "nič tvegati, nič storiti, pomeni služiti" (Drago Jančar). Naj navedem le nekatere od njih: "Vodilni politiki na stečaj odpirajo vrata kontrolnih vzvodov demokracijskega družbenega reda paravojski drhali". Matej Tonin pa naj bi bil s svojim "blebetanjem povsem nesposoben za opravljanje tako zahtevne in odgovorne funkcije, kot je položaj ministra za obrambo RS". Predlog ministra za notranje zadeve Aleša Hojsa o vključitvi dela vojske v pomoč in razbremenitev policiji na južni meji pa naj bi bil "simptomatična napoved izrednih razmer, politične strahovlade". Predsednika države pa je Novak še posebej popljuval in hkrati dobesedno preganjal s položaja, ker naj bi spričo "bolestne kombinacije narcisizma in strahopetnosti izgubil stik s stvarnostjo zgodovinskega trenutka, tako da njegove prazne in porazne geste škodijo ustavno določenemu demokracičnemu družbenemu redu RS in ugledu naše države v sve-

tu"... Sestavek pa naj bi končal s pozivom: "Sodržavljanke in sodržavljani, mi pa vemo, kaj nam je storiti!"

Nekaj misli v bran popljuvanim politikom

V tem kratkem sestavku ni prostora za argumentiran odgovor na vse žaljive obtožbe, ki jih je Novak izrekel v svoji uničujoči kritiki sedanje vladne ekipe, zato se bom omejil zgolj na nekaj misli in ugotovitev. Janša pri tem ni bil posebej imenovan, vendar niti malo ne dvomim, da je bil pljunek namenjen tudi ali predvsem njemu kot "vodilnemu politiku". Saj je ravno on že nad tri desetletja glavna tarča surovih pogromov izprženega zakulisja slovenske levice, ker je trenutno edini pomladni politik, ki ji lahko po demokracični poti iztrga oblast iz rok. Začelo se je že v prejšnjem režimu, ko je med prvimi tvegalo spopad s povampirjeno JLA in zaradi tega tudi končal v zaporu. Nato je s svojimi političnimi sopotniki dvignil na noge slovensko javnost, kar je kasneje pripeljalo do epohalnih dogodkov, in sicer zloma komunizma, demokratizacije, ustanovitve slovenske države in njene umestitve v njeno naravno evropsko okolje. Prav tako je tudi tvegalo spopad s kulturnimi levičarskimi centri moči v tranziciji, ki so močnejši od njega in so ga prek politično skorumpiranih represivnih organov in medijskih pogromov

večkrat zapored poskušali politično umoriti, a jim to ni uspelo. Dr. Stane Granda je zapisal (Demokracija, 7. 6. 2018), da Janša sicer ni svetnik, vendar zgodovina "ne razvršča ljudi po osebnih napakah, ampak praviloma po osebnih zaslugah. In tu je Janša v novejši zgodovini skupaj s Pučnikom in z nekaterimi drugimi osebnostmi brez konkurence". Sam bi k temu še dodal, da bo že s tem, kar je

bil plebiscitarno podporo poslancev kot nihče še doslej. Njegovi nastopi so umirjeni in jasni ter jih lahko samo hudooben človek razglaša za "blebetanje". Kako bo obvladoval ministrsko funkcijo, bo pokazal čas in je zato vsakršno vnaprejšnje napovedovanje njegove nesposobnosti zlonamerno početje. Tudi nastopi Aleša Hojsa so jasni in razumljivi, njegova dejanja pa transparentna in odločna. Celotna vlad-

Drago Jančar

doslej prestal in ustvaril, ostal v kolektivnem spominu naroda kot izjemna osebnost novejših slovenske zgodovine tudi še potem, ko o njegovih preganjalcih in rabljih ne bo ne duha ne sluha več.

Matej Tonin je za zdaj spoštovan in ugleden vodja parlamentarne stranke, ki je pred nedavnim ob izvolitvi za začasnega predsednika DZ do-

na ekipa pa se je, ob zglednem sodelovanju z drugimi družbenimi akterji, kljub pobešnim poskusom levičarske falange, da bi preprečili njen nastanek oziroma jo razbili, pogumno lotila reševanja katastrofalne zapuščine prestrašenega Šarca, ki je prvi zapustil barko, ko se je začela potapljati. Pri tem se je izpostavila strahovitim tveganjem,

zdravstvenim, gospodarskim in travmi klestenja napihnjeneh proračunskih izdatkov ter si kljub morebitnim napakam pri delu zasluži naše veliko spoštovanje, podporo in solidarnost. Z ničimer utemeljeno podtikanje pučističnih namerin Hojsovemu predlogu, naj bi vojska vskočila na pomoč policiji na južni meji ter jo s tem tudi razbremenila, je bolesto nakladanje. In to v času, ko je vsa Južna Evropa, od Španije do Balkana, zavarovala svoje meje pred migrantskim stapedom tudi z vojsko, in celo s skupnimi vojaškimi enotami EU (Frontex). Očitki, da vidni politiki potiskajo državo v roke "paravojske drhali", pa so naravnost ogabni. V Franciji so se npr. pri obvladovanju izzivov, ki jih povzročata nezadržan migrantski val, zlasti na južni meji, pa tudi v notranjosti, s soglasjem oblasti, izoblikovale skupine Voisins Vigilants Solidaires (Budni in solidarni sosede), ki niso oboroženi, ampak se povezujejo med seboj in s policijo zaradi obteževanja o dogajanju na terenu. Od leta 2012, ko so se te skupine pojavile, pa do leta 2016 se je vanje vključilo že okrog 250.000 družin, ki jim je policija hvaležna za njihovo poročanje ter jih nihče ne psuje z "drhaljo", ki naj bi ogrozila demokracijo. Sicer pa smo v Sloveniji res že srečali nekaj drhali, vendar drugačnega izvora, kot je to verjetno imel v mislih Novak. Npr. v Mariboru in Ljubljani ob poskusu rušenja nekdanje Janševske vlade in nekaj tudi na (proti) migrantskem shodu na

Kotnikovi, kjer so se njeni pripadniki pojavili zakriti v črne maske z debelimi palicami v rokah kot njihovi verjetni vzorniki džihadisti. Nekoliko se je drhal zganila tudi v tem trenutku, a očitno okoliščine niso ravno naklonjene kakim njenim mračnim podvigom. Prikritih groženj, "da pa mi vemo, kaj nam je storiti", ne bom komentiral, ker me zlo slutno spominjajo na čase, ki bi jih rad pozabil.

Po predsedniku Borutu Pahorju pa leva falanga že dolgo pljuva, ker se ji je "spridil", ko se je npr. kot prvi na levici, po Kavčiču, uprl diktatom njegovega obskurnega rdečega političnega zakulisja. Prvič že z odločitvijo, da SD ne bo šla v koalicio z Zoranom Jankovičem. In, drugič, ko ga je to zakulisje najprej ustoličilo za premiera in se ga potem, ko je zapadel v veliko človeško stisko in odslužil, odreklo ter ga pustilo v obcestnem jarku, kot tudi mnogo drugih murgelskih političnih trupel. A ga to ni zlomilo, ampak se je dvignil, močnejši kot prej, in se jim uprl, rešil s tem svoje človeško dostojanstvo ter jih na predsedniških volitvah dvakrat zapored porazil. Bil je prvi predsednik, ki nam je javno sporočil, da pred sleherno pomembno odločitvijo prisluhne predvsem svojemu umirjenemu notranjemu glasu, ki je njegova "najljubša glasba". In tudi prvi predsednik, ki se trudi enako obravnavati prvorazredne in drugorazredne, kot npr. verne državljane, ki jih je prejšnji režim pol stoletja potisnil v katacombe in bi jih še danes rad videl tam.

Milan Gregorič

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (78)

Oljčna nedelja ali cvetna nedelja ali nedelja Gospodovega trpljenja je uvod v veliki teden, ki je bil v preteklosti čas strogega posta in priprav

v Gradišče. V velikem tednu je bilo "vse v špinaži" - ogromno dela je bilo na njivi, špinačo so morali brati in čistiti, pred pomembnim cerkvenim praznikom je bilo povpraševanje veliko. Sosea mi je povedala, da pred leti v velikonočnem času ni bilo mraza, na njivi je že raslo veliko vrst zelenjave, delo je bilo različno od današnjega - "19. marca 1972, na god svetega Jožefa, ko so bili naši moški doma, vsa s svakinjo v 'kotolineh' sadili krompir, tako je bilo toplo!"

Anica in Slavko

vljanja na največji krščanski praznik, Veliko noč. Letošnje praznovanje Velike noči ne bo običajno. Ne bomo se družili na velikonočnem zajtrku z našimi najdražjimi, ne na kosilu z vsemi sorodniki, ne bomo ciljali pirhovi in niti se veselili na piknikih in zabavah na velikonočni ponedeljek. V Sovodnjah, v Vasi, pa k sreči imamo čudovito sosedo, ki bo tudi letos poskrbela, da bo zadišalo po Veliki noči.

Ana Benedetič, Anica, je Vrtojbenka, ki je zelo mlada prišla v Sovodnje, v našo ulico, kjer se je poročila z domačinom Slavkom Floreninom. "V Vrtojbi sem bila lačna, v Sovodnjah je bilo vse lepo. Dela je bilo veliko, bila pa sem zaljubljena v svojega moža". Anica in Slavko sta živela v stari hiši z njegovimi starši - oče je umrl tri leta po njuni poroki, nona Olga pa je z njima in družino živela celih štiriintrideset let. "Z nono sva se razumeli. Vsak, tudi najmanjši spor sva poravnali. Po pravici povedano, imeli sva toliko dela, da ni bilo niti časa za prepir", mi je zaupala Anica. Slavko je delal v tovarni devet ur dnevno; ko je prišel domov, se je lotil dela na njivi. Vsi v družini so bili izjemno delavni. Anica se je trdega dela, skrbi za čistočo in marljivosti naučila že v rojstni hiši. Kot majhno deklico jo je oče posedal na "štango" kolesa in skupaj sta se vozila iz Vrtojbe v Šempeter, kjer sta več ur čistila motovilec in opravljala veliko drugih del, doma pa je med počitnicami očistila celo kaščo in "oribala" njen pod. "Prva leta, ko sem prišla k hiši, nisem znala kuhati, saj v Vrtojbi nisem imela kaj kuhati, bila je mižerija. Prvi zrezek in prvega piščanca sem okusila v Sovodnjah, po poroki. Nona Olga me je vsega naučila: obdelovati vrt in kuhati! Zlata je bila. Ko sem povila svoje otroke, me je štirideset dni po porodu cartala - za vsa hišna opravila je poskrbela ona".

Pred Veliko nočjo je bilo tudi pri Floreninovich ogromno dela. Pridelovali so veliko zelenjave in jo dvakrat na teden - ob torkih in sobotah - prodajali na tržnici v Gradišču in, če je bilo pridelka dovolj, tudi vsak dan v Gorici. Bilo je v zgodnjih sedemdesetih letih in Anica je hodila v Gorico, nono Olga pa je v spremstvu hčerke peljala z avtomobilom

Pred praznikom je bilo treba tudi očistiti hišo. Energična gospa se spominja, kako je bilo "pučanje" drugačno od današnjega, kako je na kolenih "tribala" pod, ki je bil v stari hiši iz opeke: "Jaz sem delala ob vseh urah, cel dan - od trenutka, ko sem se zbudila, do tistega, ko sem legla v posteljo"! Pred Veliko nočjo je moralo biti vse čisto in v primeru, da delo na njivi ni dopuščalo, da bi "čistilno akcijo" opravili med tednom, je bilo potrebno temu delu posvetiti veliko soboto, seveda po tudi kuhanju pršuta in fulj. Vse je moralo blesteti, tudi vrata so sneli s tečajev, okna, šipe, vse so očistili. "Žagence" je Anica skratčila z vodo in milom, vodo pa je črpala s "pompo", ki je bila pred hišo, in jo v "škafih" nosila noter - presrečna je bila, ko so ji namestili električno črpalko. V škafih je tudi prala posodo, perilo je "okuhavala" v loncih na ognjišču - "moje cunje so se belo svetle", mi je ponosno povedala, in tudi plenice vseh treh otrok je še ročno prala.

Tako kot naša Anica, so vse ženske v starih časih ribale pode in lonce, moški pa so navadno belili zidove - vsako Veliko noč je morala biti kuhinja obvezno pobeljena. Draga sosedo mi je zaupala, kako ji tast ni dovolil, da bi hišo prepleskala. Čeprav mu je bilo všeč imeti lepo, čisto in spravljeno, se mu je marsikatero hišno delo zdelo odveč. Tako sta se s taščo odločili in izkoristili priložnost, ko je tast nekoč moral tri dni od doma zaradi službenih obveznosti, da sta prebelili hišo. Nona Olga je v soboto, ko je šla s svojo zelenjavo na tržnico v Gradišče, celo kupila nove "koltrine", zavese, in Anica je belila ter z oljnato barvo prebarvala tudi hišna vrata. Presrečni sta bili, nono pa, ko se je vrnil domov, ju ni okregal, celo zadovoljen je bil in je rekel, da se mu njegov dom zdi kot "albergo"!

Teden pred Veliko nočjo sta ženski obvezno tudi pekli. "Gubanco" sta pripravljali v sredo ali četrtek, speči sta morali sladen kruh na tržnico v Gradišče, celo kupila nove "koltrine", zavese, in Anica je belila ter z oljnato barvo prebarvala tudi hišna vrata. Presrečni sta bili, nono pa, ko se je vrnil domov, ju ni okregal, celo zadovoljen je bil in je rekel, da se mu njegov dom zdi kot "albergo"!

Teden pred Veliko nočjo sta ženski obvezno tudi pekli. "Gubanco" sta pripravljali v sredo ali četrtek, speči sta morali sladen kruh na tržnico v Gradišče, celo kupila nove "koltrine", zavese, in Anica je belila ter z oljnato barvo prebarvala tudi hišna vrata. Presrečni sta bili, nono pa, ko se je vrnil domov, ju ni okregal, celo zadovoljen je bil in je rekel, da se mu njegov dom zdi kot "albergo"!

starem receptu: na olju sta pocvrtili nariban kruh, ga zalili z juho in dodali nekaj zribanega, surovega hrena ter sladkor. Več časa se je hren tako kuhal, na koncu pa je postal zelo okusna priloga, ki ni smela nikoli primanjkovati na velikonočni mizi -

"Hren predstavlja Kristusovo trpljenje", me je poudčila Anica.

Nona Olga in Anica fulj nista pripravljali na veliki petek, tudi pršuta nista kuhali, ker v času strogega posta ni bilo dovoljeno pokusiti mesa in niti juhe, v kateri se je to kuhalo - "se nisi smel pregrešiti"! Še danes prijazna gospa kuha pršut zgodaj zjutraj na veliko soboto. Pršut, pleče, tri mesece staro, položi v lonec in prekrije s čisto, mrzlo vodo. Polovico pršuta (3,5-4 kg) moramo kuhati v vreli vodi uro in pol, cel pršut (8 kg) pa tri ure. Anica ponavadi kuha celo pleče, saj jih je doma veliko, in s pršutom si vsi radi postrežejo. Tašča jo je tako naučila: "Ob kuhanju pršuta moramo pokusiti vodo - če je voda plahka, bo plahek tudi pršut, če pa je voda preveč slana, bo slan tudi pršut"!

Naša Anica bo s pomočjo moža Slavka tudi letos, kljub pandemiji, skuhalo pršut in pripravila svoje fulje. Te spadajo med najbolj tradicionalne velikonočne jedi. To so sladki "njokci" podolgovate oblike iz starega kruha in rozin, skuhan v pršutovi juhi. Ponavadi je Anica skuhalo zelo veliko količino fulj - "za en bataljon bi jih bilo zadosti". Pripravila jih je za svojo družino, sosedo in prijatelje ter jih nosila tudi k vstajenski maši v Gabrje. Letos tega ne bo mogla storiti, a vseeno je poudarila: "Niti ene Velike noči nismo bili brez fulj in tudi letos ne bomo"!

FULJE NONE OLGE

Sestavine:

1 kilogram sirkovega kruha, ki mora biti star vsaj šest dni (gospa Anica ga kupi v ponedeljek, da je primeren za pripravo fulj v soboto), pol kozarca ruma, 200 g rozin, namočenih v rumu, cimet, naribana lupina ene velike pomaranče in nekaj limonine lupine, 150 g sladkorja, 2 jajci, pršutova "voda".

Priprava:

V veliko skledo dobro naribamo kruh (to je pri Floreninovich Slavkovo delo) in ga previdno namočimo v vodo, v kateri se je kuhal pršut (vodo zelo počasi dolivamo). Dodamo dve žvrkljani jajci, rum, rozine, limonino in pomarančno lupino, sladkor in cimet. Dobro premešamo v homogeno zmes, nato oblikujemo svaljke. Anica si pri tem pomaga z žlico, če pa "njokce" oblikujemo na leseni deski, lahko površino rahlo pomokamo. Ko so vse fulje oblikovane, zavremo pršutovo juho in jih vanjo postopoma dodajamo - kuhamo jih, dokler voda ponovno zavre in priplavajo na površje. Fulje nato položimo na velike krožnike, potresemo s sladkorjem in cimetom.

Bog žegnaj in vsem bralcem Novega glasa z Anico in Slavkom voščimo blagoslovljeno Veliko noč!

SZSO / Petek, 10. aprila 2020, ob 18.30

Prvi virtualni skavtski križev pot

V tem času, ko je širjenje koronavirusa onemogočilo marsikatero dejavnost, so se skavti odločili, da bodo v velikem tednu preko spleta vstopili v vaše domove. Slovenska zamejska skavtska organizacija vabi zato v petek, 10. aprila, od 18.30 dalje, na tradicionalni, hkrati pa prvi

virtualni, križev pot. Letos so pri organizaciji združili moči vsi trije klani, ki delujejo pri Slovenski zamejski skavtski organizaciji, tržaški, kraški in goriški, skupaj pa so pripravili obred, v katerem bodo križev pot popestrili z duhovnimi mislimi in pesmimi. Svojo misel bo podal tudi duhovni asistent za tržaško pokrajino,

gospod Anton Bedenčič. Skavti SZSO bi vam s to akcijo radi popestrili postni čas, predvsem pa bili zraven v molitvi. Obred ni namenjen samo skavtom in skavtinjam, temveč vsem ljudem, ki bi radi prisostvovali obredu. Križev pot bo vsem dostopen na spletu, povezavo na posnetek boste našli na spletni strani www.szso.org. Skavti vabijo, da se v družinskem krogu združite z njimi v molitvi v petek, 10. aprila, ob 18.30, oblečeni v popolni kroj. Namesto tradicionalne bakle pa naj si vsak prižge svečo. Posnetek bo na spletu dostopen tudi kasneje.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (286)

Pljučna obolenja v naturopatiji (3)

Živila, ki krepijo pljuča: kokošja juha, breskev, pekoča hrana, lipov čaj, hren. Primer jedilnika: zajtrk od 5. do 9. ure: ob 7. uri: 1x popečen pirin kruh, maslo gi, kostanjeva marmelada, kava z ingverjem, polnozrnat piškoti; ob 8. uri: 1 jajce malica ob 10.30: jabolko, breskev kosilo ob 13.00: kokošja juha, riž s puranom, radič, fižol in bučno olje malica ob 15.30: čičerika s hrenom

večerja ob 18.00: kokošja juha (naj bo čim bolj vroča) Obstaja pljučni tip človeka? Po TKM že. Kako se nam kaže pljučni tip človeka? Pljučni tip ima svetlo kožo, lepo in gladko kot porcelan, lahko je tudi rdečelas ali pegast. Ima vedno smrkav nos, široka ramena, ozke boke, je srednje visoke postave. Obožuje belo barvo.

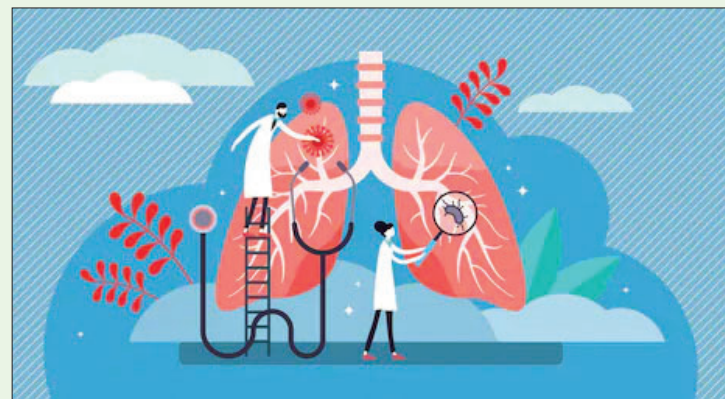
Ko so pljuča v deficitu, je tak človek pesimističen, črnogled, kritičen in skeptičen. Sam sebi pravi, da je realist, v resnici pa je velik pesimist. Če so pljuča močna, uravnajo ta pesimizem in mu okrepijo optimističen vidik na določene stvari. Na primer: pesimističen tip človeka bo slišal po radiu, da napovedujejo dež, zato bo vzel dežnik s seboj v službo, čeprav bo zunaj sonce ("Saj so vendar napovedali dež!"). Ko se bo v njem krepil optimistični del, bo dežnik pustil doma, saj si bo rekel: "Joj, pogledj kakšno sonce, danes pa res ne more deževati"! Ko so pljuča v deficitu, postane pljučni tip

hladen in ciničen. Ne bo objel sočloveka, do ljudi bo vedno držal določeno varnostno razdaljo, ne bo izkazoval ljubezni, veselja, radosti ali prijaznosti. Deficit pljuč je tesno povezan s sposobnostjo komunikacije in izražanja čustev. Ko so pljuča v deficitu, človek ne oddaja toplih čustev, ampak bo hladen kot jeklo. Tudi komunikacija je odrezava in minimalistična.

VAJE ZA KREPITEV PLJUČ

2 vaji, ki jih izvajamo zjutraj na tešče:

1. sedimo na tleh, roke imamo za tilnikom,

hrbet je vzravnal, hodimo v razmiku pol metra po zadnjici naprej in nazaj 15-krat; 2. sedimo na kolenih, roke dvignemo visoko nad glavo, jih sklenemo skupaj, dlani obrnemo proti stropu in krožimo 60-krat v eno smer. Po TKM so pljuča od petih elementov povezana z elementom kovine. Naturopat gleda na osebo celostno, zato tudi deficit pljuč skozi akt dihanja celostno krepi s prehrano, Bachovimi cvetnimi esencami, inhalacijami in vajami za krepitev pljuč.

Iščimo zdravje / konec

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVOO
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska in Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 7. marca 2020, ob 13. uri

Nori, nadrealistični časi koronavirusa

Prekleta tišina

Zivljenja tu ni bilo nikoli veliko. V Benečiji, namreč. Vasi so od nekdanj samevale, komaj kakšna družina v vsakem zaselku. Komaj kak človek na polju. In potem umiranje, zaraščanje, usihanje, kateremu je kljuboval glas harmonike. Slovenska pesem je tu kot vsakdanji kruh. Ko je zmanjka, zmanjka tudi srčnosti. Potem so prišli ti nori časi, ki jim pravijo časi koronavirusa. To so dnevi, ko se zjutraj prebujš z občutkom, da te je ponoči mučila mora. A mora se nadaljuje tudi pod svetlim pomladanskim soncem, ki je letos kot nalašč tako gromozansko lepo, da te stisne pri srcu. Srhljivka. Znanstvena fantastika. Ne bojim se virusa, strah me je tišine. Tišine, ki je je vsak dan več. In me počasi ubija.

Nad Idrsko dolino, ki je postala zlata ječa človeku, ki mu je bil svet dom in cesta svet, nase mislim seveda, se kot zlovesči objem širi glasnica, v nebo vpijoča, grozna, velika, moreča tišina.

Zaznavam jo povsod. V pokrajini, ki je kot vedno božansko lepa. Predvsem zdaj, spomladi, ko drevje komaj bohotno brsti in je na Koradi že zaznati tisoče odtenkov zelene. Na Koradi, ki je bila nekoč tako blizu, da sva se tja z Veroniko podajali peš pod noč in se vračali v temi, v objemu skrivnostnih glasov gozda in nižine daleč spodaj. Med lučmi Furlanije si zaznavam življenje, vrvež, hrup mest, ljudi, lokalov, pozdravov, korakov. Vsega, kar je del našega vsakdana. Korada je zdaj daleč in nedosegljiva, nižina miruje v spokojni od-

sočnosti izklopljene sedanosti. Tišine je polno povsod. Zaman iščem ropot motorne žage, padajočega drevja, traktorja nekje na pobočjih. Ni jih. Gozdovi molčijo, polja molčijo. Kot prekletstvo. Za moje pojme nerazumljivo, nerazložljivo, zlovesče prekletstvo, ki mu ne vidim konca. Kajti tistih obljub, da se bo končalo, da bo vse dobro, da je primerno, če zapojemo na balkonu ali če celo prižgemo lučko na telefonu, da nas bo slikal, ne vem, kateri satelit, ki bo šel mimo, že dolgo ni slišati več. Utonile so v primežu nečesa, kar imenujemo epidemija, a je veliko več. Ostala je samo tišina. Neznosna, težka, gosta, moreča tišina.

Že dolgo je, kar nihče ne poje na balkonu. Pri nas itak nikoli nihče ni pel. Morda, ker nismo verjeli, da ima sploh smisel peti, morda, ker ni v naši dolini nikogar več, ki bi pel in vriskal ob večerih. Idrska dolina molči, lepa in mogočna, ujeta v neskončni objem narave, kjer je za človeka vse manj prostora. Morda ga sploh ni več.

Pri nas je utihnilo vse. Brnenje traktorjev, motornih žag, brnenje vsega, kar je spremljalo vsakdan. Le v sosednji vasi še s kopači urejajo vinograd. Kot pesem življena je, kot pričevanje, da je še kdo, ki verjame v prihodnost ali je le ujet vanjo. Meni so ostale njive le spomin... zorane so, a na njih ni otroškega vrišča, ni kaljenja, ni ničesar. Niso moje... in prijateljevanje je prepovedano. Prepovedano je vse, kar je človeškega. Prepovedana je solidarnost. Prepoveda-

na je sosodstvo. Prepovedana je molitev. Prepovedano je upanje. Ujeti v enoličnost dnevov, ki so enaki drug drugemu, umiramo v primežu krute tišine.

Gledam gozdove na Koradi. Krasnica je moja Idrska dolina. Goltam za vsakim ropotom, vsakim šumom, ki ima še kaj človeškega v sebi. Tam je reka, tam je meja, tam je cesta, tam smo se vozili v Britof. Tam je Korada, kočna na njej in upravnik Miloško, ki kot jaz ni hotel verjeti, da se bo to lahko zgodilo. Koliko ljudi nas razmišlja enako. A molčimo in gledamo, ker so nam besede prepovedane. Miloško, kje si zdaj, kje so harmonike, kje so vršaci, kje so poti. Meja nas ponovno ločuje. Ostajajo le kliči, telefon se oglašča, tišina ga preglašča. Junija smo načrtovali srečanje harmonikarjev z obeh strani meje, v koči na vrhu Korade. Kako bi donelo, vriskalo, kako bi se razleglo po teh zapuščenih bregovih! Srečanja ne bo, Miloško. Korada sameva, mi samevamo. Prekleta tišina je preglasila vse.

Pod mojo hišo je travnik, ki sploh ni moj. Je last nekega vinarja je, a ga vsi uporabljamo, ker je bil nekoč javni park. Tam ni dreves, ki mi zakrivajo pogled pred hišo. Vse je odprto, široko. Idrska dolina in Korada v pomladni preobleki sta krásni.

Zdaj večkrat sedim na soncu, z edinim zadoščanjem, da sem zunanaj vrtno ograje in da lahko gledam na pobočja daleč naokrog. Vse okoli tišina. Velika noč se bliža, a letos sosedov z otroki ne bo. Ne bodo urejali vrta, kosili tra-

ve in pospravljali hiše, ker je poletje pred vrati. Tudi k maši ne bo zvonilo. Prekleta tišina bo kradla naprej, pomlad, ljudi, praznike. Marsikomu je tega dovolj. Meni tudi. Tako da bi najraje zakričala. Zavpila v pobočja, ki samevajo, v mejo, ki je neprehodna, v odnose, ki jih ni več.

Najhuje je, ko zmoti tišino kombi civilne zaštite, ki nam na ves glas ponavlja, tako da odmeva od ze-

gherita, kulturna delavka iz Rečanske doline, je zadnjič za televizijo govorila o tem. Da je nadrealizem to, da ne smemo na sprehod v osamljene beneške gozdove, je rekla. Tu, kjer so še vasi prazne. In ni ljudi nikjer. In res je, vse skupaj je neresnično, nerazumljivo, nelogično, noro. Noro kot samota, ki ubija ljudi. Še najbolj starejše, tiste, ki naj bi jih zaščitila, je še dodala. Tiste, ki še k

kot bi hotela odplakniti tišino, ki je je preveč tudi za ta samotna pobočja. A sunki odnesejo tudi glas, ki prihaja iz zvočnikov. Odnesejo ga daleč proti nižini. Slišati je samo rjovenje vetra, ki je kot kritik ranjene zveri. Nasmehnem se. Hvala, Idrska dolina. Pretežka mi je ta mora, pretežak je ta ponavljajoči se refren "ostanite doma". Pregosta in neprehodna je ta tišina. Burja odnaša bolelost, vodi

lenih livad, naj ostanemo doma. Kot da ne bi vedeli, da ne smemo nikamor. Kot bi si sploh upali od doma, zdaj ko nas je ekonomska kriza zgrabila za vrat in si nihče ne more privoščiti, da bi poleg vsega plačal še globo. Globo za sprehod v gozdu, kjer ni nikogar. Ker v naši Idrski dolini so že vasi popolnoma prazne, gozdovi pa še bolj. Mar-

maši ne morejo, da bi tako ušli pritisku tišine. Slišim, da spet prihaja, civilna zaštita, z zvočniki, a večer je in s Kolovrata zapiha burja. Sunki so vse močnejši. Ne maram je, nikoli je nisem marala, burje. Pa čeprav sem rojena v njej. A tokrat se je razveselim. Idrska dolina buči, razbija, udriha. Kot bi bila jezna,

me v otroštvo, k spominom. Tam daleč je Trst, Kras, vse, kar je nedosegljivo. A burja gre, burja podira pregrade. Burje ne bodo ustavili zvočniki. Nihče je ne bo ustavil. Ker je svobodna. Kot je svobodna in divja ta prekrasna dolina. In svodoba je najlepša, največja, najdragocenejša dobrina.

Suzi Pertot

Skrbimo za naše telesno in duševno zdravje!

Redna vadba doma

Tokrat naj vas malce vzpodbudimo h gibalni dejavnosti doma v tem času karantene. Vsem že uvodoma nasvet oziroma priporočilo, da pri vadbi stalno poslušate svoje telo, kako reagira na dražljaje, skratka, kakšno je počutje. Posebej za tiste, ki se dolgo časa niste telesno udeleževali, začnite počasi in obremenitve morebiti stopnjajte kar se da polagoma.

Kdor ima dvorišče ali vrt, se pravi površine na prostem, se seveda v prednosti. Marsikaj pa se da postoriti tudi v stanovanju, kjer navsezadnje lahko "migamo". Tu so koristni razni rekviziti, izjemno dragocene pa različice sobnega kolesa (cyclette, step itd.). Zunaj, na travi, cementu, kamenčkih, je izživov še in še. Lahko si uredimo krajšo traso za tek in opravimo več ali manj krogov. Tek

predstavlja idealno ogrevanje v začetku treninga, je pa tudi sredstvo, s katerim krepimo vzdržljivost, kurimo kalorije in maščobe, se ozmogamo in upehamo, sploh pa se poviša srčni utrip. Tečemo pa lahko tudi na mestu v hiši, za to pravzaprav ne potrebujemo prostora. Kdor bi rad obnovil ali ojačil mišični ton, lahko v odsotnosti namenskih uteži s pridom izkoristi svojo telesno težo.

odlično delo. Priletni in manj aktivni bralci pa lahko začnejo bolj počasi z razgibalnimi in razteznimi vajami stoje in sede, na primer "od vrha dol", s kroženjem v sklepih – najprej vratu, ramen z iztegnjenimi rokami, nato bokov, pa kolen in nato gležnjev. Verjemite, kdor je dalj časa zapostavljal fizično dejavnost, bo kmalu poten in zadihan, že ob statičnem stretchingu in drugih drobniš vajah, nato pa bo vsakič malce boljše, treba je biti vztrajni. Zdaj si lahko vzamemo čas in se poženemo.

In navsezadnje, če kdo misli, da z izrecno športnimi vajami zapravljata čas, je lahko gibalno dejaven tudi z različnimi koristnimi opravili. Kmetijski posegi na domačem vrtičku (za tiste, ki imajo to srečo) krepijo telo – če kopamo, grabimo, ruvamo plevel, obrezujemo drevje ali živo mejo, odnašamo kamenje... Ravno tako smo aktivni in se razgibamo, če spravljamo kake zamenjarjene prostore in prinašamo težke kose opreme, ali če barvamo ograje, čistimo hišo. Za številna omenjena opravila smo na svežem zraku, kar je ugodno, še posebej ob lepem vremenu tega začetka pomladi. Tudi pri teh, težjih delih, pa bodimo opreznosti, da morda ne dovolj trenirano telo uporabljamo smotno, da se ne zaletimo ali celo poškodujemo. Ravno tako kot pri tisti bolj "športni" dejavnosti doma.

HC

Slovenka iz Italije v mednarodnem okolju (5)

Nekaj malega o jeziku

Med stvarmi, ki me pri tem, da moram med svojim bivanjem v Španiji ostajati zaprt v stanovanju, najbolj motijo, je gotovo to, da zamujam priložnosti, da bi izboljšala svoje znanje lokalnega jezika.

Že prve dni svojega bivanja v Španiji sem spoznala, da bo za sporazumevanje veliko bolj ključno moje znanje španščine kot pa angleščine. Pred začetkom izmenjave sem pričakovala, da bo vsaj na dogodkih, namenjenih mednarodnim študentom, pogovorni jezik angleščina, a ni bilo tako – vse je potekalo samo v španščini. Zato sem bila konec januarja hvaležna za vsako minuto, ki sem jo v preteklem letu namenila učenju tega jezika; za vsako uro tečaja, vsako epizodo španskih nadaljevanj, ki sem si jo utegnila pogledati.

Seveda mi je pri sporazumevanju neskončno pomagalo tudi dobro znanje italijanščine; a brez vsakršnega predznanja bi se španščine naučila pasivno, zelo težko pa bi se pripravila do tega, da bi koga nagovorila v tem jeziku.

Na začetku mi je šla španščina zelo težko z jezika; ko sem se pogovarjala z domačini, sem vsaj razumela, kaj mi govorijo (kljub temu, da Andaluzijci radi pogoltno končnice besed), čeprav jim nisem vedno znala odgovoriti. Toda večina špansko govorečih ljudi, s katerimi sem stopila v stik, so bili južnoameriški študentje. Zato sem kaj kmalu na lastni koži spoznala, da je španščina veliko več od tiste "standardne", madridske različice, ki sem se je učila na tečaju.

Na prvem spoznavnem večeru, ki sem se ga udeležila, sem se zapletla v pogovor s Čilencem. Prijazno se mi je predstavil, me povprašal, od kod sem, kaj študiram... Razen pričakovanega zapleta, ko sva morala razčistiti, kje in kaj pravzaprav je Slovenija, sem se kljub revnemu besedišču znašla, ne da bi mi zmanjkalo španskih besed. Mogoče sem se celo predobro znašla, saj je moj sogovornik nadaljeval pogovor, ne da bi slutil, da sem jaz že izčrpala večino svojega španskega znanja in da komaj zmorem slediti, o čem sploh govori. Ko sem ga ustavila in ga opozorila, da se jezika šele učim in se mi bo torej moral prilagoditi, je skomignil z rameni, češ, ni problema, bom pač govoril malo počasneje. Ščasoma sem ugotovila, da je to običajna reakcija španskih govorcev: nihče se ni še nehal pogovarjati z mano zaradi jezikovne

prepreke. Tudi omenjeni Čilec, moj prvi južnoameriški sogovornik, se je potrudil in še enkrat ponovil to, za kar sem ga prosila – prav tako hitro in nerazumljivo kot prvič. Ščasoma sem ugotovila, da je tudi to običajno.

Čeprav je težko oceniti lasten napredek v znanju jezika, si upam trditi, da sem se v prvih nekaj tednih po prihodu v Španijo naučila več kot na celoletnem tečaju v Ljubljani. Veliko maternih govorcev španščine namreč ne govori tujih jezikov, kar je za tiste, ki se hočemo naučiti njihovega jezika, velika prednost in gotovo eden od razlogov, da tako hitro napredujemo.

Enojzičnost lahko vodi tudi do zabavnih anekdot. Pred nekaj tedni smo na postaji podzemne železnice spregledali napis, da nezaposleni ne smejo uporabljati dvigala; prijatelj iz Kolumbije je ob tem prekršku le skomignil z rameni in rekel, da se bomo v primeru, da nas kdo ustavi, delali, da ne razumemo špansko. To je mene in prijateljico iz Avstrije spravilo v smeh: z razliko od naju, ki bi ta načrt lahko speljali, bi se on v najboljšem primeru lahko delal, da je nem, saj ne govori nobenega tujega jezika.

Zdaj, v obdobju karantene, se je situacija nekoliko spremenila: za vadbo španščine se moram spet bolj zanašati na televizijske serije – še dobro, da je prejšnji teden izšla nova sezona priljubljene španske nadaljevanke Casa de papel. V stanovanju imam sicer še vedno možnost pogovora z materno govorko, saj je moja sestanovalka iz Kolumbije; težava je le v tem, da si ona želi izboljšati svojo angleščino, zaradi česar večina pogovorov poteka v tem jeziku, kar gre tako meni kot tretjemu sestanovalcu precej na živce. Med pogovorom z omenjenim sstanovalcem, Italijanom, pa sem prišla do spoznanja, da včasih v italijanščino prenašam španske stavčne strukture. Kalkiranje oziroma mešanje jezikov – ki je seveda popolnoma naravno – me najbrž ne bi smelo tako razveseliti, a jaz ga jemljem kot pozitiven znak, da sem svoj najnovejši tuji jezik, španščino, dovolj uzavestila, da celo razmišljam v njem.

Moja Petaros

A man with a beard and a young child are smiling and holding colorful Easter eggs on sticks. The man is wearing a striped shirt, and the child is also wearing a striped shirt. The background is a soft-focus indoor setting.

ZAUPAJMO, SPODBUJAJMO, VZTRAJAJMO

Želimo vam, da bi velikonočno veselje
preplavilo vaše srce in prineslo
nepričakovano srečo.

TRST
GORICA

TRIESTE
GORIZIA

www.zkb.it